

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2023 ГОДИНА

ФЕВРУАРИ 2024 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ	3
ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ИНСПЕКЦИЯТА.....	11
ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО, ФИНАНСОВО И СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ”	17
ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ”	26
ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ”	43
ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”	61
ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”	90
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	96

ЗДРАВНО-ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ

ЧИСЛЕНОСТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Общият брой на населението в област Велико Търново по последни официални данни на НСИ към 31.12.2022 г. е **204 033** души и представлява **3,2%** от общото население на страната. Спрямо 2021 г. населението е намаляло с **9,6%** (или с **21 641** души, по данни на последното преброяване през 2021 г.)

Област Велико Търново включва 10 общини с 336 населени места, като голяма част от тях (148 населени места) са разположени разпокъсано в планинския район в общините Велико Търново, Елена и Златарица при сравнително малко на брой население.

В края на 2022 г. в градовете на областта живеят **142 502** души или **70%** от населението. За страната този процент е **73%**. Разпределението на населението между градовете и селата в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение. В общия брой на населението в областта жените представляват по-голямата част – **106 505 (52%)**.

Табл. 1. Население на област Велико Търново към 31.12.2022 г. (за петгодишен период)

Година	Население в областта - общо	мъже	Отн. дял в %	жени	Отн. дял в %	В градовете	Отн. дял в %	В селата	Отн. дял в %
2018	235708	113916	48.3	121792	51.7	166535	70.6	69173	29.4
2019	232568	112401	48.3	120167	51.7	164538	70.7	68030	29.3
2020	229718	112401	48.2	118915	51.8	160186	69.7	69532	30.3
2021	225674	108747	48.2	116927	51.8	157858	70.7	67816	30.0
2022	204033	97528	47.8	106505	52.2	142502	69.8	61531	30.2

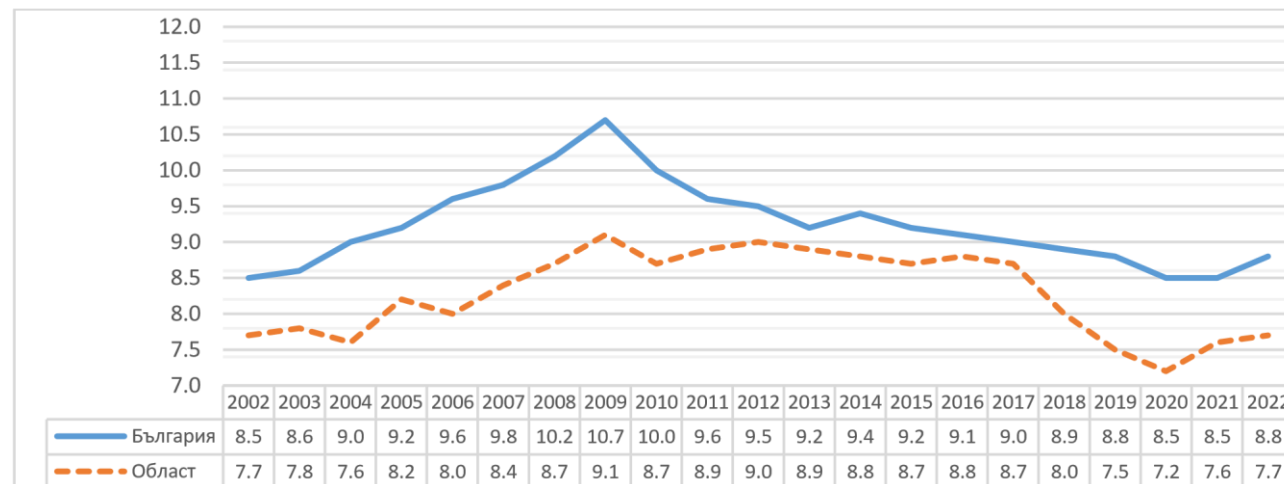
Възрастовата структура на населението се характеризира с трайна тенденция на застаряване на населението. През 2022 г. процентът на населението в областта над 60 години е 35%. Тенденцията на застаряване на населението е по-силно изразена в селата (42%), съгласно данните от последното преброяване, което поражда сериозни социални и медицински проблеми и оказва отрицателно въздействие върху възпроизводството на населението в областта.

И през 2022 година в област Велико Търново се запазва негативната тенденция от последните години за намаляване на броя на населението, както и неблагоприятните демографски процеси.

1.1. Раждаемост

Коефициентът на раждаемост е 7,7 на 1000 д.н (при 1 574 живородени), а за Р България – 8,8 на 1000 д.н. Момчетата са 825, а момичетата – 749. Сравнени с данните за живородените през 2021 г., които са били 1 728, се наблюдава намаляване със 154, но поради ревизираните данни за населението коефициентът на общата раждаемост бележи леко увеличение.

Запазва се тенденцията за по-ниска раждаемост в областта от средната за страната.

Фиг. 1. Раждаемост в област Велико Търново и страната (на 1000 д.н.)

Най-висока е раждаемостта в общините Стражица и Сухиндол (съответно по 12,1 ‰), следвани от община Златарица (9,3‰), а най-ниска – в община Лясковец – 5,4‰. През 2022 г. са регистрирани 14 мъртвораждания, повече в сравнение с 2021 г. (11).

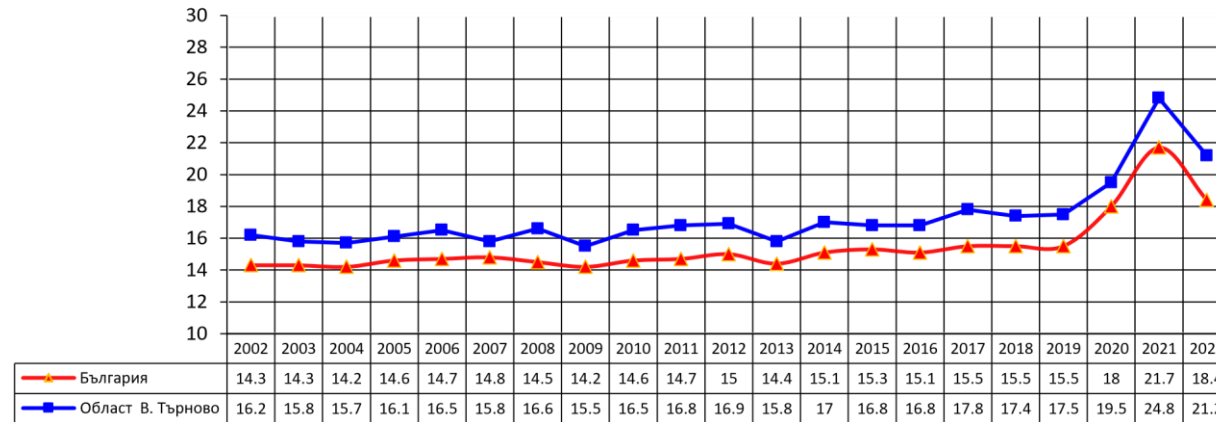
Съществено влияние за поддържането на ниски нива на раждаемост оказват възрастовата структура в областта, недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, ниския жизнен стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляване на фертилния контингент, поради вътрешната и външна миграция в трудоспособна и детеродна възраст при жените, психологическата нагласа за малко деца в семейството и други социални предпоставки.

1.2. Обща смъртност

В общата смъртност на населението през **2022 г.** се наблюдава **връщане към равнищата преди 2021 г.**, когато броят на починалите спрямо предходни години бележи силно увеличение. Броят на умрелите през 2022 г. намалява спрямо предходната 2021 г. – съответно **4 352 души** срещу 5 636 през 2021 г.; коефициентът на обща смъртност е **21,2 ‰** при стойности за страната **18,4 ‰**. За сравнение – през 2020 г. общата смъртност в Р България е била **18,0‰**, а в област Велико Търново – **19,5‰**. Тенденцията е тревожна като се вземе предвид, че в предишните години, въпреки нарастването на показателя, той се е движел между 14,5‰ – 15,5‰ за Р България и между 16,5‰ – 17,5‰ за областта. Общата смъртност в област Велико Търново остава по-висока от средната за страната с цели 3 пункта.

Смъртността продължава да бъде по-висока при мъжете (23‰), отколкото при жените (19,1‰) и по-висока в селата (29,8‰) от тази в градовете (17,5‰).

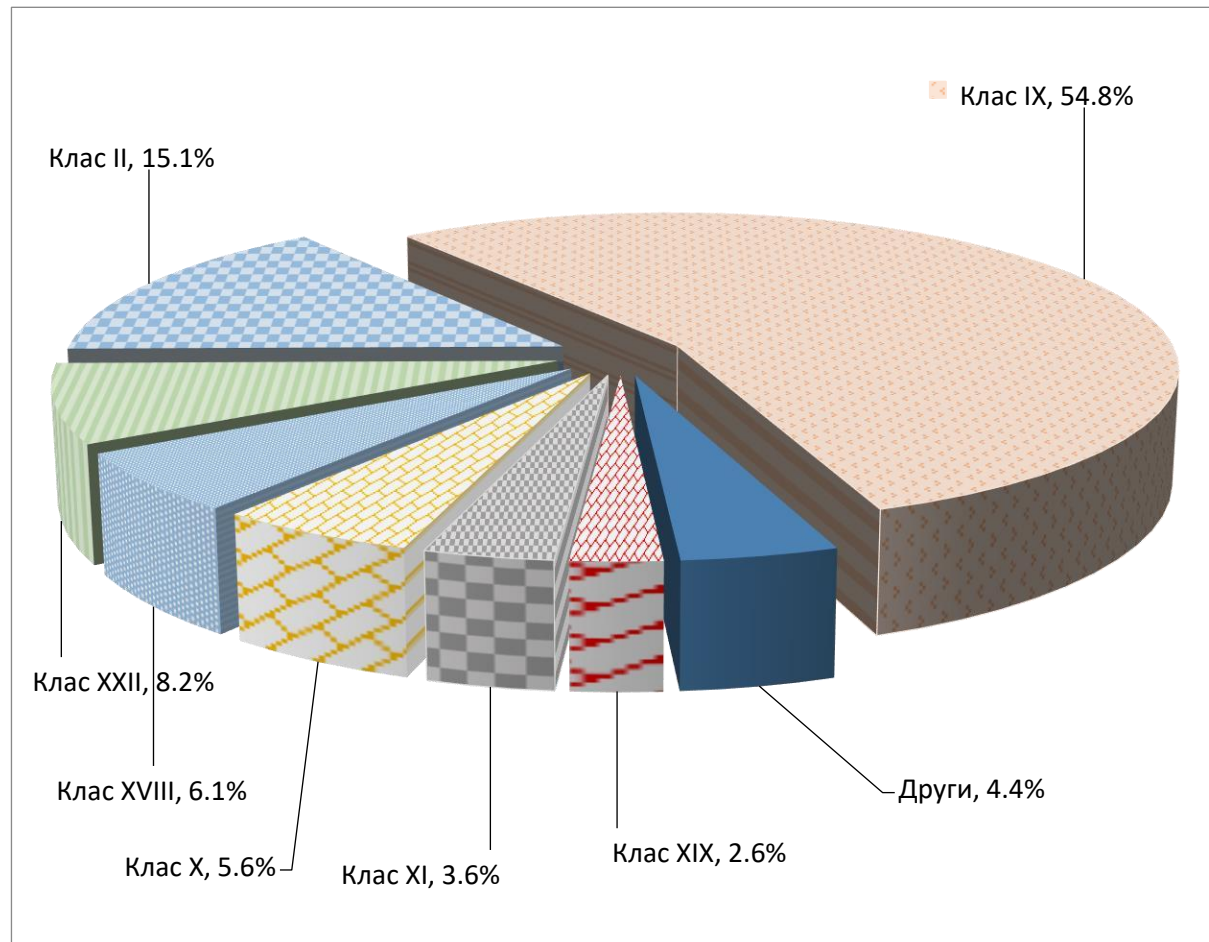
*Продължаващото демографско застаряване и през 2022 г. (хората над 60 години в областта са **70 892** или близо **35%** от броя на населението), дължащо се на някои основни фактори по отношение на икономическата, социалната и здравна политика в областта, неблагоприятното географско разположение (разпокъсаността и отдалечеността) на населените места е свързано с по-високи стойности на показателя обща смъртност.*

Фиг. 2. Обща смъртност в област Велико Търново и страната (на 1000 д.н.)

В структурата на общата смъртност по причини на първо място, с **най-висок** относителен дял от всички заболявания, отново се нареждат **болестите на органите на кръвообръщението (БОК) – 54,78%**, дялът на които се увеличава спрямо 2021 г. (51,2%); на второ място – **новообразуванията** с относителен дял – 15,1%, а на трето място – **COVID-19** с относителен дял 8,2%. За сравнение през 2021 г. на второ място по честота е COVID-19 с относителен дял 18,9%, а на трето – умиралията от новообразувания с относителен дял 12,6 %.

Структурата на причините за смъртността в област Велико Търново е съпоставима с тази за страната (по данни на НСИ за 2022 г.). Основна причина за умиралията и в България остава клас IX – „Болести на органите на кръвообращението“ с коефициент 1099,3 на 100 000 д.н., следван от Клас II „Новообразувания“ с коефициент 252.1 на 100 000 д.н. и COVID-19 (U07.1-U07.2) с 139.2 на 100 000 д.н.

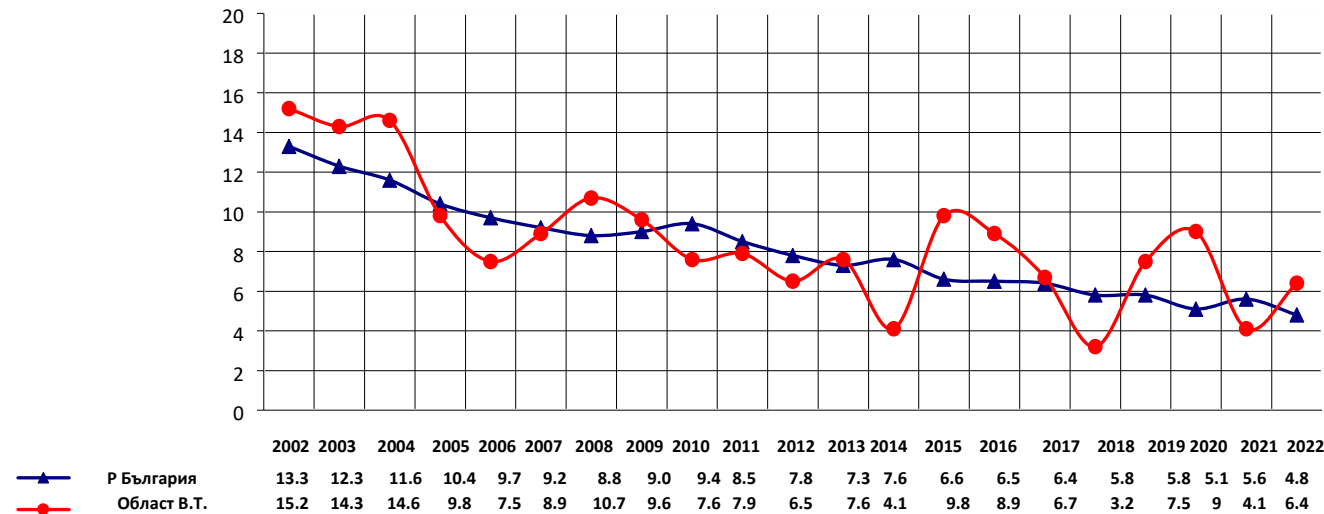

Фиг. 3. Структура на общата смъртност по причини в област Велико Търново през 2022 г.

1.3. Детска смъртност

Коефициентът на детската смъртност за областта е **6.4** на 1 000 живородени – по-нисък с близо 5 пункта в сравнение с 2020 г. (9.0 ‰), но по-висок спрямо предходната 2021 г. – (4.1‰). За страната през 2022 г. коефициентът на детска смъртност е **4,8‰**. Починалите деца до 1 година са **10** (8 момчета и 2 момичета), а през 2021 г. са били 7 деца (5 момчета и 2 момичета).

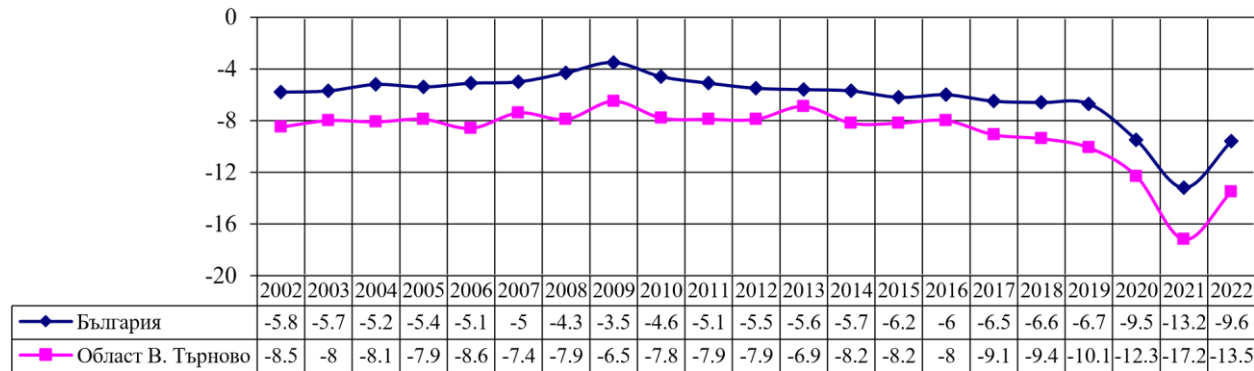
Детската смъртност отразява в значителна степен социално-икономическото и здравно състояние в региона и е един от най-информативните показатели за оценка на общественото здраве, въпреки сравнително малкият обем на наблюдаваното население в тази възраст. Нивото на детската смъртност в областта (фиг. 4) е около средното за страната.

Фиг. 4. Детска смъртност в област Велико Търново и страната (на 1 000 живородени деца)

1.4. Естествен прираст

И за 2022 г. показателят е очаквано отрицателен (-13,5%), както и през предходната 2021 г. (-17,2%). Показателят е **по-неблагоприятен от средния за страната** (-9.6 %), което е трайна тенденция за областта (по-голям с 4 пункта). С най-неблагоприятни стойности на показателя в областта са общините Лясковец (-21,2%) и Павликени (-20,1%). Община Велико Търново е с по-нисък от средния за страната естествен прираст (-8,1).

Фиг. 6. Естествен прираст в област Велико Търново и Р България

1.5. Заболяемост и болестност

През 2022 г. в лечебните заведения за извънболнична помощ в областта са **регистрирани общо общо 766 567 заболявания** (при 631 828 заболявания за 2021 г., 561 525 – за 2020 г., 669 976 – за 2019 г., 663 263 – за 2018 г.), а **болестността е 3 735,5 на 1000 д.н.** (при 2 774,9 – за 2021 г., 2 429,3 – за 2020 г., 2 861,5 – за 2019 г. и 2 793,6 – за 2018 г.).

Новооткритите заболявания за 2022 г. са **250 329** (при 234 563 – за 2021 г., 201 555 – за 2020 г., 236 080 – за 2019 г., 253 411 – за 2018 г.) или **заболеваемост 1 219,8 на 1000 д.н.** (при 1 030,2 – за 2021 г., 872,3 – за 2020 г., 1 008,3 – за 2019 г., 1 067,4 – за 2018 г.).

След голямото намаление на регистрираната заболеваемост по време на пандемията от COVID-19, сега се наблюдава рязко увеличение, дължащо се донякъде и на ревизираното след преброяването население.

При децата до 17 години са регистрирани общо **179 466 заболявания** (при 134 090 – за 2021 г., 111 412 – за 2020 г., 152 642 – за 2019 г., 149 578 – за 2018 г.), т.е. **болестността при децата през 2022 г. е 5 784,7 на 1000 души детско население** (при 3 820,9 – през 2021 г., 3 145,5 – през 2020 г., 4 261,5 – през 2019 г., 4 130,0 – през 2018 г.).

Новооткритите заболявания при децата за 2022 г. са 70 482, при 67 687 – през 2021 г., 52 354 – през 2020 г., 71 720 – през 2019 г., 80 952 – през 2018 г. **Заболеваемостта на 1000 деца през 2022 г. е 2 271,9** (при 1928,7 – през 2021 г., 1478,1 – през 2020 г., 2002,3 – през 2019 г., 2 253,2 – през 2018 г.).

Водещи в структурата на болестността по класове болести за периода 2018 – 2022 г. са **болестите на органите на кръвообращението (23,8% през 2022 г., 20,9% през 2021 г., 24,0% през 2020 г., 22,9% през 2019 г., 21,9% през**

2018 г.). На второ място са **болестите на дихателната система (17,4% през 2022 г., 16,8% през 2021 г., 16,0% през 2020 г., 16,5% през 2019 г., 17,7% през 2018 г.)**.

По-различна е **структурата на заболяемостта**: на първо място с относителен дял 20,3% са болестите на дихателната система, на второ място – Някои инфекциозни и паразитни болести с 9,6% и на трето място – Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан с 9,4%. За сравнение през 2021 г. на първо място със 17,4% са болестите на дихателната система, на второ място – Кодове за специални цели U00–U85 - COVID-19 с 14,4% и на трето място – болестите на органите на кръвообращението с 9%.

При децата до 17 години водещи са **болести на дихателната система (51,6% за 2022 г., 37,4% за 2021 г., 44,3% за 2020 г., 45,8% за 2019 г., 44,9% за 2018 г.)**.

Изводи: Факторите, влияещи върху здравето, а оттам и върху смъртността се обуславят от различни причини, по-важните от които са: нездравословен начин на живот, неблагоприятна околна среда, лоши битови и производствени условия, лоша хигиена при някои групи от населението, миграция към по-големите населени места с по-висока трудова заетост и други. Поради изброените причини се наблюдава трайно запазване на показателите за смъртността от социално-значими заболявания, като инфаркти, инсулти, злокачествени новообразувания и не на последно място травми и отравяния. Високите стойности на общата смъртност са важен индикатор за неблагоприятните нива на общественото здраве и отразяват преди всичко влиянието на възрастовата структура на населението. Те са във взаимна връзка със социално-икономическото развитие на областта, с ефективността на профилактиката, лечението и рехабилитацията, обезпечеността с извънболнична и болнична медицинска помощ, начина на живот и отношението на индивида към собственото му здраве и здравето на другите членове на обществото.

Естественят прираст продължава да е отрицателен и по-неблагоприятен от този за страната, но за целия разглеждан период запазва относително постоянни стойности.

За подобряване здравето на населението е необходимо продължаване на дейностите по национални програми и политики на МЗ за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално-значими заболявания, свързани с поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.), както и с ефективността от икономическата и социална политика, респ. факторите на жизнената среда.

През отчетния период, обществеността беше запозната със здравно-демографското състояние на населението в област Велико Търново чрез излъчените по електронните медии интервюта и публикации в областните всекидневници и официалната интернет страница на РЗИ – Велико Търново.

ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ИНСПЕКЦИЯТА

ЩАТНА И КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ; КВАЛИФИКАЦИЯ НА ПЕРСОНАЛА; УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Към 31.12.2023 г. общата щатна численост на персонала в Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Велико Търново е **93** длъжности (69 – по служебни и 24 – по трудови правоотношения). **Реално заетите** от физически лица длъжности са **85**, от които **64** – по служебни и **21** – по трудови правоотношения. Към 31.12.2022 г. незаетите длъжности са **общо 8**, от които **5** – по служебно правоотношение – програмист на софтуерни приложения IV степен в дирекция АПФСО – 1; началник на отдел „Държавен здравен контрол“, дирекция „Обществено здраве“ (ОЗ) – 1; главен инспектор в дирекция „Надзор на заразните болести“ (НЗБ) – 1; инспектор в дирекция НЗБ – 1; главен експерт в дирекция „Лабораторни изследвания“ (ЛИ) – 1 и **3** – по трудово правоотношение (главен специалист в дирекция АПФСО – 1; старши специалист в отдел „Профилактика на болестите и промоция на здраве“ (ПБПЗ), дирекция ОЗ – 1; главен специалист в дирекция ЛИ – 1.

През отчетния период са проведени **12 конкурсни процедури** за следните длъжности по служебно правоотношение: главен счетоводител в дирекция АПФСО – 1; главен експерт в дирекция НЗБ – 1; младши експерт в дирекция НЗБ – 1; главен експерт в дирекция АПФСО – 1; инспектор в дирекция НЗБ – 1; младши експерт в отдел ПБПЗ, дирекция ОЗ – 1; програмист на софтуерни приложения IV степен в дирекция АПФСО – 1; младши експерт в дирекция АПФСО – 1; директор на дирекция АПФСО – 1; младши експерт в дирекция НЗБ – 1; инспектор в отдел ДЗК, дирекция ОЗ – 2 щ. бр. и главен експерт в дирекция НЗБ – 1, от които 8 са приключили с назначения на класираните кандидати; 3 са прекратени поради липса на подадени заявления за участие и 1 – без назначение, поради неиздържан тест и недопускане до следващите етапи на конкурса.

Проведена е **1 процедура по подбор по документи** за длъжности по трудово правоотношение, която приключва с назначаване на изпълнител в дирекция АПФСО – 2 служители. По трудово правоотношение е назначен и **1 служител** на длъжност изпълнител в дирекция АПФСО по заместване на продължително отсъстващ служител.

По вътрешно заместване, съгласно ЗДСл (до назначаване на титуляр, но за не повече от 6 месеца) са назначени 3 служители на длъжностите: главен счетоводител в дирекция АПФСО, главен инспектор и инспектор в дирекция НЗБ.

Осъществено е **повишение в ранг на 17** (седемнадесет) служители.

Към 31.12.2023 г. в РЗИ – Велико Търново с придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст работят **12 служители по служебно правоотношение** и **4 служители по трудово правоотношение**. Назначени на 4-часов работен ден – няма, на 6-часов работен ден е 1 служител (главен експерт в дирекция НЗБ).

Преназначен на друга длъжност по ЗДСл в инспекцията е **1 служител** – от главен инспектор в отдел ПБПЗ, дирекция ОЗ в главен инспектор в отдел ДЗК в същата дирекция.

През отчетния период квалификацията на служителите се провеждаше в съответствие с утвърдените Вътрешни правила за управление на човешките ресурси в РЗИ – Велико Търново (приети със заповед №862/10.08.2012 г., посл. изменени със заповед №РД-01-93/13.05.2022 г.), планираните цели, индивидуалните потребности и настъпилите промени в законодателството. Осъществени са **общо 57 обучения** (онлайн и присъствени) на служителите от инспекцията в различни форми за повишаване на квалификацията им – курсове, семинари, конгреси, конференции, работни срещи и други – 36 планирани и 21 извънпланови. Разработени и утвърдени са актуализации на **12 длъжностни характеристики** (за длъжности в дирекциите АПФСО, НЗБ, ОЗ, отдел отдел ПБПЗ).

В съответствие с изискванията на Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация са осъществени и документирани всички етапи, свързани с оценката на изпълнението на служителите. За всички служители са изготвени и съгласувани индивидуалните работни планове, респективно обобщенията на преките задължения и/или конкретни задачи, съобразени с основните цели, преките задължения, управляваните ресурси и компетентностите, регламентирани в длъжностните характеристики. В регламентираните срокове са проведени междинните и заключителни срещи.

През 2023 г. са изготвени и утвърдени: длъжностни (4) и поименни (24) разписания на длъжностите в инспекцията; попълване и изпращане в МЗ на справки, свързани с човешките ресурси.

ОРГАНИЗАЦИЯ, ПЛАНИРАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

Стратегическите и оперативни цели, и приоритетите на РЗИ – Велико Търново съответстват на националната здравна политика, и са съобразени с Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции, Националната здравна стратегия на правителството 2021 – 2030 и цялостното законодателство в сферата на здравеопазването, като са отчетени спецификите в здравно-демографското състояние и основните здравни проблеми, характерни за област Велико Търново.

РЗИ – Велико Търново осъществява и организира държавната здравна политика на територията на област Велико Търново, която обхваща 10 общини – Велико Търново, Горна Оряховица, Елена, Златарица, Лясковец, Павликени,

Полски Тръмбеш, Свищов, Стражица и Сухиндол. На областно ниво планира, разработва и провежда политика по промоция на здраве, интегрирана профилактика на незаразните болести, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол за ограничаване на заболяемостта от незаразни и заразни болести и предпазване от неблагоприятното въздействие на поведенческите фактори на риска и факторите на жизнената среда.

През 2023 г. РЗИ – Велико Търново осъществи дейности, свързани с реализирането на следните основни цели, включени в годишния план на инспекцията:

- ✓ Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на област Велико Търново;

- ✓ Намаляване на риска за здравето на населението и подобряване качеството на живот чрез повишаване на ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда.

- ✓ Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболяемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене и ниска физическа активност.

- ✓ Ограничаване на заболяемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез усъвършенстване и подобряване на ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести и прилагане на протиепидемични и изолационно-ограничителни мерки спрямо болни и контактни лица, както и чрез повишаване на имунизационния обхват;

- ✓ Оптимизиране на дейността на лечебните заведения, развитие на електронното здравеопазване и осигуряване на качество и безопасност на медицинското обслужване на територията на област Велико Търново.

Разработен и приет е общ годишен план за дейността на РЗИ – Велико Търново през 2023 г., включващ мерките и задачите за постигане на тези цели. В плана са заложени сроковете или периодичността за изпълнение, отговорниците, както и количествени показатели. Включени са и специфични дейности по ограничаване на разпространението на COVID-19 на територията на областта.

Във връзка с планирането на дейността на инспекцията са изготвени: Заповед №РД-01-13/01.02.2023 г. за възлагане на държавен здравен контрол на територията на област Велико Търново през 2023 г. и разпределение на обектите с обществено предназначение по дирекции, отдели, служители и територия, както и за определяне на отговорници по контрола върху продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека, и фактори на

жизнената среда, и приоритетно насочване на дейността за изпълнението на възложените от МЗ задачи и дейности, свързани с епидемичната обстановка по отношение на COVID-19 в нашата страна, респ. в област Велико Търново (отм. със Заповед №РД-01-61/06.07.2023 г., изм. със Заповед №РД-01-88/29.09.2023 г.); Заповед №РД-01-12/01.02.2023 г. за определяне на длъжностни лица, които да извършват проверки и да съставят актове за установяване на административни нарушения във връзка с контролните функции, осъществявани от РЗИ – Велико Търново.

През 2023 г. са разработени и актуализирани вътрешноразпоредителни документи в областта на: системата за финансово управление и контрол (СФУК); мрежовата и информационна сигурност и административното обслужване, които са посочени в съответните раздели на отчета.

Със заповеди на директора на РЗИ – Велико Търново са утвърдени и следните вътрешноразпоредителни документи:

- ✓ Правила за вътрешно подаване на сигнали и за последващи действия по тях в РЗИ – Велико Търново, съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (Заповед №РД-01-51/19.05.2023 г.);
- ✓ Антикоруptionен план на РЗИ – Велико Търново за 2023 г. (Заповед № РД-01-10/30.01.2023 г.);
- ✓ Риск-регистър на РЗИ – Велико Търново за 2023 г.;
- ✓ План за дейността на КУТ през 2023 г.;
- ✓ План за обучение на служителите през 2023 г.;
- ✓ Вътрешни правила за осигуряване на пожарна безопасност на територията на РЗИ – Велико Търново, План за действие при пожар в РЗИ – Велико Търново и План за евакуация (утвърдени със Заповед №РД-01-115/29.11.2023 г.);
- ✓ Вътрешни правила за нормиране разхода на горива и смазочни материали на служебните автомобили на Регионална здравна инспекция – гр. Велико Търново (приети със Заповед №РД-01-92/13.10.2023 г.).

През отчетния период са актуализирани редица заповеди, свързани с дейността на инспекцията – заповед за състава на Директорския съвет при РЗИ – Велико Търново (Заповед №РД-02-103/07.12.2023 г.), заповед за работа със сигнали и предложения на граждани, организации и определяне на лица, водещи регистри на сигналите по структурни звена (Заповед № РД-01-37/12.04.2023 г.); заповед за състава и функциите на Експертния съвет по здравно-техническа експертиза при РЗИ; заповед за определяне на работна група, която да изготви Антикоруptionен план на РЗИ – Велико Търново за 2024 г., заповед за определяне на служители, обработващи лични данни и на длъжностно лице по защита на данните, съгласно Общия регламент относно защита на данните; заповед за изпълнение на Амортизационната политика на РЗИ – Велико Търново и други.

Дейността на инспекцията се отчиташе всяко тримесечие, на заседания на директорския съвет, а ежеседмично се провеждаха оперативки за отчитане изпълнението на задачите през предходната седмица, запознаване с предстоящите задачи, епидемичната обстановка по отношение на заразната заболяемост в областта, вкл. и COVID-19, и други.

В съответствие с нормативно определените изисквания и при спазване на регламентираните срокове са изготвени следните отчети за дейността:

- ✓ Въпросник и Доклад за състоянието на Системата за финансово управление и контрол (СФУК) и Доклад за управление на риска в РЗИ – Велико Търново за 2023 г.;
- ✓ Годишен отчет за дейността на администрацията в Интегрираната информационна система на държавната администрация (ИИСДА) за 2023 г.;
- ✓ Годишен доклад за дейността на РЗИ по ЗДОИ за 2023 г., публикуван на сайта на инспекцията;
- ✓ Отчет за изпълнение на планираните антикорупционни мерки за 2022 г., съгласно утвърдения Антикорупционен план на МЗ и РЗИ – Велико Търново.
- ✓ Доклад за дейността на КУТ за 2023 г.

През отчетната 2023 г. по искане на МЗ са изготвени и изпратени: отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики и програми по бюджета на МЗ към 31.12.2022 г.; годишни текстови и таблични отчети за дейността на РЗИ за 2022 г. и 2021 г.; отчет за касовото изпълнение на бюджета към 31.12.2022 г. и друга отчетна информация; годишен отчет на изразходваните средства в областта на електронното управление и информационни и комуникационни технологии за 2022 г.; отчети по национални програми на МЗ и др.

Във връзка с извършване на проверки (2) от Инспектората в МЗ, по заповеди на министъра на здравеопазването, през отчетния период са изготвени и предоставени документи, информация и справки, относно:

- организацията на дейността по постъпили предложения и сигнали, воденето на регистър, СОП за дейностите по насочения държавен здравен контрол, констативни протоколи от извършени проверки по сигнали/жалби и други (изх. №03-111-2/17.02.2023 г.). Предоставени са допълнителна информация и документи относно предприетите административно-наказателни мерки във връзка с установено нарушение на забраните за тютюнопушене, съгласно Закона за здравето (изх. №03-111-3/29.03.2023 г.); в изпълнение на дадените препоръки и в съответствие с констатациите в Доклад №75-04-50/03.04.2023 г. на Инспектората за резултатите от извършената проверка, е изпратена информация за предприетите от РЗИ – Велико Търново мерки (изх. №03-111-16/10.05.2023 г.);

- предприетите мерки от страна на ръководството на инспекцията във връзка с констатирани несъответствия при прилагането на Правилата за работа на Регионалния съвет при РЗИ – Велико Търново по повод на постъпил в МЗ сигнал за обжалване на болнични листи (изх. № 03-614-5/22.12.2023 г.).

СИСТЕМА ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

През отчетната 2023 г. са утвърдени изменения и допълнения на:

- ✓ Вътрешни правила за заплатите в РЗИ – Велико Търново (изм. и доп. със Заповед №РД-01-91/11.10.2023 г.) във връзка с ПМС №163 от 21 септември 2023 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на МЗ;
 - ✓ Общи правила за осъществяване на предварителен контрол в РЗИ – Велико Търново (Заповед №РД-01-84/14.09.2023 г.);
 - ✓ Инструкция за командироване на служителите на РЗИ – Велико Търново (Заповед №РД-01-31/28.03.2023 г.) във връзка с промени в Наредбата за командировките в страната и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина;
- Утвърдени са нови:
- ✓ Вътрешни правила за провеждане на инвентаризация, бракуване и ликвидация на дълготрайни материални и нематериални активи и материални запаси в РЗИ – Велико Търново (Заповед №РД-01-114/27.11.2023 г.).

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО, ФИНАНСОВО И СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ”

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ, ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ

Административно обслужване

През 2023 г. са актуализирани процедурите за извършване на следните административни услуги във връзка настъпили в нормативната уредба, организацията на работа и по указание на МЗ:

- ✓ „Издаване на хигиенно заключение за получаване на разрешение за търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека“ (Заповед №РД-01-49/11.05.2023 г.);
- ✓ „Предоставяне на специални рецептурни бланки на лечебни заведения за болнична помощ за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества“ (Заповед №РД-01-71/22.08.2023 г.);
- ✓ „Издаване на удостоверение за недостатъчност на специалисти по дадена специалност при сключване на договор с РЗОК за осъществяване на специализирана извънболнична помощ“ (Заповед №РД-01-78/28.08.2023 г.);
- ✓ „Издаване на становище за унищожаване на лекарствени продукти“ (Заповед №РД-01-102/27.10.2023 г.);
- ✓ „Издаване на удостоверение за осигурителен доход (УП-2)“ – Заповед №РД-01-103/03.11.2023 г.);
- ✓ „Издаване на удостоверение за осигурителен стаж (УП-3)“ – Заповед № РД-01-105/07.11.2023 г.).

Към края на 2023 г. РЗИ – Велико Търново предоставя общо 34 вида административни услуги, вписани в Административния регистър по чл. 61 от Закона за администрацията, които се предоставят и по електронен път – 30 специфични услуги за регионалните здравни инспекции и 3 общи за всички администрации услуги. Общо за годината са предоставени 3 588 услуги.

Актуалните процедури за извършване на административните услуги са на разположение на потребителите на сайта на инспекцията, в Центъра за административно обслужване и в общия за страната онлайн Регистър на услугите към Административния регистър. Подробна информация за предоставяните административни услуги е публикувана и на Единния портал за достъп до електронни административни услуги.

В съответствие с принципа за периодично проучване, измерване и управление на удовлетвореността на потребителите е изготвен годишен доклад с оценка на удовлетвореността на потребителите на административни

услуги, предоставяни от РЗИ – Велико Търново през 2023 г. Резултатите от оценката на удовлетвореността на потребителите са публикувани на официалната интернет страница на инспекцията.

През отчетния период във връзка с административното обслужване са осъществени:

- Актуализация на следните документи: Ред за достъп до публичните регистри на РЗИ – Велико Търново (изм. и доп. със Заповед №РД-01-74/24.08.2023 г.); Декларация за достъпност до официалната страница на РЗИ – Велико Търново, изградена като федериран портал към Единния портал за достъп до електронни административни услуги (утвърдена със Заповед №РД-01-77/25.08.2023 г.);
- Издадени са: заповед за определяне на служители, които да изпълняват функциите на длъжностни лица, съгласно нормативната уредба за публикуване и поддържане на информация от обществеността в профила на РЗИ – Велико Търново на Портала за отворени данни и заповед за регистриране на нов потребител в ИИСДА, който да вписва данни в модул „Годишен отчет“;
- Във връзка с реализиране на мярка ЗМ-20.1.8 „Одобряване от Министерския съвет и внасяне в Народното събрание на Законопроект за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс“ от Програмата за управление на България за периода от юни 2023 г. до декември 2024 г. е изпратена в МЗ обобщена информация, относно предоставяните от РЗИ – Велико Търново административни услуги, които изискват полагането на мокър печат (изх. №03-670-1/27.10.2023 г.);
- По искане на МЗ е предоставена информация (таблица) с предложения за необходими изменения и допълнения в нормативни актове, свързани с изискване за предоставяне на удостоверения от гражданите и юридически лица, които могат да се получат и по служебен път (изх. № 03-618-2/04.10.2023 г.) и други.

Правно обслужване

Дейността по правното обслужване на инспекцията е организирана като външна услуга и се осъществява от адвокат с договор за абонаментно-правно обслужване.

Достъп до обществена информация

През 2023 г. в РЗИ – Велико Търново са постъпили **22** заявления за достъп до обществена информация – 15 заявления от физически лица, граждани на Р България, 3 – от неправителствени организации и 4 – от търговски дружества. За сравнение броят на постъпилите заявления за ДООИ през 2022 г. също е 22. Преобладаващата част от заявленията са подадени електронно – по електронна поща, препратени от МЗ по системата за електронен обмен за отговор по компетентност или постъпили от Платформата за достъп до обществена информация; само едно заявление е постъпило по пощата. Всички заявления са разгледани от постоянната комисия, назначена със заповед на директора на

РЗИ да разглежда подадените заявления за достъп до обществена информация и да изготвя становища за предоставяне или за отказ от предоставяне на достъп до исканата обществена информация. На 16 от заявителите е предоставен пълен достъп до исканата информация, на трима – частичен достъп, един е уведомен за липса на заявената информация, а на един е отказан достъп с основание, че исканата обществена информация му е предоставена през предходните 6 месеца; едно от заявленията е препратено за отговор по компетентност. Всички производства по подадените заявления за достъп до обществена информация са приключени в законоустановените срокове; информацията е предоставена, съобразно заявената форма.

През отчетния период са осъществени са и други дейности, свързани с ДООИ: изготвен е доклад за дейността на РЗИ – Велико Търново по ЗДООИ за 2022 г., който е публикуван на сайта на инспекцията, в изпълнение на разпоредбата на чл. 15, ал. 2 от ЗДООИ; утвърдени са списъци на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет за сферата на дейност на РЗИ – Велико Търново за 2022 г. и форматите, в които е достъпна и списък на информацията, предоставена от инспекцията повече от три пъти по реда на глава трета от ЗДООИ.

Публичност и прозрачност

Информацията за РЗИ – Велико Търново, за удобство за външните потребители, е публично предоставена в интернет пространството. На интернет страницата на инспекцията (www.rzi-vt.bg) са публикувани: структурата, дейността, мисията, визията и целите на инспекцията; нормативните актове, по които РЗИ осъществява контролни и регистрационни функции; документи; стратегии, програми и планове; административните услуги и образци на формулярите, свързани с тях; Вътрешните правила за организация на административното обслужване; Хартата на клиента; публичните регистри; статистическа и друга актуална информация, както и информацията, подлежаща на публикуване в интернет за сферата на дейност на РЗИ – Велико Търново, съгласно изискванията на Закона за достъп до обществена информация. На сайта е обособена и поддържана специална рубрика за COVID-19, в която се публикуват актуална информация за заболяемостта в областта, предприеманите противоепидемични мерки и имунизационната кампания, указания и препоръки. Създадена е рубрика „Актуални новини и предстоящи събития“, която се поддържа в актуално състояние.

Промените на нормативните актове, промените в регистъра на услугите и съответно в конкретните административни услуги, извършвани от РЗИ, своевременно са отразявани на интернет страницата на инспекцията. Регулярно е публикувана актуална информация за епидемичната обстановка, дейностите във връзка с държавния здравен контрол, инициативите за профилактика на болестите и промоция на здравето и др.

През отчетната година продължи и поддържането на профил на инспекцията във фейсбук, на който също се публикуваха, свързани с дейността актуални новини и предстоящи събития.

Дейността на инспекцията през отчетния период беше популяризирана сред населението чрез средствата за масова информация (регионални и централни) – осъществени бяха: 6 пресконференции; общо 80 радио и ТВ предавания (интервюта, репортажи); публикации на официалната интернет страница на инспекцията, на сайта Инфо РЗИ във фейсбук и на страниците на електронни медии – общо 184 публикации; публикации в регионалните всекидневници (2) – общо 182 материала.

МРЕЖОВА И ИНФОРМАЦИОННА СИГУРНОСТ. ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ СИСТЕМИ

Дейността по осигуряване на мрежовата и информационната сигурност в инспекцията, по администрирането на информационните и комуникационни системи и по поддръжката на локалната мрежа и компютърната техника се осъществява от системен администратор в дирекция АПФСО. Длъжността „Програмист на софтуерни приложения IV степен“ е вакантна и няма назначен служител. Системният администратор е определен и за служител, отговарящ за мрежовата и информационна сигурност в РЗИ – Велико Търново (със заповед №РД-01-170/24.10.2022 г.).

Техническата осигуреност с компютърна техника в инспекцията е на много добро ниво, като през отчетната година от МЗ бяха осигурени 6 броя таблети и 1 брой лаптоп (инсталирани и тествани); закупени бяха и принтери.

През отчетния период в съответствие с изискванията на Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност са разработени и утвърдени: Програма за обучение на служителите във връзка с мрежовата и информационна сигурност, безопасно използване на електронна поща, квалифициран електронен подпис, информационни системи и защита от вируси (Заповед №РД-01-48/10.05.2023 г.) и План-график за обучение/инструктиране на служителите за работа с информационните системи и приложния софтуер (Заповед №РД-01-46/03.05.2023 г.). Проведени са вътрешни обучения на служителите по МИС и опреснителни инструктажи.

Продължи работата със **системата за управление на документооборота и работния поток Eventis R7**, изпълняваща изискванията на Закона за електронното управление, Наредбата за обмена на документи в администрацията, Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност, РМС № 357 от 29.06.2017 г. и Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар. Системата предоставя възможност за оптимизация на работните процеси с документи в администрацията на РЗИ – Велико

Търново, за обмен на документи с МЗ и с останалите администрации единствено по електронен път. На всички служители е осигурен достъп до системата с квалифициран електронен подпис.

Броят на документите, получени чрез електронния обмен за 2023 г. е 1 665, а изходящите документи, изпратени по обмена са 1 716 (повече в сравнение с 2022 г. – 1 584). Общо в Eventis R7 за годината са обработени 31 350 документа.

Извършено е мигриране на съдържание на интернет страницата на РЗИ на единен федериран портал. Изпълнени са мерки за повишаване мрежовата и информационна сигурност: извършване на няколко методологически тестове за проникване в мрежата и отстраняване или в процес на отстраняване на уязвимостите (тестове на: Layer 2 Attacks, Layer 3 Attacks, Session Replay, Network / OS Layer Attacks, DHCP and DNS Weaknesses, Protocol Fuzzing, IP Redirections); надграждане на интернет филтри и разделения на групи на компютърните устройства за ограничаване достъпа до неоторизирани уеб сайтове; интегриране/инсталиране на система за мониторинг на посетителите в старият уеб сайт rzi-vt.bg (Google Analytics).

В изпълнение на писмо на МЗ и заповед на председателя на ДАЕУ за внедряване на Информационна система за бюджетен контрол са определени служители, които да вписват данни в Информационна система за извършване на предварителен, текущ и последващ контрол по целесъобразност в областта на електронното управление и използването на информационните и комуникационните технологии.

През 2023 г. са реализирани и редица допълнителни задачи, свързани с мрежовата и информационна сигурност и електронно управление – изготвени и изпратени в МЗ са: годишен отчет на изразходваните средства в областта на електронното управление и информационни и комуникационни технологии за 2022 г. (изх. №03-63/20.01.2023) и по тримесечия за 2023 г.; тригодишна бюджета прогноза за капиталовите разходи, необходими за финансиране на дейностите в областта на електронното управление и използваните ИКТ на РЗИ – Велико Търново за периода 2024 г. – 2026 г. (изх. №03-215-1/17.03.2023 г.); проектбюджет за 2023 г. и актуализирана бюджетна прогноза за 2025 и 2026 г. на разходите в областта на електронното управление и използваните ИКТ на РЗИ – Велико Търново; проект на средносрочна бюджетна прогноза за периода 2024 - 2026 г. на разходите в областта на електронното управление и използваните ИКТ на РЗИ – Велико Търново (изх. №03-584-1/18.09.2023 г.); справки и информации за наличната компютърна техника, антивирусен софтуер и др.; мотивирано искане за осигуряване на 15 лиценза за MS Office 2016 Professional x64 във връзка с планирано надграждане на стари компютърни конфигурации с операционни системи Windows XP, Windows 7, Windows 8.1 (изх. №03-161/24.02.2023 г.); информация за натовареността на използваните принтери в инспекцията във връзка с изпълнение на договор №РД-11-75/02.02.2023 г. между МЗ и „Ентърпрайз Комюникейшънс Груп“ ЕООД и на данни за системния администратор, определен за координатор по договора (изх.

№03-137-1/17.02.2023 г.); информации за щатната численост на звеното за информационни технологии и използваните ИКТ ресурси, функционална характеристика на звеното и длъжностните характеристики на служителите в звеното (изх. №03-579-1/13.09.2023 г.) и за определените длъжностни лица за публикуване на информация в отворен формат на Портала за отворени данни, заедно с копие от заповедта на директора на РЗИ – Велико Търново (изх. №03-505-3/10.08.2023 г.) и др. Във връзка с договор № РД-11-540/23.12.2022 г. между МЗ и „Информационно Обслужване“ АД, с предмет: „Доставка, изграждане, въвеждане в експлоатация и поддръжка на комплексна единна виртуализирана мрежова инфраструктура за нуждите на РЗИ при МЗ“ в срок са изпълнени всички възложени задачи – предоставяне на справки, участие в обучение за внасяне на съдържание във връзка с предстоящото прехвърляне на интернет страницата на РЗИ на единен федериран портал, оказване на необходимото съдействие на фирмата изпълнител по договора, мигриране на съдържанието на интернет страницата на РЗИ на единен федериран портал и други.

В МЕУ е изпратена справка за регистрите, идентифицирани за регионалните здравни инспекции, към която са добавени Регистър на лицата, които практикуват неконвенционални методи и Регистър на издадените разрешения за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина във връзка с привеждане на регистрите на административните органи в съответствие с изискванията на ЗЕУ (изх. №03-599-103.10.2023 г.).

ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНО ОБСЛУЖВАНЕ

През 2023 г. инспекцията като второстепенен разпоредител с бюджет, в съответствие със Закона за здравето, формираше **приходи** по бюджета от два източника:

- **от републиканския бюджет** чрез МЗ;
- **собствена дейност, в т.ч.:**

- **такси** за извършени административни услуги и извършени лабораторни анализи, съгласно Тарифата за таксите, които се събират от органите на ДЗК по Закона за здравето, приета с ПМС № 242/08.10.2007 г. и Тарифата за таксите, които се събират по Закона за лечебните заведения, приета с ПМС №88/24.04.2019 г. – ПМС №37/14.02.2011 г., ДВ бр. 16 от 22.02.2011 г. – **86 344** лв. (109 582 лв. за 2022 г.);

- **глоби и имуществени санкции**, наложени с влезли в сила наказателни постановления, издадени от директора на инспекцията, споразумения за административни нарушения – **25 710 лв.**, от които по сметката на РЗИ са постъпили 11 300 лв. Събрани от НАП и постъпили по сметките на Републиканския бюджет са 7 961 лв.;

- **други източници** (наеми) – **56 620** лв. срещу 51 246 лв. за 2022 г.

При уточнен **план** по бюджета за 2023 г. **2 724 956 лв.** и увеличен с коригиращи заповеди по отделни програми на **169 814 лв., изпълнението** възлиза на **3 028 053 лв.** (2 539 904 лв. за 2022 г.). Не са изпълнени по план дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации за 2023 г.

Анализът на **разходите** показва, че основен дял от тях имат **средствата за заплати, други възнаграждения и социално-осигурителни плащания** – **2 568 074 лв.** спрямо 2 095 293 лв. за 2022 г.

Издръжката на инспекцията за 2023 г. е **442 904 лв.** срещу 504 342 лв. за 2022 г., т.е. по-малка с 61 438 лв. В структурата на средствата за издръжка най-голям относителен дял имат разходите за:

- **външни услуги** (пощенски и телекомуникационни разходи, ремонт и поддръжка на компютрите и техниката, квалификация и преквалификация на служителите, и др.) – **147 505 лв.** спрямо 208 368 лв. за 2022 г.;
- **вода, горива, енергия** – **104 688 лв.** спрямо 131 573 лв. за 2022 г.;
- **материали** – 76 193 лв. спрямо 67 400 лв. за 2022 г.;
- **медикаменти** – 54 039 лв. спрямо 72 670 лв. за 2022 г.;
- **текущ ремонт на сградата, МПС** – 37 826 лв. срещу 7 642 лв. за 2022 г.;
- **постелен инвентар и облекло** – 3 748 лв. срещу 5 675 лв. за 2022 г.

В началото на отчетния период, съгласно указания срок, е изготвено и изпратено в МЗ едно предложение на РЗИ – Велико Търново за финансиране с целеви средства за капиталови разходи през 2023 г. (апликационна форма и Приложение № 1 Сметни стойности и разчет за финансиране на капиталовите разходи за 2023 г. за климатична техника). На основание Заповед №РД-03-10/01.09.2023 г. на министъра на здравеопазването, с която са утвърдени финансови средства в размер на 5 196 лв., са закупени 4 броя 12 ВТУ климатични системи за работни помещения в РЗИ – Велико Търново.

През м. декември 2023 г. от МЗ е предоставен допълнителен лимит в размер на 50 484 лв., който беше използван за издръжка и текущи разходи на инспекцията (през м. септември в МЗ е изпратено мотивирано искане за актуализиране на бюджета на РЗИ – Велико Търново за 2023 г. чрез увеличаване на средствата за издръжка и текущи разходи на инспекцията – изх. №03-589/20.09.2023 г.).

Във връзка с изпълнението на дейности по национални програми със заповеди на МЗ са утвърдени допълнителни средства в размер на **88 228 лв.:** 6 000 лв. – за Национална програма за борба с наркотиците; 2000 лв. – за НП за подобряване на майчинско и детско здраве; 12 800 лв. – за Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2017 - 2021 г.; 4 010 лв. – за Национална програма за превенция и контрол на вирусните хепатити (НППКВХ) 2021-2030 г.; 60 200 лв. – за Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Р България 2021 - 2025 г.; 356 лв. – за Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка

2021 – 2024 г.; 535 лв. – за Национална програма за подобряване на ваксинапрофилактиката на сезонния грип и на пневмококовите инфекции при лица на и над 65 г. 2023 - 2026 г.; 357 лв. – за Национална програма за профилактика на ротавирусните гастроентерити в Република България 2022 - 2025 г.; 600 лв. – за отбранително-мобилизационна подготовка, поддържане на запаси и мощности; 1370 лв. – за Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България 2021-2025 г. Всички средства по НП за изразходени според предназначението им.

За разходи за електронно управление през 2023 г. са изразходвани 17 768 лв.

През отчетния период при стриктно спазване на Закона за обществените поръчки (ЗОП) в РЗИ – Велико Търново е проведена една обществена поръчка:

- Обществена поръчка чрез публично състезание, с пазарна стойност 119 808 лв. и предмет „Избор на изпълнител за организиране и прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново“. Обжалвано е решението на комисията за избор на изпълнител по обществената поръчка от класирания на второ място кандидат пред Комисията за защита на конкуренцията. Не е осъществена втора процедура за избор на изпълнител на обществената поръчка и не е сключен Договор за прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново, т.к. към датата на приключване на работата на комисията за провеждане на обществената поръчка оставаха по-малко от 10 дни до крайния срок (31.10.2023 г.), като същевременно беше отпаднала и необходимостта от прилагане на дезинсекционни мероприятия. Получените средства са възстановени – на 23.11.2023 г. лимитът на РЗИ – Велико Търново в СЕБРА е намален със сума в размер на 59 904 лв., съответна на средствата, предоставени на инспекцията с Постановление №140 на Министерски съвет от 8 септември 2023 г. за организиране на територията на областта на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации през 2023 г.

Финансово-счетоводното обслужване на РЗИ – Велико Търново през отчетната година е осъществено в съответствие с нормативните документи, своевременно и качествено. В регламентиранияте срокове (ежемесечно, тримесечно, шестмесечно, деветмесечно и годишно) са изготвяни и представяни в МЗ отчети с всички приложения и справки. Отпусканите лимити от МЗ са разпределяни правилно и своевременно, с приоритет за осигуряване на работните заплати.

СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

През 2023 г., в съответствие с изискванията и процедурите на Системата за финансово управление и контрол (СФУК) в инспекцията са осъществени, на необходимото ниво за качество, срочност и обем, планираните дейности, а именно:

- ✓ снабдяване с необходимите материали, химикали, консумативи, диагностикуми, горива и смазочни материали, необходими за работа на служителите;
- ✓ транспортно обслужване, осъществявано по предварително изготвен и утвърден график, осигуряващ оптимални условия за работа на всички структурни звена;
- ✓ поддържане на съоръженията и апаратурата;
- ✓ осъществяване на контрол върху разходите за горива на служебните МПС, за парно отопление, ел. енергия и вода.

Освен планираните дейности са реализирани и други във връзка със стопанското обслужване на инспекцията, съобразени с финансовите ресурси с цел осигуряване на по-добри условия на труд на служителите. Осъществени бяха следните дейности: ремонт на част от покрива на сградата с идентификатор 10447.504.381.1, находяща се на адрес гр. Велико Търново, ул. Васил Левски №6 („Дентален център I – Велико Търново“ ЕООД), поради наличие на течове; сключване на договор с предмет „Изготвяне на инвестиционен проект за основен ремонт на съществуваща сграда – гаражи в поземлен имот с идентификатор 10447.514.92.6 (УПИ III, кв. 153) по КК и КР на гр. Велико Търново“ от 18.12.2023 г. във връзка с предприетите спешни действия за укрепване на сграда – 4 броя гаражи, недвижим имот – публична държавна собственост на МЗ, управляван от РЗИ – Велико Търново и на базата на предоставена оферта; частичен текущ ремонт в административната сграда на инспекцията. Подписан беше договор за безвъзмездно ползване на част от недвижим имот-общинска собственост, намиращ се в МБАЛ гр. Свищов, за административните нужди на инспекцията.

В съответствие с изискванията на Наредба №8121з-647/01.10.2014 г. своевременно е организирана годишната техническа проверка на преносимите пожарогасители в РЗИ, на пожарогасителите на служебните автомобили и на пожарните кранове на стълбищните площадки. Проведени бяха необходимите мероприятия и инструктажи на служителите във връзка с предстоящия отоплителен сезон, както и задължителната тренировка по оповестяване и действие при възникване на пожар.

Във връзка със Заповед №РД-01-101/24.10.2023 г. на директора на инспекцията са извършени всички необходими дейности по осигуряване на работата на РЗИ – Велико Търново през зимен сезон 2023/2024 г. – подготовка на сградата и на МПС, организиране на снегочистването, осигуряване на материали за опесъчаване и против заледяване, и други.

В изпълнение на Закона за защита при бедствия е извършена проверка на индивидуалните средства за защита (осигурени от Община Велико Търново), съхранявани в РЗИ – Велико Търново – установени са наличността и техническото им състояние, за което е уведомен кметът на общината.

В срок е предоставен в МЗ годишен отчет за изпълнение на задълженията на РЗИ – Велико Търново по чл. 12 и чл. 63 от Закона за енергийната ефективност и за управлението на потреблението на енергия, както и Списък на отоплявани и/или охлаждащи сгради-държавна собственост, използвани от държавната администрация на второстепенните разпоредители с бюджет.

Поддържането на специализираната техника и калибрирането на измервателните уреди е организирано от лицензирани за съответната дейност фирми.

През отчетната година сградата на инспекцията и прилежащите ѝ площи се поддържаха в добро хигиенно състояние.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ”

През отчетната 2023 г. дирекция „Медицински дейности“ (МД) планира и реализира мерки, насочени към оптимизиране дейността на лечебните заведения, развитие на електронното здравеопазване и осигуряване на качество и безопасност на медицинското обслужване на територията на област Велико Търново.

Осъществени са дейности по следните основни задачи:

1. Извършване на регистрация, пререгистрация и заличаване на лечебни заведения за извънболнична помощ, хосписи и на лечебната дейност по чл. 2а от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ)

През 2023 г. в регистъра на ЛЗИБП са вписани вписани 9 нови и заличени 13 лечебни заведения; вписани са промени в обстоятелства по регистрацията на 45 лечебни заведения. Издадени са 17 становища за недостатъчност по чл. 81 от ЗЛЗ на специалистите в извънболничната помощ и 13 становища за недостатъчност по чл. 59 от ЗЗО. Изготвени са 52 бр. отчети и справки от регистъра до: общините в област Велико Търново и МЗ във връзка с изискванията на чл. 42 от ЗЛЗ (на шестмесечие); РЗОК – Велико Търново, съгласно Наредба №19 (при заличаване на лечебно заведение); ТП на НОИ – Велико Търново, съгласно заповед на министъра на здравеопазването (ежемесечно); общини, неправителствени организации, физически лица, лечебни заведения и др. при поискване (във връзка с анализи, конкурси, проучвания, ЗДОИ и др.); преписи и служебни бележки по смисъла на ПМС №37 от 14.02.2011 г.

2. Извършване на проверки, съгласно изискванията на чл. 19, ал. 5 от Наредба №49/2010 г. относно изпълнение на показателя „минимален обем дейност“ от болничните структури, който обхваща 12-месечен

период от издаване на разрешението за лечебна дейност и се отчита не по-късно от 15-я месец от издаването – не са извършвани проверки относно изпълнение на показателя „минимален обем дейност“.

3. Издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл. 46, ал. 3 от ЗЛЗ, правилника по чл. 28а, ал. 3 от ЗЛЗ и на утвърдените медицински стандарти във връзка с издаването на разрешения за извършване на лечебна дейност от лечебните заведения за болнична помощ, центрите за психично здраве, центрите за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи и диализните центрове

През 2023 г. са издадени 7 удостоверения по чл. 46, ал. 3 от ЗЛЗ.

Извършени са 71 проверки по медицински стандарти. Във връзка с разрешителния режим и писма на РЗОК относно сключването на договори с лечебни заведения за болнична помощ, в чиито разрешителни не е посочено ниво на компетентност бяха извършени 23 проверки в лечебни заведения за болнична помощ (МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“ АД, гр. Велико Търново, „Частен диализен център – ВТ“, гр. В. Търново, МБАЛ „Св. Иван Рилски – Горна Оряховица“ ЕООД, МБАЛ „Д-р Димитър Павлович“ ЕООД – гр. Свищов, КОЦ – Велико Търново ЕООД), 37 проверки в медицински центрове, 4 проверки в ИПСМП, 3 проверки в ИППМП, 3 проверки в СМДЛ и 1 проверка в СМДЛ.

Във връзка с изпълнение на изискванията на чл. 37б, ал. 6 от Закона за лечебните заведения по искане на ИАМН са изготвени 6 справки за дейност и кадрова обезпеченост в лечебните структури в област Велико Търново.

4. Регистрация, пререгистрация и заличаване на лицата, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве, и осъществяване на контрол върху дейността им, съгласно Закона за здравето

През отчетния период не са регистрирани нови лица, упражняващи неконвенционални методи. Направена е 1 промяна в регистрацията на 1 обект (вписване на втори адрес). В регистрираните обекти на територията на областта са извършени 3 проверки, при които не са констатирани нарушения.

5. Организиране и контрол на дейността по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза

5.1. Издадени са 30 проекти на заповеди за състави на ЛКК към лечебни заведения и 39 проекти на заповеди за промени в съставите на ЛКК за 2023 г.

5.2. Във връзка с дейността на Регионалния съвет към РЗИ – Велико Търново по експертиза на временната неработоспособност, осъществявана от лекуващите лекари, ЛКК и ТЕЛК на съответната територия са осъществени:

- 24 заседания на Регионалния съвет по медицинска експертиза на временната неработоспособност, на които са разгледани 113 обжалвани болнични листове;
- 8 проверки, съгласно изискванията на чл. 70, ал. 1, тт. 1, 2, 3, 4 от ПУОРОМЕ и РКМЕ на 8 лечебни заведения за извънболнична помощ на територията на областта, констатациите от които са отразени в съответни протоколи;
- 14 проверки по медицинската експертиза на временната неработоспособност, в т. ч. и по обжалвани болнични листове в лечебните заведения, с разкрити ЛКК;
- 12 работни срещи за оказване на методична помощ по експертизата на временната неработоспособност на лекуващи лекари, ЛКК и ТЕЛК.

Във връзка с извършена от комисия към Инспектората на МЗ извънпланова проверка в РЗИ – Велико Търново по повод сигнал, постъпил в МЗ, и направените в доклада на комисията препоръки по отношение на установени несъответствия при прилагането на Правилата за работа на Регионалния съвет при РЗИ – Велико Търново, до министъра на здравеопазването и ръководителя на Инспектората е изпратена информация за предприетите мерки от страна на ръководството на инспекцията (изх. № 03-614-5/22.12.2023 г.). На Инспектората са предоставени документи и информация във връзка с извършване на извънплановата проверка (Процедура за подаване, разглеждане и решаване на предложения, сигнали и жалби в РЗИ – Велико Търново, Правила за работата на Регионалния съвет при РЗИ – Велико Търново и заповеди за утвърждаване на процедурата и правилата, документи, писма) – изх. №03-614-3/11.10.2023 г.

5.3. Организация по експертизата на трайната неработоспособност и преосвидетелстване:

Проверени и заверени са 6 356 експертни решения (ЕР), като 8 223 ЕР са проверени и изпратени на заинтересованите страни. Създадени и обработени са медицински експертни досиета по обжалвани 93 болнични листа. Архивирани са 6720 досиета; изготвени са 17 096 преписки с ТЕЛК, НЕЛК и други институции по медицинската експертиза и 7 154 преписки – с НОИ.

През 2023 г. за улесняване на достъпа до медицинска експертиза на територията на област Велико Търново и на основание чл. 105 от Закона за здравето и чл. 10, ал. 1 от ПУОРОМЕРКМЕ до министъра на здравеопазването са изпратени 2 мотивирани предложения, съответно от управителя на „МБАЛ-Павликени“ ЕООД гр. Павликени относно разкриване на втори състав на ТЕЛК (изх. №14-168-1/03.04.2023 г.) и от управителя на МБАЛ „Д-р Димитър Павлович“ ЕООД гр. Свищов за разкриване на ТЕЛК към лечебното заведение (изх. №14-327-2/08.08.2023 г.). След съгласуване на

предложенията от министъра на здравеопазването, със заповеди на директора на РЗИ – Велико Търново са разкрити съответните ТЕЛК.

В сроковете, определени от ПЗР на ЗИД на Закона за хората с увреждания е предоставена информация по §5 и §6 до всички заинтересовани институции.

През отчетния период регулярно са изпратени информации (справки) до НОИ, НЗОК, АСП, АХУ, НАП и общините по настоящ адрес на лицата с увреждания, съгласно разпоредбата на § 6 от ПЗР на ЗИД на Закона за хората с увреждания и чл. 101б, ал. 3 и ал. 5 от Закона за здравето, съответно за забавяне в медицинската експертиза (ежемесечно) и прекратени производства за преосвидетелстване (2 пъти месечно). По искане на граждани са извършени проверки и изготвени 7 самостоятелни справки по чл. 101б, ал. 4 за забавяне на медицинската експертиза.

Изпълнени са и следните допълнителни задачи:

- На ръководителите на лечебните заведения, в които са разкрити ТЕЛК и ЛКК са предоставени писма, указания от МЗ и НЕЛК относно: обучения на лекарите от съставите на ТЕЛК, вкл. и дистанционно по медицинската експертиза, съгласно ПУОРОМЕРКМЕ и предоставяне на актуални информации в РЗИ – Велико Търново; попълване на въпросник във връзка със стартирал процес на анализ и проучване на процесите, свързани с временната неработоспособност (изх. №03-391-1/07.06.2023 г.); Заповед №РД-01-176/28.03.2023 г. на министъра на здравеопазването, с която са утвърдени нови образци на експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК; предприемане на действия за ускоряване на процедурите за преосвидетелстване на подлежащите лица; прецизиране на информацията по параграф 6 от ПЗР на ЗИД на Закона за хората с увреждания; изпълнение на нормативните изисквания, предвидени в ЗИД на ЗХУ от страна на регионалните здравни инспекции; насоки за работа с ИСКМЕ и прилагане на нормативната уредба в областта на медицинската експертиза; Практически насоки по приложението на Наредбата за медицинската експертиза и последните промени; пълно и коректно отразяване на информацията в Информационната база данни, касаеща лицата с увреждания, които са на различен етап от процедурите по преосвидетелстване; тримесечни справки за сроковете, в които се произнасят ТЕЛК в област Велико Търново; анализ от НЕЛК на основните пропуски и допускани грешки в обжалваните ЕР на ТЕЛК за обсъждане в комисиите и предприемане на мерки за подобряване на работата им; попълване на анкета от членовете на ТЕЛК, касаеща проблеми в комисиите и предложения за решаването им по искане на Асоциацията на родители на деца с увреждания и много други;

- Изпълнени са дадените от МЗ препоръки за стриктно спазване на всички указания за работата на РКМЕ, с цел постигане на максимално съкращаване на сроковете за произнасяне на ТЕЛК и вметване в 3-месечния законоустановен срок, за което е изпратена конкретна информация в МЗ (изх. №03-242-5/20.04.2023 г.).

6. Извършване на проверки по чл. 93 от Закона за здравето (ЗЗ) по жалби и сигнали при нарушаване на правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване, и участие в съвместни проверки с Изпълнителна агенция „Медицински надзор“

Извършени са 106 проверки на постъпили сигнали, жалби и оплаквания на граждани, държавни и общински органи и организации по повод на медицинското обслужване на пациентите и защитата на техните права, повече в сравнение с предходната година (96 проверки – за 2022 г.)

7. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в лечебните и здравните заведения на територията на областта, и осъществяване на контрол по спазването на методиката за субсидиране на лечебни заведения със средства от бюджета на Министерството на здравеопазването

Осъществени са общо 24 планови проверки по Наредба №3/2019 г. за субсидиране на следните лечебни заведения, подписали договори с МЗ за извършване на определени медицински дейности (6 от които са извършени през 2023 г. за IV-то тримесечие на 2022 г.): МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД, гр. Велико Търново, МБАЛ „Св. Ив. Рилски”, гр. Горна Оряховица, МБАЛ – Павликени, МБАЛ „Д-р Д. Павлович”, гр. Свищов, СБАЛПФЗ „Д-р Трейман”, гр. Велико Търново и ЦПЗ – Велико Търново, при които не са констатирани несъответствия между подадените в РЗИ данни и наличната медицинската информация.

Резултатите от проверките са документирани с протоколи и прилежащите към тях таблици.

През отчетния период са приети, проверени и изпратени в МЗ 72 месечни отчета от лечебните заведения, като върнати за преработване от РЗИ – Велико Търново към лечебните заведения няма.

8. Контрол върху спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти

По реда на Наредба №1/27 февруари 2013 г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения са извършени проверки на 80 лечебни заведения – 9 лечебни заведения за болнична помощ, 27 практики за първична медицинска помощ, 19 практики за специализирана медицинска помощ, 3 диагностично-консултативни центъра, 10 медицински центъра, 11 СМДЛ и 1 друго лечебно заведение.

9. Изготвяне на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл. чл. 50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и предоставяне на информация за издадените

наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата – през отчетния период е събрана информация, няма установени нарушения.

10. Участие в прилагането на областната здравна карта

През отчетния период, във връзка със Заповед №РД-02-217/18.08.2023 г. на министъра на здравеопазването, с която е назначена комисия за изработване на областна здравна карта на област Велико Търново, са проведени две заседания за обсъждане и приемане на изготвените материали (предложение и електронен макет на Областна здравна карта), съгласно утвърдената Методика за изготвяне на областна здравна карта. На 27.09.2023 г. Областната здравна карта е одобрена от всички членове на цитираната по-горе заповед на министъра на здравеопазването.

Изготвен беше доклад до министъра на здравеопазването, съгласно чл. 8б на Наредба №49 от 18 октомври 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи. Представени бяха исканията за промени в броя на леглата на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД, гр. Велико Търново и „МБАЛ Св. Иван Рилски“ ЕООД, гр. Горна Оряховица.

11. Събиране, съхранение и обобщаване на справките на лечебните и здравни заведения по чл. 44 от Наредба №1/2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването

Събрани и обработени са 18 броя справки за потребности от медицински специалисти. В НЦОЗА са предоставени информации, съответно за потребностите от медицински специалисти по лечебни заведения и специалности за област Велико Търново, и предложения за места за специализанти, финансирани от държавата по реда на Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването; предоставени са 4 карти – направления за участие в курсове.

Изготвени и предоставени са в НЦОЗА: анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването, изготвен по реда на чл. 46, ал. 1 от Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (изх. №15-43-12/09.06.2023 г.); обобщена информация, по приложен образец, за потребности от медицински специалисти на територията на област Велико Търново (изх. №15-73-7/29.09.2023 г.).

12. Проучване съвместно със съсловните организации на потребностите в областта от съответните специалисти, изготвяне и представяне на анализ на състоянието на специалистите в областта на здравеопазването

Изготвен и изпратен е в МЗ анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването.

Своевременно е публикувана информация за свободните длъжности на специалистите на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново (съгласно чл. 17, ал. 2 на Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването) и е изпратена обобщена информация за броя на обявените от базите за обучение свободни длъжности за специалисти по специалности за 2023 г.

Изпълнени са и следните по-важни допълнителни задачи, разпоредени от МЗ: във връзка с публикуване на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба №1/2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването лечебните заведения на територията на областта (базис за обучение и лечебните заведения по чл. 13, ал. 1 на Наредбата) са информирани за реализираните нормативни промени; на главния секретар е изпратен списък на длъжностни лица (6 лица), определени от ръководителите на базите за обучение да работят с електронния регистър, на които да бъде предоставен достъп до същия (изх. №03-412-3/04.07.2023 г.); на ръководителите на базите за обучение и лечебните заведения е предоставена Заповед №РД-19-5/02.08.2023 г. на министъра на здравеопазването за определяне броя на местата за специалисти, финансирани от държавата за 2023 г. по реда на Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването, за сведение и изпълнение, както и план-разписание на курсове и индивидуално обучение за следдипломна квалификация на висшите медицински и немедицински кадри през 2024 г. на МУ – София (за лечебните заведения и ЦСМП); информирани на базите за обучение и лечебните заведения по чл. 13, ал. 1 от наредбата на територията на област Велико Търново за реализираните промени във връзка с Наредбата за изменение и допълнение на Наредба №1 от 2015 г.; изпратена е в МЗ изисканата обобщена информация за броя на обявените от базите за обучение свободни длъжности за специалисти по специалности за 2022 г. на територията на област Велико Търново (изх. №03-1144-2/04.01.2023 г.); предоставена е в МЗ информация за лечебните заведения на територията на областта, които имат готовност да сключват договори със студенти по една или повече от следните специалности: „медицина“, „медицинска сестра“, „акушерка“, „лекарски асистент“, „медицински лаборант“, „рентгенов лаборант“ и „рехабилитатор“ за осигуряване на преддипломен стаж (платен от лечебното заведение) и на работно място след завършване на обучението им по реда на Наредбата за условията и реда за осигуряване на заплащането на разходите за обучение на студенти със сключени договори с работодател (изх. №03-210-4/24.03.2023 г.) и други.

Изготвени и предоставени са на НЦОЗА: анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването, изготвен по реда на чл. 46, ал. 1 от Наредба № 1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването (изх. №15-43-12/09.06.2023 г.); обобщена информация, по приложен образец, за потребности от медицински специалисти на територията на област Велико Търново.

13. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравните заведения на територията на областта

Събрани, обработени и представени в регламентирания срок в НЦОЗА са отчети, справки, прогнози и други информации от лечебните и здравни заведения на територията на областта относно: разделно отчитане на разходите за 2022 г. (от 9 лечебни заведения със стационар и ЦСМП), справка за постъпили болни по ПМС №17 от 2007 г. в лечебните заведения за болнична помощ (ЛЗБП) и контрол за своевременното подаване на тримесечните отчети за дългосрочни и краткосрочни задължения на общинските ЛЗ за болнична помощ от област Велико Търново.

В МЗ са изпратени: информация за индикаторите за изпълнение на натуралните и стойностните показатели на делегираните от държавата дейности по общини от област Велико Търново (изх. №03-567-14/14.09.2023 г.); справка за размера на транспортните разходи за извършване на контролни прегледи на правоимащите пациенти през 2023 г.; две обобщени информации по бюджетната процедура за 2024 – 2026 г. (приложения 6а, 6б, 6в и 10а) за лечебните заведения за болнична помощ - търговски дружества от област Велико Търново (изх. №03-214-1/22.03.2023 г.) и изх. №03-567-4/11.09.2023 г.) и други.

14. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравните заведения

Извършена е проверка и верификация на данните, попълвани в web-базираното приложение „Детски ясли“ на НСИ на 11 отчета за дейността на детските ясли и 10 отчета – на детски градини с яслени групи.

Извършена е проверка и верификация на данните, попълвани в web-базираното приложение „Лечебни и здравни заведения“ на НСИ на 96 отчета за легловия фонд и медицинския персонал на ЛЗ от областта: 13 отчета на ЛЗ със стационар, 1 – на хосписи, 3 – на ДКЦ, 25 – на МЦ, 2 – ДЦ, 17 – на СМДЛ, 19 – на СМТЛ, ЦСМП, РЗИ – Велико Търново, ЦКОДУХЗ Дебелец, Частен диализен център, Филиал към МУ – Варна, Амбулатория за здравни грижи и на 10 отчета на училищното и детско здравеопазване в общините към 31.12.2022 г.

В срок са проверени, въведени в съответните програмни продукти и предоставени в НЦОЗА годишните статистически отчети на: лечебните заведения за болнична помощ и хосписите; ЦСМП по филиали и лечебни заведения за извънболнична помощ (ЛЗИБП) по групировки.

Събрана, проверена и обработена е оперативната статистическа информация от съответните лечебни заведения в областта относно: живородени, мъртвородени и умрели деца; умрели деца под едногодишна възраст; умрели деца на възраст от 1 до 17 години; извършени аборти; леглови фонд в стационарите на лечебните заведения; случаи на остър инфаркт на миокарда; случаи на остра мозъчно-съдова болест; остри интоксикации, свързани с употреба на

психоактивни вещества; заболявания, предавани по полов път; свидетелства за перинатална смърт заедно със съобщения за раждане и смърт; информационни карти за деца в риск.

През 2023 г. са кодирани и обработени 3 124 съобщения за смърт; проверени и кодирани са 9 съобщения за перинатална смърт; обработени и въведени в Web-базиран портал са 91 съобщения за суицидно действие.

15. Внедряване и поддържане на единни информационни системи за отчетност на лечебните и здравните заведения, оказване на методична помощ и осъществяване на контрол при прилагането им

Своевременно са отразени в Информационната база данни за всички лица, преминали през ТЕЛК/НЕЛК за установяване на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане всички промени на съставите на ЛКК и ТЕЛК. Оказана е методична помощ на лечебните заведения при подаването на направления и протоколи за лица, подлежащи на освидетелстване и преосвидетелстване от ТЕЛК в ИСКМЕ, както и протоколи за помощни средства.

Във връзка с писмо №26-00-263/15.06.2023 г. на МЗ са дадени допълнителни указания на лечебните заведения относно електронния здравен запис за всяка една от извършените в лечебните и здравните заведения дейности, независимо дали са заплащани от НЗОК или от самите пациенти.

16. Изработване, анализ и оценка на здравно-демографските процеси на територията на областта, необходими за формирането на национална и регионална здравна политика

През отчетната година е изготвен годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Велико Търново за 2022 г., който е публикуван на интернет-страницата на РЗИ – Велико Търново. Осъществени са интервюта по електронни медии и публикации в областните всекидневници (2) по темата.

17. Дейности, в изпълнение на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина (ЗЛПХМ) и нормативните актове по прилагането му – осъществени са следните дейности:

На територията на областта са извършени: 96 проверки в аптеки, 13 – в складове за търговия на едро с лекарствени продукти и 25 – в дрогерии. Издадени са 6 заключения за хигиенна оценка на аптеки и констативни протоколи за дрогерии.

По административна услуга №241 „Издаване на становище за унищожаване на лекарствени продукти“ са издадени 3 становища.

По искане на МЗ е изготвена информация за извършени проверки на аптеки и дрогерии на територията на област Велико Търново за периода от 01.01.2023 г. до 19.10.2023 г. (изх. №03-660-1/20.10.2023 г.).

18. Дейности, предвидени в Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) и нормативните актове по прилагането му – осъществени са следните дейности:

- Извършени са 4 проверки на аптеки, кандидатстващи за издаване и за промяна на лицензия за търговия с наркотични вещества, съгласно ЗКНВП и 32 проверки на аптеки и аптечни складове, притежаващи лицензия за работа с наркотични вещества, относно спазването на изискванията на Наредба №4/04.03.2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти и Наредба №21/12.10.2000 г. за изискванията към документацията и отчетността при извършване на дейности с наркотични вещества и техните препарати;
- В срок са изготвени и изпратени в МЗ четири (4) обобщени отчети за движението на наркотични вещества. Осъществен е контрол върху предадените тримесечни отчети от аптеките за движението на наркотични вещества, съгласно Приложение №8 на Наредба №21/12.10.2000 г. за изискванията към документацията и отчетността при извършване на дейности с наркотични вещества и лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества, на базата на които са изготвени обобщени тримесечни отчети за областта;
- Осигурено е участие на представители на дирекция МД в две заседания на Общинския съвет по наркотични вещества – Велико Търново. Инспекторът по наркотични вещества участва в организираните от МЗ два семинара относно изпълнение на дейностите за 2023 г. по Националната програма за изпълнение на Плана за действие на Националната стратегия за борба с наркотиците (2020 - 2024 г.);
- Извършено е заявяване и предоставяне на специални рецептурни бланки – жълти и зелени и на специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества: 8 кочана жълти рецепти и 459 кочана зелени рецепти на лекарите, имащи право да предписват медикаменти, съдържащи наркотични вещества по ЗКНВП и 75 кочана специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти по ЗКНВП;
- Извършена е актуализация на регистрите на лекари, имащи право да изписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества – през отчетния период са направени 128 вписвания в регистъра при предоставяне на зелени рецепти и жълти рецепти;
- Своевременно са информирани ОД на МВР – Велико Търново, лечебните заведения и аптеките за невалидни специални рецептурни бланки (жълти и зелени) за изписване на наркотични вещества и изгубени специални формуляри – изпратени са 3 писма за обявени невалидни рецепти;
- Събрани от аптеките, проверени и архивирани са: 66 081 броя специални рецептурни бланки за текущата година и годишен архив за 2022 г., 421 броя електронни отчети и 2 408 броя специални формуляра от аптеките, съгласно изискванията на Наредба №4 за условията и реда за изписване и отпускане на лекарствени продукти.

По искане на МЗ са предоставени данни във връзка с чл. 44, т. 5 от ЗКНВП и актуализиране на Регистъра на издадените лицензии по чл. 32, ал. 1 и чл. 33, ал. 1 от ЗКНВП за производство, търговия на едро и търговия на дребно с лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества (изх. №03-396/09.06.2023 г.).

19. Изготвяне на планове, организиране и контрол на дейностите по медицинското осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи

През отчетната година своевременно са актуализирани: План на РЗИ – Велико Търново при бедствия, аварии и катастрофи; План за дейност при терористична атака и ръководство на медицинското осигуряване при осъществен терористичен акт – 3 актуализации; Вътрешни правила за осигуряване на пожарна безопасност на територията на РЗИ – Велико Търново, План за действие при пожар в РЗИ – Велико Търново и План за евакуация (утвърдени със Заповед №РД-01-115/29.11.2023 г.). Поради настъпили кадрови промени е актуализирана заповедта за определяне на състава на Съвета за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи за област Велико Търново (Заповед №РД-02-105/12.12.2023 г.).

По искане на Областен управител на област Велико Търново са предоставени: предложение за актуализиране на Областния план за защита при бедствия (изх. №06-77-3/06.10.2023 г.); информация за личен състав и техника за ликвидиране на последствията от възникнала бедствена ситуация (изх. №06-77-8/14.11.2023 г.); данни за определеното длъжностно лице за участие в експертна група за разработване на примерни правила за взаимодействие и тренировки при възникване на бедствие (изх. №06-80-1/29.09.2023 г. и други.

Осъществен е контрол в здравните и лечебни заведения на територията на областта по отношение на организацията на медицинското осигуряване при бедствия, аварии и инциденти, както и на провежданите превантивни дейности по намаляване на риска за живота и здравето на населението. Извършени са 6 проверки на: МБАЛ „Д-р Димитър Павлович“ ЕООД гр. Свищов, „МБАЛ - Павликени“ ЕООД и „Държавна психиатрична болница – Церова Кория“, ЦСМП – Велико Търново и МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“ АД. Същите имат утвърдени планове за дейностите по ОМП през 2023 г., а данните в приложенията на разработените планове се поддържат актуални. Лечебните заведения поддържат резерв от лекарства и консумативи за минимален период от 30 дни и разполагат с резервно електрозахранване – дизелови агрегати, с цел осигуряване дейността на които е поддържан резерв от дизелово гориво.

Във връзка с писмо на МЗ (изх. №16-00-65/06.10.2023 г.) относно подготовка на структурите на МЗ за работа през зимен сезон 2023/2024 г., РЗИ – Велико Търново създаде необходимата организация за предприемане на превантивни мерки от лечебните заведения за работа през зимния сезон 2023/2024 г. и при усложнена зимна обстановка. До всички

лечебни заведения в областта са изпратени указания за подготовката им за действия при усложнена зимна обстановка и мероприятията, които следва задължително да проведат. От определени лечебни заведения е изискана информация за пациенти на хемодиализа и за бременни жени с вероятен термин на раждане в периода 01.12.2023 г. – 31.03.2024 г., на базата на която са изготвени обобщени справки – същите са изпратени на РД ПБЗН – Велико Търново. В указания срок е изпратен в МЗ доклад относно готовността за работа при зимни условия и предприетите превантивни мерки за намаляване на последствията за населението при усложнена зимна обстановка през сезон 2023/2024 г. (изх. №03-630-17/26.10.2023 г.).

В изпълнение на Заповед №ОКД-20-02-6/23.10.2023 г. на Областния управител на област Велико Търново е изготвен и предоставен доклад на РЗИ – Велико Търново за медицинското осигуряване на населението в област Велико Търново през зимен сезон 2023/2024 г. (изх. №06-87-1/26.10.2023 г.).

През 2023 г. директорът на инспекцията и гл. експерт от дирекция „Медицински дейности“ участваха в: 7 редовни заседания (от които 3 не присъствени) на Постоянната областна комисия за изпълнение на дейности и задачи, свързани с вземане на решение по целесъобразността на постъпили искания от общини за предоставяне на средства от републиканския бюджет чрез Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

20. Методическа помощ при разработване на военновременни планове на задължените субекти от структурите на МЗ в област Велико Търново – ЦСМП и МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД – Велико Търново

Съгласно дадените от МЗ Методически указания за изпълнението на дейностите и задачите по отбранително-мобилизационна подготовка (ОМП) през 2023 г., до лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта са изпратени конкретни указания (изх. №14-117/24.02.2023 г.). Оказана е методическа помощ на отговорниците по организационно-мобилизационна подготовка (ОМП) при изготвяне на плановете за работа във военно време на 8 лечебни заведения.

В МЗ са предоставени: изисканата справка, в табличен вид, за изразходваните финансови средства по ОМП в РЗИ – Велико Търново през 2022 г. (изх. №03-250/30.03.2023 г.) и обобщена информация включваща: годишен отчет за изпълнените дейности по ОМП през 2022 г., обобщена справка за окомплектоваността на ЛЗ на територията на областта и телефонен регистър на същите (изх. №03-480/24.07.2023 г.); информация за извършените проверки на три лечебни заведения на територията на областта (МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“ АД гр. Велико Търново, Специализирана болница за рехабилитация „Национален комплекс“ ЕАД, филиал Овча могила“ и „МБАЛ-Павликени“ ЕООД гр. Павликени) по отношение готовността им за работа във военно време и състоянието на ОМП (изх. №03-808/22.12.2023 г.).

Събрана е информация от лечебните заведения и са изготвени обобщени справки относно окомплектоваността с леглови фонд, личен състав и автотранспорт, оповестяване на служители в извън работно време, които са предоставени в МЗ. Изискана е информация за служителите от съответните ЛЗ, които да бъдат оповестявани извън работно време и при необходимост, като същата е предоставена в МЗ.

През отчетния период ежедневно е предоставяна (в работните дни) в МЗ информация за свободния леглови фонд, общо за областта и по лечебни заведения и други справки.

Осъществена е кореспонденция с ЛЗ и МЗ за осигуряване функционирането на системата на здравеопазване (98 писма) в област Велико Търново.

21. Участие в изпълнението на национални програми и проекти в областта на медицинските дейности със сътрудничество на МЗ

- *Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021 – 2030* – във връзка с подписаните договори на болниците по програмата са извършени 12 проверки в отделенията с дейност по неонатология относно въвеждането на масов неонатален скрининг в МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов” АД – Велико Търново и „МБАЛ Св. Иван Рилски” ЕООД – Горна Оряховица, и в създадения Здравно-консултативен център за комплексно обслужване на деца и бременни жени в МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов” АД – Велико Търново. До МЗ са изпратени 2 доклада на шестмесечие за извършената дейност по програмата през второто шестмесечие на 2022 г. и първо шестмесечие на 2023 г.;

По искане на МЗ са предоставени: одобрените от РЗИ – Велико Търново отчетни документи по Национална програма за подобряване на майчиното и детското здраве 2021-2023 г. на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД гр. Велико Търново и МБАЛ „Св. Иван Рилски Горна Оряховица” ЕООД за първо, второ и трето тримесечие на 2023 г. (финансова отчетна форма за дейности, форма отчет за дейности, справка за извършените в ЗКЦ консултации, фишове за възнаграждения и декларации за осигурителни вноски и данъци, отчет на регионалния координатор за първото шестмесечие на 2023 г.); отчет за реализираните дейности по националната програма за периода октомври – декември 2023 г., съгласно Заповед РД-01-578/19.10.2023 г. на министъра на здравеопазването (изх. №03-662-1/14.12.2023 г.).

- *План за действие към Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 – 2030 г.* – осъществена е съвместна дейност с Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Велико Търново по деинституционализация на психично болни лица;

- *План за действие за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците* – извършени са 5 проверки на метадонови програми в ЦПЗ – Велико Търново; осигурено е участие на експерти от РЗИ – Велико Търново в 2 заседания на Общинския съвет по наркотични вещества – Велико Търново.

Съгласно чл. 5 от Наредба №2 от 20 юни 2012 г. е предоставено в МЗ заявление за подновяване на разрешение за осъществяване на програми за лечение с агонисти и агонисти - антагонисти на лица, зависими към опиоиди от управителя на „ЦПЗ – Велико Търново” ЕООД и протокола от извършената проверка (изх. № 14-195-2/28.04.2023 г).

- *Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р България* – извършени са 4 проверки относно начина на изписване и отпускане на туберкулостатици в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман“ ЕООД – Велико Търново.

22. Дейности свързани с детското здраве

През отчетната година са събрани, обработени и изпратени в МЗ актуални информации (9) за състоянието на детската смъртност, на база на постъпилата информация от болниците на територията на областта.

В инспекцията се поддържа актуална информация за броя на децата, ползващи детски ясли и детски кухни на територията на областта – за отчетния период са изпратени 4 справки в МЗ.

Осигурено е участие в 3 заседания на междуведомствени мултидисциплинарни екипи в случай на дете в риск; лечебните заведения са информирани относно „Споразумението за действие при деца в риск и прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертва на насилие или в риск от насилие”.

Експерти от дирекция МД взеха участие в: 48 заседания (ежеседмични) на Съвета по осиновяване към РДСП – гр. Велико Търново; 4 заседания на Комисиите по закрила на детето в общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец и Свищов.

През 2023 г. от дирекция МД са изпълнени и много допълнителни дейности (извън посочените по-горе), възложени от МЗ относно: изготвяне на отчети по програма 4 „Намаляване търсенето на наркотици“ и на показателите за изпълнение по бюджетни програми от компетентността на дирекция „Медицински дейности“ към 31.12.2022 г.; изготвяне на обобщена информация за лечебните заведения за болнична помощ-търговски дружества по бюджетната процедура за 2023 г. - 2026 г. (приложения 6а, 6б, 6в и 10а); изготвене на доклад относно промени в броя на разкритите болнични легла по видове и медицински дейности в лечебните заведения за болнична помощ на територията на област Велико Търново, съгласно постъпилите заявления за 2023 г., със съответни приложения; предоставяне на информация за ЛЗБП, които да бъдат включени към комуникационната мрежа, изградена по договор № РД-11-246/10.05.2021 г.; предоставяне на годишните отчети за изпълнение на програмите по енергийна ефективност и за управлението на потреблението на енергия, както и Списък на отоплявани и/или охлаждащи сгради-държавна собственост, използвани от държавната администрация на второстепенните разпоредители с бюджет в област Велико Търново във връзка с изпълнението на задълженията им по чл. 12 и чл. 63 от Закона за енергийната ефективност; доклад от извършена

проверка в Държавна психиатрична болница с. Церова кория за констатациите в предварителното становище на делегацията на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание (КПИ) в края на нейното ad hoc посещение в България (21 - 31 март 2023 г.) – извършена е проверка в ДПБ с. Церова кория относно изнесените данни и обстоятелства в предварителното становище, направено от делегацията на Европейския комитет; предприетите от РЗИ – Велико Търново действия по компетентност във връзка с констативен протокол на ИАМН от извършена проверка в „МБАЛ Св. Иван Рилски Горна Оряховица“ ЕООД; изпълнение на разпоредбите на Наредба №26/2007 г. за предоставяне на акушерска помощ на здравно неосигурени жени и за извършване на изследвания извън обхвата на задължителното здравно осигуряване на деца и бременни жени от ЛЗБП и ЛЗИБП по акушерство и гинекология във връзка с настъпили нормативни промени; провеждане на вътрешен мониторинг по прилагане на Механизма за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти за периода 01.02 – 31.10.2023 г.; изготвяне на информации за структурите по лъчелечение и дейността на отделенията по акушерство и гинекология и неонатология в областта; предоставяне на изисканата от общинските администрации обобщена информация за броя на лекарите и медицинските специалисти по здравни грижи, работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини на територията на област Велико Търново във връзка с изготвяне на анализ по договор за консултантска помощ между Европейската инвестиционна банка и „Здравна инвестиционна компания за детска болница“ ЕАД; изпращане на информация, необходима за извършване на пълна категоризация на общините и населените места в Р България (разкрити на територията на област Велико Търново ЛЗБП, амбулатории, МЦ, ДКЦ, здравни заведения, самостоятелни детски ясли); предприетите от РЗИ – Велико Търново мерки във връзка с актуалната международна обстановка и протичащите динамични процеси в средата за сигурност – дадени са указания и са изискани отчети и справки от всички лечебни и здравни заведения на територията на област Велико Търново относно обезпечаване на високо ниво на сигурност и безопасно функциониране на стратегическите обекти и дейности; информиране на ръководителите на лечебните заведения на територията на областта и кметовете на 10-те общини за задълженията им по изпълнение на разпоредбите на чл. 7 от Закона за закрила на детето и Националната програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2023 – 2024 г.) с оглед подобряване на взаимодействието между специалистите, работещи с деца и системата за закрила на детето; участие в конкурсните процедури (стартирали в края на 2022 г.) за възлагане на управление на СБАЛПФЗ „Д-р Трейман“ ЕООД и „Център за психично здраве – Велико Търново“ ЕООД гр. Велико Търново; предоставяне на регулярна информация (всяка седмица, по приложен образец) за оказаната медицинска помощ на граждани на Украйна, потърсили закрила на територията на Р България, от лечебните заведения за болнична помощ на територията на област Велико Търново и други.

Изготвени и предоставени са на НЦОЗА: информация за представените услуги на здравноосигурените лица по реда на чл. 24а от Наредбата за осъществяване правото на достъп до медицинска помощ, по тримесечия; искане за определяне на идентификационен код на втори състав на ТЕЛК Павликени в Информационната база данни по чл. 54а от ПУОРОМЕРКМЕ (изх. №14-168-3/10.04.2023 г.); заявени изходни справки за работещите към момента информационни системи за 2024 г., отчети и справки.

По искане на ИАМН са изготвени: информация за дейността и кадровата обезпеченост на структурите по кардиология към 31.10.2023 г. (изх. №04-186-7/22.11.2023 г. и структурите по „Спешна медицина“ на територията на област Велико Търново (изх. №04-201-3/20.12.2023 г.).

Във връзка с Проект BG16RFOP001-4.001-0001 „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“, финансиран от Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020 са изпълнени всички възложени от МЗ дейности и указания. Предприети са следните действия относно подпомагане изпълнението на проекти, финансирани по ОП „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г. – със Заповед №РД-02-77/04.08.2023 г., изм. със Заповед №РД-02-98/02.11.2023 г. на директора на РЗИ – Велико Търново е определена комисия, която да съдейства, съобразно компетенциите си, при реализацията на следните 3 проекта: „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ и „Изграждане на инфраструктура за предоставяне на специализирана здравно-социална грижа за деца с увреждания“ (2) – в указания срок е предоставена информация за предприетите мерки (изх. №03-374-4/04.08.2023 г.); през 2023 г. са извършени общо 5 проверки, резултатите от които са отразени в типови месечни отчети, изпратени в МЗ (на следните строителни обекти: „Филиал на ЦСМП – град Елена“, „Филиал на ЦСМП – град Горна Оряховица“ и „Филиал на ЦСМП – град Свищов“).

На основание чл. 12, ал. 2 от Наредба № 2 от 22 март 2004 г. за минималните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при извършване на строителни и монтажни работи и във връзка с проекта „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ на директора на Дирекция „Инспекция по труда“ – Велико Търново е предоставен Списък със строителни обекти, на които се извършват строителни дейности и преустройство на част от съществуващите сгради на филиалите на ЦСМП, и монтажни работи по цитирания проект на територията на област Велико Търново (4 площадки – ФСМП гр. Елена; ФСМП гр. Свищов; ФСМП гр. Горна Оряховица и на ЦСМП гр. Стражица) – изх. №03-705-1/02.11.20123 г.

По искане на МЗ са изпратени наличните в РЗИ – Велико Търново документи по проект „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ по ОП „Региони в растеж“ 2014 -2020 (изх. №03-789-1/13.12.2023 г.).

Във връзка с доставка на технологично обзавеждане и медицинско оборудване от недиагностичен тип, предназначено за нуждите на Спешно отделение при МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ – Велико Търново по проект

BG16RFOP001-4.001-0001 „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ са изготвени изисканите от МЗ информации относно: открити строителни площадки в ЦСМП – Велико Търново и филиалите, и Спешно отделение на „МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД – Велико Търново и определените служители от инспекцията, които да присъстват при приемането, монтирането и инсталирането на същите.

През отчетната година са осъществени дейности, свързани с COVID-19: в указанияте от МЗ срок са изпратени: ежемесечни справки (в електронен формат) за изразходените, получените, разпределените и налични количества лични предпазни средства и диагностикуми в лечебните заведения на територията на област Велико Търново (формат Excel), месечни отчети на лечебните заведения от област Велико Търново за лекарствените продукти Veklury (INN Remdesivir) и Regkirona (INN Regdanvimab), двумесечни отчети на лечебните заведения от областта за лекарствения продукт Kineret 100 mg (INN Anakinra) и други справки за определени периоди; информация относно налични, бракувани и унищожени количества от лекарствения продукт Regkirona (INN Regdanvimab на „МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ – Велико Търново; информация за предприетите действия за лекарствения продукт Regkirona 60 mg/ml, съгласно разпоредбите на Наредба №4/16.05.2018 г. за условията и реда за унищожаването на лекарствените продукти; сканирани тристранни приемо-предавателни протоколи за предадените на лечебните заведения лекарствени продукти в съответствие с направеното разпределение от резерва по чл. 47в, ал. 1 от Наредба №3 от 2019 г. и други; на лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ са дадени указания за приемане на съответни мерки във връзка с нарастване на заболяемостта от COVID-19 от м. септември 2023 г.; по искане на МЗ са изпратени данни за заболяемостта от COVID-19, по общини за периода от 21.10 до 31.10.2021 г. в област Велико Търново, на база на данните от Националната информационна система за борба с COVID – 19 за регистрираните, лабораторно потвърдени случаи на COVID – 19 и други.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ”

През 2023 г. дейността на дирекция „Надзор на заразните болести” (НЗБ) беше насочена към изпълнение на следните основни мерки за постигане на заложените цели:

1. Осъществяване на ефективен епидемиологичен надзор на заразните заболявания, адекватен контрол на противоепидемичния режим на работа в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.

2. Опазване на общественото здраве чрез организиране на бърз отговор при възникване на епидемични ситуации, взривове и епидемии от заразни болести.
3. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск, в съответствие с Международните здравни правила.
4. Повишаване готовността на инспекцията за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести.
5. Постигане и поддържане на висок имунизационен обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на вискателността от страна на РЗИ – Велико Търново по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функционираща „хладилна верига”.
6. Изпълнение на дейности по програми и проекти в областта на надзора на заразните болести.
7. Осъществяване на ефективна координация на инспекцията с други регионални здравни структури, националните центрове по проблемите на общественото здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по надзора на заразните заболявания.
8. Подобряване на ефективността на действащите на регионално ниво съвети по определени здравни проблеми.

НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ

Заразна заболяемост през 2023 г. в област Велико Търново

През 2023 г. са регистрирани **2 792** случая на заразни заболявания в областта (заболеемост на 100 хил. души население – **1 368,41 ‰**), срещу 12 554 случая (заболеемост 5 562,9 ‰) за 2022 г., т.е. общата заразна заболеваемост е намаляла **4,5 пъти** в сравнение с предходната година, което се дължи на затихването на епидемията от COVID-19. От общия брой случаи на заразни заболявания, случаите на COVID-19 са 1 022, а случаите на други заразни болести – 1770.

Най-висока заболеемост от инфекциозни болести е регистрирана във възрастовите групи: 0 – 1 г. и 5 – 9 г., което се дължи на високата заболеемост от варицела и скарлатина и в общините Павликени, Велико Търново, Златарица и Сухиндол.

Чревни заразни заболявания по нозологични единици

През 2023 г. са регистрирани **206** случая на чревни заразни заболявания (заболеемост **100,96‰**), срещу **128**

случая (заболяемост **56,71‰**) за 2022 г.

Вирусен хепатит тип А – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Вирусен хепатит тип Е – регистрирани са **2** случая (заболяемост **0,98‰**), срещу **1** случай (заболяемост **0,43 ‰**) за 2022 г.

Салмонелоза – регистрирани са **2** случая (заболяемост **0,98‰**), срещу **3** случая (заболяемост **1,33‰**) за 2022 г.

Дизентерия (шигелоза) – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Колиентерити – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Гастроентерит и ентероколит – регистрирани са **186** случая (заболяемост – **91,16‰**), срещу **108** случая (заболяемост – **47,86‰**) през 2022 г.

Ротавирусен гастроентерит – регистрирани са **9** случая (заболяемост **4,41‰**), срещу **8** случая (заболяемост **3,55‰**) за 2022 г.

ОВП – регистрирани са **4** случая (заболяемост **1,96‰**), срещу **7** случая (заболяемост **3,1‰**) за 2022 г.

Ботулизъм – няма регистрирани случаи. През 2022 г. е регистриран **1** случай (заболяемост **0,44‰**).

Паразитни болести

През 2023 г. са регистрирани следните паразитни болести:

Ехинококоза – регистрирани е **1** случай на (заболяемост **0,49‰**), както и през 2022 г. (заболяемост **0,44 ‰**).

Ламблиоза – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Лайшманиоза (висцерална) – регистрирани е **1** случай на (заболяемост **0,49‰**). Пациентът е починал. През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Заболеваемост от въздушно-капкови инфекции

През 2023 г. са регистрирани общо **1 514** случая на въздушно-капкови инфекции (заболяемост – **742,04‰**), срещу **623** случая (заболяемост – **276,06‰**) за 2022 г., което представлява 2,5 пъти увеличение на заболеемостта от въздушно-капкови инфекции в сравнение с предходната година.

Варицела – регистрирани са **1 204** случая (заболяемост – **590,1‰**), срещу **581** случая (заболяемост – **257,5‰**) за 2022 г., като заболяемостта в сравнение с предходната година е значително увеличена с 333,6 142,29‰ (623 случая).

Скарлатина – регистрирани са **275** случая (заболяемост **134,78‰**), срещу **12** случая (заболяемост **5,32‰**) за 2022 г., за отчетния период има 4 лабораторно потвърдени случаи.

Бактериални менингити и менингоенцефалити – регистрирани са **3** случая (заболяемост **1,47‰**), срещу **5** случая (заболяемост – **2,22‰**) за 2022 г.

Епидемичен паротит – няма регистрирани случаи. През 2022 г. е регистриран **1** случай (заболяемост – **0,44 ‰**).

Туберкулоза – регистрирани са **32** случая (заболяемост **15,68‰**), срещу **24** случая (заболяемост – **10,63‰**) за 2022 г. През отчетния период има един починал пациент.

Грип и ОРЗ – през изминалата година е осъществен надзор върху заболяемостта от грип и ОРЗ, съгласно дадените от МЗ указания, във връзка с информационната система за сентинелен надзор на грип и ОРЗ и Европейската мрежа по надзор на заразните болести.

Заболеваемост от инфекции с множествен механизъм на предаване и трансмисивни инфекции

През 2023 г. са регистрирани **47** случая на заболявания (заболяемост **23,03‰**), срещу **34** случая (заболяемост **15,06‰**) за 2022 г.

Вирусни менингити – регистрирани са **4** случая (заболяемост – **1,96‰**) срещу **3** случая (заболяемост **1,33‰**) за 2022 г.

Вирусен хепатит В – регистрирани са **5** случая (заболяемост **2,45‰**), срещу **4** случая (заболяемост **1,77‰**) за 2022 г.

Вирусен хепатит С – регистрирани са **2** случая (заболяемост – **0,98‰**), срещу **1** случай (заболяемост – **0,44‰**) през 2022 г.

Вирусен хепатит – неопределен – регистрирани са **2** случая (заболяемост **0,98‰**), срещу **4** случая (заболяемост – **1,77‰**) за 2022 г.

Лаймска болест – регистрирани са **12** случая (заболяемост **5,88‰**), срещу **5** случая (заболяемост **2,22‰**) за 2022 г.

Ку-треска – регистрирани са **2** случая (заболяемост **0,98‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Марсилска треска – регистрирани са **4** случая (заболяемост **1,96‰**), срещу **3** случая (заболяемост – **1,33‰**) за 2022 г.

Листерия – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Хеморагична треска с бъбречен синдром – регистрирани са **2** случая (заболяемост **0,98‰**). През 2022 г. няма регистрирани случаи.

Сифилис – регистрирани са **6** случая (заболяемост **2,94‰**), срещу **8** случая (заболяемост – **3,54‰**) за 2022 г.

Сифилис, вроден и на кърмачето – регистриран е **1** случай (заболяемост **0,49‰**), както и през предходната 2022 година (заболяемост **0,44‰**).

СПИН/НІV – през 2023 г. от Националната референтна лаборатория към НЦЗПБ са съобщени **6** потвърдени случая от областта (заболяемост **2,94‰**), срещу **5** потвърдени случая за 2022 г. (заболяемост **2,22 ‰**).

COVID-19

През 2023 г. са регистрирани **1 022** потвърдени случая на COVID-19 (заболяемост **500,9‰**) срещу **11 768** случая (заболяемост **5 215‰**) за 2022 г.

Структурата на заразната заболяемост според механизма на предаване е следната:

	2023 г.	2022 г.
ЧРЕВНИ ИНФЕКЦИИ	7,38%	1,02%
ВЪЗДУШНО-КАПКОВИ ИНФЕКЦИИ	54,23%	4,96%
ИНФЕКЦИИ С МНОЖЕСТВЕН ИЛИ НЕЯСЕН МЕХАНИЗЪМ НА ПРЕДАВАНЕ И ТРАНСМИСИВНИ ИНФЕКЦИИ	1,68%	0,28%
ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ	0,11%	-
COVID-19	36,6%	93,74%

Показатели за смъртност и леталитет:

	2023	2022
СМЪРТНОСТ (‰)	18,62	164,4
ЛЕТАЛИТЕТ (%)	1,36	2,96

В сравнение с 2022 г. през отчетната година значително се увеличава относителният дял на въздушно-капковите инфекции (близо 11 пъти) – от 4,96% на **54,23%**, а дялът на COVID-19 намалява над 2 пъти (от 93,74% на **36,6%**).

Регистрираната смъртност от заразни заболявания намалява (над 8 пъти) спрямо тази от предходната година, съответно от **18,62‰** за 2023 г. на 164,4‰ за 2022 г.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНИЯ КОНТРОЛ

През 2023 г. на контрол от дирекция НЗБ подлежаха **1 167 обекта**, които са обхванати с **1 390** проверки, при план **1 195**. Издадени са **1 066 предписания**, от които 46 са за различни противоепидемични проблеми, а 1 020 предписания – за поставяне в домашна изолация на лица с лабораторно потвърден резултат за COVID – 19 и техните контактни лица. Проведен е възискателен противоепидемичния контрол – съставени са 6 акта за административни нарушения (за допуснати нарушения при имунопрофилактиката и неспазване на хигиенните изисквания) спрямо 6 акта за 2022 г. и 2 акта за 2021 г., и са издадени 4 наказателни постановления на обща стойност 450 лева.

През отчетната година са организирани и извършени две тематични проверки, съгласно указанията на МЗ за планиране на дейността през 2023 г., подробни информации за резултатите от които са изпратени в МЗ, съгласно указаните срокове:

1. „Своевременност на прилагане на първи прием на ваксина срещу хепатит Б в родилните отделения“, която има за цел да установи колко от новородените деца през м. януари 2023 г. са обхванати своевременно с ваксина Енжерикс Б, педиатрична на ден 0 или 1 от живота (т.е. на датата на раждане и деня след раждането);

2. „Съхранение на ваксините от имунизационния календар на страната в амбулаториите за извънболнична първична медицинска помощ“ за установяване на създадената в област Велико Търново практика по съхранение на термолабилни лекарствени продукти (ваксини и биопродукти), наличните указания, инструкции и процедури.

През 2023 г. от служители на дирекцията са извършени проверки на постъпилите 24 жалби и сигнали от граждани и институции, на които е отговорено, съгласно нормативно установените срокове.

Във връзка с профилактиката на заразните заболявания на популационно ниво, в т. ч. за COVID-19 и имунизациите срещу COVID-19, е осъществено много добро взаимодействие с регионалните и централни средства за масова информация.

ПРОФИЛАКТИКА НА ВЪТРЕБОЛНИЧНИТЕ ИНФЕКЦИИ

Свързаните с медицинските дейности в лечебните заведения вътреболнични инфекции (ВБИ) имат пряко отношение към безопасността на пациентите и персонала, а честотата им сама по себе си е показател за качеството на лечебно-профилактичните дейности. При съобщаването и отчета на случаите, представляващи инфекции, свързани с медицинското обслужване са спазени изискванията на Наредба №21/18.07.2005 г. за реда за регистрация, съобщаване и отчет на заразните болести и на Наредба №3/08.05.2013 г. за утвърждаване на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции.

През изминалата 2023 г. са регистрирани общо **243** нозокомиални инфекции, срещу 372 за предходната 2022 г. и 283 за 2021 г. Относителният дял на регистрираните болни с ВБИ, спрямо общия брой пациенти, преминали през лечебните заведения за болнична помощ е **0,46%** за 2023 г. (0,78% за 2022 г. и 0,50% за 2021 г.). Броят на болните, преминали през отделенията на лечебните заведения за болнична помощ, през отчетния период, е бил **52 278** пациенти, по-голям в сравнение с този през 2022 г. (48 328 болни) и през 2021 г. (46 089 болни).

Водещо място в структурата на ВБИ заемат инфекциите на хирургичното място – **34,9%**; инфекциите, свързани с катетър и инфекциите на окото – по **16,4%**, следвани от инфекциите на пикочните пътища – **15,6%** и инфекциите на кръвта – **8,6%**.

Най-честите причинители на регистрираните през отчетната година нозокомиални инфекции са: Стафилококус коагулаза негативни – 42 бр. инфекции, Ешерихия коли – 30 бр. Инфекции и Стафилококус ауреус – 37 бр. Инфекции. В сравнение с предходната година нивото на антибиотикотерапията в регионален мащаб се задържа на едно и също ниво (32% през 2023 г. и 32,24% за 2022 г.). Продължава да е висок процентът на антибиотиколечението в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман” – Велико Търново (97,9%), ЦКВЗ – Велико Търново (95,1%) и МБАЛ – Павликени (73,4%).

На основание чл. 74, ал. 1 от Закона за лечебните заведения и Наредба №3/08.05.2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции, в стационарните заведения са сформирани комисии по лекарствената политика, които определят списък на антибиотици за обща употреба, за ограничена употреба и резерв. Болничните комисии по профилактика на ВБИ сяко тримесечие извършват анализ на резултатите от микробиологичния контрол и регистрираните ВБИ по отделения, нозологични единици и етиологични причинители. На заседанията се обсъждат и въвеждат стандартни мерки за контрол за нозокомиалните инфекции – подобряване на дезинфекционната политика на лечебните заведения, включваща стандартни процедури за дезинфекция на епидемиологично значими места, ротация на дезинфектанти, мониториране на ефективността на дезинфектантите, провеждане на правилна антибиотична и антисептична политика, управление на болничните отпадъци.

Лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта нямат собствени съоръжения за обезвреждане на опасни болнични отпадъци. Всички имат договори с лицензирани фирми, извършващи транспортиране на отпадъците.

ДЕЙНОСТ ПО КОНТРОЛА ВЪРХУ ДЕЗИНФЕКЦИИТЕ, ДЕЗИНСЕКЦИИТЕ, ДЕРАТИЗАЦИИТЕ И СТЕРИЛИЗАЦИИТЕ

Контролът върху дезинфекциите се осъществява по време на плановите проверки в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ, при които детайлно се изясняват вида на прилаганите биоциди, начина на приготвянето и спазването на указанията на фирмата-производител и персоналната отговорност за приготвянето и прилагането им. Констатациите от проверките са обективизирани с микробиологичен или химичен контрол.

През 2023 г. е извършен микробиологичен контрол на дезинфекционния и стерилизационния режим в лечебните заведения, подлежащи на контрол – извършени са общо 1 206 микробиологични изследвания. Издадени са 20 становища за класификация на отпадъците на лечебни заведения, съгласно изискванията на изискванията на Наредба №2 от 23 юли 2014 г. за класификация на отпадъците.

През отчетния период е организиран и проведен курс за придобиване на квалификация за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации (със Заповед № РД-01-451/11.08.2023 г. на министъра на здравеопазването РЗИ – Велико Търново е определена за провеждане на обучение за придобиване на квалификация за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации), с участието на 3 лица, на които след успешно положен изпит е издадено Удостоверение за изпълнител на ДДД.

През активния сезон на годината е извършена идентификация на нови природни огнища чрез видово определяне на донесени от граждани и лечебни заведения 20 бр. кърлежи. Издадени са предписания до кметовете на всички общини (10) в областта за извършване на деакаризация на паркове, зони за отдих, детски и учебни заведения, и за дезинсекционна обработка срещу комари. Извършени са 13 проверки за ефективността на деакаризационните обработки в общините на областта, резултатите от които показват, че извършените обработки са ефективни.

В изпълнение на Заповед №РД-01-234/21.04.2023 г. на министъра на здравеопазването, относно организиране на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации през 2023 г. на територията на област Велико Търново, с оглед превенция на риска от бедствия и ограничаване на рисковете за общественото здраве, РЗИ – Велико Търново реализира следните дейности:

1. На 28.04.2023 г. е открита процедура за възлагане на обществена поръчка чрез публично състезание по Закона

за обществените поръчки (ЗОП) с предмет „Избор на изпълнител за организиране и прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново“ и е публикувано обявление в регистъра на АОП под уникален номер 02675-2023-0001.

2. Със Заповед №РД-02-58/19.05.2023 г. на директора на инспекцията е определена комисия, която да извърши подбор на участниците в обществената поръчка, да разгледа и оцени офертите им.

3. С Решение №РР-01-15/15.06.2023 г. е определен изпълнител на обществената поръчка – класираният на първо място участник – „ДЕЗИНФЕКЦИОННА СТАНЦИЯ – БГ“ ООД.

4. С писмо изх. №ИС – 661/КЗК – 516/2023/28.06.2023 г. Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) информира РЗИ – Велико Търново, че е образувано производство, във връзка с постъпила в КЗК жалба с вх. № ВХР-1201/26.06.2023 г. от „Д.Д.Д. - 1“ ООД – участникът, класиран на второ място.

5. С Решение №840/14.09.2023 г. КЗК отменя Решение №РР-01-15/15.06.2023 г. на РЗИ – Велико Търново за класиране на участниците и определяне на изпълнител в процедурата за възлагане на обществената поръчка, поради което със Заповед №РД-02-91/03.10.2023 г. е възстановена работата на комисията за провеждане на обществената поръчка.

6. С Решение №РР-01-221/25.10.2023 г., на основание чл. 110, ал.1, т.8 от ЗОП публичното състезание с предмет: „Избор на изпълнител за организиране и прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново“ е прекратено.

7. Договор за прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново не беше сключен, т.к. към датата на приключване на работата на комисията за провеждане на обществената поръчка оставаха по-малко от 10 дни до крайният срок (31.10.2023 г.) и беше обективно невъзможно поръчката да бъде изпълнена, като същевременно беше отпаднала и необходимостта от прилагане на дезинсекционни мероприятия.

8. Получените средства са възстановени, като на 23.11.2023 г. лимитът на РЗИ – Велико Търново в СЕБРА е намален със сума в размер на 59 904 лв., съответна на средствата, предоставени на инспекцията с Постановление №140 на Министерски съвет от 8 септември 2023 г. за организиране на територията на областта на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации през 2023 г.

Във връзка с контрола на комарните популации през 2023 г. на територията на област Велико Търново и изпълнение на Заповед №РД-01-234/21.04.2023 г. на министъра на здравеопазването са изготвени и предоставени в МЗ информации относно: етапа на изпълнение на дейностите за прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации през 2023 г., по повод запитване на народен представител (изх. №03-425-1/27.06.2023 г.); провеждане на обществена поръчка с предмет: „Избор на изпълнител за организиране и прилагане на дезинсекционни

мероприятия за контрол на комарните популации в област Велико Търново“ – изх. 06-44-5/30.06.2023 г. (същата информация е предоставена и на Областния управител на област Велико Търново и кмета на Община Свищов); извършените дейности относно прилагане на дезинсекционни мероприятия за контрол на комарните популации през 2023 г. с оглед на превенция на риска от бедствия и ограничаване на рисковете за общественото здраве (изх. №03-304-6/15.12.2023 г.).

ДЕЙНОСТ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОК ИМУНИЗАЦИОНЕН ОБХВАТ

Запазването и подобряването на показателите по **имунопрофилактиката** на територията на област Велико Търново беше една от приоритетните задачи и през изминалата 2023 г. Активно продължи дейността по ежемесечното съобщаване на пълни и точни данни за всяко новородено дете от двете родилни отделения на територията на областта и на избрания от родителите общопрактикуващ лекар.

За поредна година обхватът с **имунизации и реимунизации** се задържа на сравнително **високо ниво**, като в сравнение с 2022 г. леко се увеличава: за имунизациите – от 96,00% на 97,75%, а за реимунизациите остава един и същ – съответно 85,02% за 2023 г. и 85,22% за 2022 г. Високият имунизационен обхват и ниската заболяемост от ваксинопредотвратими заболявания са резултат от съвместните усилия на РЗИ – Велико Търново и общопрактикуващите лекари, и на осъществения взискателен контрол от страна на служителите на РЗИ в практиките за ПМП – съставени са 5 акта за допуснати нарушения при имунопрофилактиката.

През 2023 г. са регистрирани следните **случаи на имунопрофилактирани заболявания**:

- **туберкулоза** – регистрирани са 32 случая на заболели лица (заболеемост 15,68 ‰), с редовни имунизации, предимно хора, живеещи при лоши битови условия, социално слаби и от малцинствен произход; обхванати са 225 контактни лица. През 2023 г. с хиперергичен кожен туберкулинов тест Манту са 9 деца от 0 -18 години, като всички са химиопрофилактирани.

- **полиомиелит** – регистрирани са 4 случая на ОВП в областта, с редовен имунизационен статус. Лекарите от извънболничната и болничната помощ са запознати и имат готовност да съобщават за тези заболявания, при съмнение, а от епидемиолозите се осъществяват ежемесечни проверки на всички инфекциозни и педиатрични отделения, с цел контрол на диагностичната насоченост на лекарите към такива диагнози.

През отчетната година в област Велико Търново не са регистрирани случаи на болни от епидемичен паротит, морбили, рубеола, коклюш, тетанус, както и от останалите имунопрофилактирани заболявания.

Имунизационният кабинет в РЗИ – Велико Търново продължи да обслужва лица без общопрактикуващи лекари, подлежащи на задължителни имунизации и реимунизации, както и граждани за извършване на препоръчителни имунизации. Извършени са 838 имунизации срещу COVID-19 на лица на и над 12-годишна възраст, при определен график и след предварително записване. Издадени са **20 свидетелства за имунизационно състояние** на лица, съгласно чл. 26, т. 6 от Наредба №15/2005 г. за имунизациите в Република България.

През изминалата 2023 г. са проведени 4 заседания на Областната специализирана комисия за освобождаване от имунизации, на които бяха отложени, за различен срок, задължителните имунизации (ре) на 16 деца. Основното правило, от което се ръководи комисията при освобождаването от ваксинации е да не се разширяват прекомерно противопоказанията и да не се оставя лицето без ваксинална защита.

Във връзка с констатирани пропуски при провеждане на тематичната проверка „Съхранение на ваксините от имунизационния календар на страната в амбулаториите за извънболнична първична медицинска помощ“ беше разработено „Указание за хладилно съхранение на ваксини“, което е предоставено на общопрактикуващите лекари на територията на областта, за сведение и изпълнение.

ДЕЙНОСТИ ПО МИКРОБИОЛОГИЯ, ВИРУСОЛОГИЯ И МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ

Лаборатории „Микробиология“, „Вирусология“ и „Паразитология“ в структурата на дирекция НЗБ извършиха изследвания за обективизиране на протиепидемичния контрол, профилактични изследвания, както и такива по епидемиологични показания и по желание на граждани.

През 2023 г. в лаборатория „**Микробиология**“ са постъпили **1 700 бр.** материали и са извършени **5 032** микробиологични изследвания, от които **3 948** – по профилактични и епидемични показания и **1 084** – по искане на пациенти. Изработени са 3 627 изследвания за контрол на дезинфекциите и стерилизациите в лечебните заведения (за стерилност, работна и болнична среда).

Проведени са два цикъла (през май и ноември) на външен лабораторен контрол: микробиологична идентификация и антимикробна чувствителност – областно ниво. Лабораторията показва отлични резултати и на двата контролни цикъла, за което получи съответни сертификати.

В лаборатория „**Вирусология**“ са извършени 1 901 изследвания, от които за: HIV – 657, хепатит В – 328, хепатит С – 379, хламиди – 122, сифилис – 174, бърз тест за антитела IgG – 70, IgM – 70 за COVID-19 и бързи антигенни тестове за COVID-19 – 93, бързи тестове за грип – 78. От общия брой изследвания в КАБКИС са извършени изследвания за: HIV – 444 лица (280 жени и 164 мъже), сифилис – 104; хепатит В – 149 и хепатит С – 203.

В изпълнение на писмо на главния държавен здравен инспектор е създадена организация за набиране на серумни проби от лечебните заведения във връзка с извършване на сероепидемиологично проучване за изясняване на разпространението на COVID-19, Лаймска борелиоза и предаваните с флeboтоми инфекции в България – до НРЛ по векторно предавани инфекции в НЦЗПБ са изпратени 71 броя проби (изх. №748-2/13.12.2023 г.).

В лаборатория „**Паразитология**” са постъпили за изследване 5 800 проби и направени 6 148 анализи (морфологични – 6 142 и имунологични – 6) спрямо 4 612 проби (4 733 анализа) за 2022 г. Серологичната диагностика на паразитозите е основно на токсоплазмоза, като се работи реакция ELISA IgM и IgG и ехинококоза ELISA IgG.

Лабораторната диагностика е оценена като много добра при проведения външен контрол от НЦЗПБ в двата контролни цикъла, през м. април и м. ноември. Звено притежава всички необходими сертификати за качество.

Основната дейност на лаборатория „Паразитология” е свързана с профилактиката и контрола на местните паразитози – ехинококоза, трихинелоза, аскаридоза и трихоцефалоза, контактни паразитози – ентеробиоза и ламблиоза. С профилактични паразитологични изследвания са обхванати 112 организирани детски заведения (ДГ и ДЯ) и домове за възрастни на територията на областта, при които са открити общо 274 положителни проби за ентеробиоза, 1 – за жирардиоза и 11 – за трихоцефалози. Във връзка с профилактиката на внасяните паразитози (малария), по разпореждане на главния държавен здравен инспектор беше изготвен план-график с мерки за недопускане възникването на местни случаи на малария, които са изпълнени.

През отчетния период са реализирани всички планирани дейности по националните програми, по които работи дирекция НЗБ. В указания срок (15.12.2023 г.) са предоставени в МЗ отчети за изпълнение на дейности по 6 национални програми, възложени със съответни заповеди на министъра на здравеопазването (Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Р България 2021-2025 г. – изх. № 03-587-2/15.12.2023 г.; Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка, 2021 – 2024 г. – изх. №03-635-1/14.12.2023 г.; Национална програма за профилактика на ротавирусните гастроентерити в Република България 2022-2025 г. – изх. №03-649-1/14.12.2023 г.; Национална програма за подобряване на ваксинапрофилактиката на сезонния грип и на пневмококовите инфекции при лица на и над 65 г. 2023 - 2026 г. – изх. №03-626-1/14.12.2023 г.; Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България 2021-2025 г. – изх. №03-761-1/14.12.2023 г.; Национална програма за превенция и контрол на вирусните хепатити (НППКВХ) 2021-2030 г.“ – изх. №03-588-2/14.12.2023 г.). Осъществени са: обучителни дейности с медицински и немедицински специалисти (семинар със здравни журналисти от регионалните средства за масова информация за повишаване на информираността им относно изпълнението на Имунизационния календар, Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално

предавани инфекции в Р България 2021-2025 г.“ и националните програми за ваксинапрофилактика – 25.09.2023 г.; конференция на тема „Ваксинапрофилактиката през 2023 г. – новости, проблеми и предизвикателства“, организирана от УС на Сдружение на Общопрактикуващите лекари – Велико Търново и РЗИ – Велико Търново, с участието близо 40 общопрактикуващи лекари от областите Велико Търново, Русе, Търговище и Габрово, и медицински специалисти от инспекцията – 30.09.2023 г.; семинар за повишаване капацитета на медицински специалисти (лекари и медицински сестри) от лечебни заведения за болнична помощ, преподаватели от Филиала на Медицински университет – Варна във Велико Търново и медицински специалисти от РЗИ – Велико Търново по теми, свързани с преодоляване на стигмата спрямо хората, живеещи с ХИВ, диагностика и вирусологичен мониторинг на ХИВ и профилактика на рака на маточната шийка, с участието на изявени лекари от МУ – Плевен и Национална референтна потвърдителна лаборатория по ХИВ при НЦЗПБ (28.11.2023 г.), обучение на медицински специалисти от здравните кабинети в училища на територията на община Велико Търново, здравни медиатори от 7 общини на областта и студенти от Филиала на Медицински университет – Варна в град Велико Търново, с тематика превенция на ХИВ и сексуално предавани инфекции, и туберкулоза – 12.12.2023 г.; участие на представители на РЗИ – Велико Търново в организираната от РЗИ – Плевен Национална координационна среща на Консултативния съвет по ХИВ/СПИН и СПИ, ЛЗ с ОППИН и РЗИ в изпълнение на Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ (гр. Луковит, 22 – 24.11.2023 г.) и в организираното от РЗИ – Габрово обучение за повишаване капацитета на регионалните здравни инспекции по отношение на туберкулозата (гр. Хисаря, 10 – 12.12.2023 г.); конкурс за плакат сред студенти от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ на тема „Живот без СПИН“ (творбата, класирана на първо място е отпечатана на плакат в тираж 200 броя и на флаер в тираж 500 бр.); провеждане на анкетно проучване за установяване на нагласите на родителите към имунизацията срещу причинителя на рака на маточната шийка в 5 училища на територията на община Велико Търново, в което се включиха общо 138 родители; организиране на АНТИСПИН кампания по повод на Деня на влюбените, лятна АНТИСПИН кампания и Световния ден за борба срещу СПИН – 1 декември в няколко общински центрове на областта (безплатно и анонимно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН, интерактивни игри по темата, разпространение на информационни материали, презервативи и други); „Клиника на открито“ в градовете Велико Търново и Горна Оряховица, в рамките на които са предоставени услуги по безплатно, доброволно и анонимно консултиране и изследване на ХИВ, хепатит В и С; скринингова кампания за изследване за вирусни хепатити с бързи тестове по случай Световния ден за борба с хепатита (24.07 – 28.07.2023 г.); здравно-образователни инициативи в училища („Здравен калейдоскоп“ под наслов „Разумни сме дори, когато се забавляваме“ с мултимедийни презентации, образователни игри, демонстрация и томбола сред ученици от професионална гимназия и студенти от Филиала на Медицински университет – Варна в град Велико Търново, обучения на ученици и други); отпечатване на информационни и здравно-

образователни материали (книжки, дипляни, листовки, календари, плакати и постери) за разпространение сред рискови групи от населението; закупуване на бързи тестове за диагностика на ХИВ и СПИ (хепатит В, хепатит С, хламидии, сифилис, гонорея, трихомони) и на консултативи за диагностика на ХИВ и СПИ, презервативи и други дейности.

През първото тримесечие на 2023 г., съгласно Методическо указание за борба с грипа и острите респираторни заболявания, утвърдено със Заповед РД-01-260/11.09.2019 г. на министъра на здравеопазването, Национален план за готовност и действие при епидемия или пандемия (приет с ПМС № 474/14.07.2022 г.) проследяването на динамиката на заболяемостта от грип и ОРЗ се извършваше чрез ежедневно събиране на данните от практиките, определени за сентинелно наблюдение и подаване на информация в информационната система за грип и ОРЗ, както и чрез предоставяните от 10-те общини на територията на областта и лечебните заведения за болнична помощ ежеседмични справки, съответно за броя на децата и учениците, болни от грип и ОРЗ, посещаващи детските заведения и училищата и за усложненията от грип и ОРЗ. Не беше регистрирана заболяемост от грип и ОРЗ, близка до епидемичните стойности, въпреки установените лабораторни данни за циркулацията на грипни вируси на територията на областта (грипен вирус А/Н1N1, грипен вирус А/Н3N2 и грипен вирус В/Victoria).

Във връзка с предстоящия грипен сезон 2023/2024 г. са предприети следните действия: разработен е комплексен план за борба с грип и остри респираторни заболявания в област Велико Търново за сезон 2023/2024 година; със Заповед №РД-02-89/29.09.2023 г. е актуализиран състава на Областния оперативен съвет за борба с грипа и ОРЗ, въз основа на постъпилите предложения от съответните институции; определена е практика за първична медицинска помощ, която да провежда сентинелен надзор на грип и остри респираторни заболявания през грипен сезон 2023/2024 г. и да изпълнява произтичащите от това функции (Заповед №РД-01-83/12.09.2023 г.). От общините (10) на територията на областта са изискани ежеседмични справки за броя на децата и учениците, болни от грип и ОРЗ, посещаващи детските заведения и училищата за периода 28.11.2023 г. – 31.03.2024 г. когато епидемичния процес е в обичайните за сезона граници и ежедневни справки – при подем на епидемичния процес, а от лечебните заведения за болнична помощ – ежеседмични справки за усложненията от грип и ОРЗ от МОБАЛ и МБАЛ.

В изпълнение на дадените от МЗ указания, относно лабораторно изследване на случаи на грип и ОРЗ, беше създадена организация за извършване на пробонабиране от МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД и практиките, определени за сентинелно наблюдение – в периода 30.10 – 22.12.2023 г. в Референтната лаборатория по грип и ОРЗ към НЦЗПБ са изследвани общо 23 проби, като не е доказана циркулация на грипни вируси или други вируси, предизвикващи респираторни заболявания. Към 05.01.2024 г. заболяемостта от грип и ОРЗ на територията на област Велико Търново е в обичайните за сезона граници.

През 2023 г. продължиха стриктно да се изпълняват разпоредбите на Наредба №Н-2 от 26 май 2022 г. за условията и реда за провеждане на диагностика, профилактика и контрол на COVID-19, Заповед №РД-01-397/17.08.2022 г. на министъра на здравеопазването за определяне на сроковете на задължителна изолация в домашни условия или в лечебно заведение за болнична помощ на лицата, болни от и заразноносител на COVID-19 и на задължителна карантина на всички близки контактни на лица, болни от и заразноносител на COVID-19, и утвърждаване на образци на предписания и Заповед №РД-01-270/22.06.2022 г. на министъра на здравеопазването, допълнена със Заповед №РД-01-411/23.08.2022 г. за организацията и провеждането на имунизационната кампания срещу COVID-19 на територията на областта.

По повод на обнародвания Закон за изменение на Закона за здравето (обн. ДВ, бр. 96 от 17.11.2023 г.), с който отпадна изискването лицата болни от и заразноносител на COVID-19 да подлежат на задължителна изолация, с писмо изх. №03-735-1/21.11.2023 г. лечебните заведения за болнична помощ на територията на област Велико Търново бяха информирани за настъпилите изменения и дейностите, които следва да продължат да изпълняват.

Във връзка с регистрираните лабораторно потвърдени случаи на COVID-19 на територията на областта, от РЗИ – Велико Търново своевременно са предприети необходимите действия, съгласно разписаните задължения и отговорности. За всеки един от случаите е проведено епидемиологично проучване за изясняване на контактните лица в дома и на работното място. През отчетния период на територията на областта са регистрирани 1 022 заболели лица и са издадени 1 020 предписания – за поставяне в домашна изолация на лица с лабораторно потвърден резултат за COVID-19 и техните контактни лица.

Осъществени са дейности, свързани с организацията и провеждането на имунизационната кампания срещу COVID-19 на територията на областта. В имунизационния кабинет в РЗИ са извършени 838 имунизации срещу COVID-19 на лица на и над 12-годишна възраст, при определен график и след предварително записване. Интересът на населението към ваксинациите срещу COVID-19 беше завишен след 29.09.2023 г. когато в област Велико Търново стартира имунизацията с новата адаптирана ваксина срещу подвариант на COVID-19 ХВВ 1.5 на Омикрон. На интернет страницата на РЗИ – Велико Търново и във фейсбук, както и в прессъобщенията до медиите беше публикувана информация, свързана с имунизационния процес. Всички получени от МЗ материали за повишаване информираността на населението относно ползите от ваксините и ваксинацията срещу COVID-19 във връзка с националната кампания „Плюс мен“ са публикувани на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново. По искане на МЗ са изпратени информации и справки – седмични заявки (по образец) за необходимите количества ваксини, за бракувани количества ваксини, капацитета на фризера в РЗИ – Велико Търново за съхранение на ваксини срещу COVID-19 при ултраниски температури и др.

На интернет страницата на РЗИ и във фейсбук са публикувани ежеседмични прессъобщения с информация за диагностицираните случаи на COVID-19 и карантиниранията лица в областта и хода на имунизационния процес (общо 46 прессъобщения).

Във връзка с писма на МЗ са извършени и следните дейности: дадени са указания на лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ за предприемане на съответни мерки във връзка с нарастване на заболяемостта от COVID-19 от м. септември 2023 г. (изх. №613-1/03.10.2023 г.); на общопрактикуващите лекари и на ЛЗ за болнична помощ са предоставени препоръки на Националния експертен съвет по имунизации за прилагане на адаптираната ваксина срещу подвариант на COVID-19 ХВВ 1.5 на Омикрон (изх. №03-592-1/03.10.2023 г.); във връзка с отчетеното нарастване на броя на регистрираните епидемични взривове от COVID-19 в обекти за предоставяне на социални услуги в страната, на кметовете на 10-те общини в областта са дадени указания за предприемане на мерки за стриктно спазване на противоепидемичен режим на работа от страна персонала в обекти за предоставяне на социални услуги и организирани детски и ученически колективи (дезинфекция, редовно проветряване, своевременно отстраняване и изолиране на лица при наличие на клинични оплаквания за заразно заболяване с цел прекъсване възможността за разпространение сред близки контактни лица и др.) – изх. №03-613-2/03.10.2023 г.; изпратени са в МЗ изисканите данни за заболяемостта от COVID-19, по общини за периода от 21.10 до 31.10.2021 г. в област Велико Търново, на база на данните от Националната информационна система за борба с COVID – 19 за регистрираните, лабораторно потвърдени случаи на COVID – 19 (изх. №03-310-1/25.04.2023 г.) и други.

През 2023 г. служители на дирекцията повишиха квалификацията си, като се включиха в: Национално работно съвещание по държавния здравен контрол (23.03 - 26.03.2023 г., в. с. Албена); работна среща по Проект „Подобряване на надзора на грипа и други вирусни респираторни патогени чрез интегриране на всички съществуващи системи за надзор и използване на единен подход в сферата на здравеопазването на хората и здравеопазването на животните“ на Центъра за превенция и контрол на заразните заболявания в Югоизточна Европа, организирана от Българското сдружение по иновативна медицина (03 – 04.08.2023 г. гр. Казанлък); 14-ти Национален конгрес на Българската асоциация по превенция и контрол на нозокомиалните инфекции с международно участие в УМБАЛ „Света Анна“ АД, гр. София (26.10 – 27.10.2023 г.); Национална координационна среща на Консултативния съвет по ХИВ/СПИН и СПИ“ (22 – 24.11.2023 г. гр. Луковит); работна среща „Подобряване надзора на грип и други вирусни респираторни патогени чрез интегриране на всички съществуващи системи за надзор“, гр. Казанлък; конференция на тема „Ваксинапрофилактиката през 2023 г. – новости, проблеми и предизвикателства“ (гр. Велико Търново, 30.09.2023 г.); семинар за повишаване капацитета на медицински специалисти от област Велико Търново по национални програми на МЗ, организиран от РЗИ – Велико Търново (28.11.2023 г. с. Арбанаси, област Велико Търново); обучение на

медицински специалисти от ЛЗ по туберкулоза, медицински специалисти от РЗИ, медицински специалисти, ангажирани с проблема MDR-TB и XDR-TB, специалисти от Карвуна, Искрец, Трявна (10.12 – 12.12.2023 г. гр. Хисаря); курс на тема „Специфична профилактика и терапия на вирусните заболявания“, организиран от НЦЗПБ (02.10 – 06.10.2023 г. гр. София).

Служители на дирекцията взеха участие в: 4 видео срещи на различни теми с министерство на здравеопазването; уебинар на тема „XXB – новата ваксина срещу COVID-19“; онлайн обучение за ваксините, които се прилагат по Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка 2021 – 2024 г.; две интервюта за заболяванията предавани от кърлежи, основните клинични симптоми, профилактика и лечение; пресконференция за представяне на данни за имунизационния обхват в областта през последните три години и на материали за повишаване информираността на населението относно значението на имунизациите; ежемесечни заседания в Пробационните съвети в общините Павликени и Свищов.

През 2023 г. са изпълнени и много други допълнително възложени от МЗ задачи:

- Във връзка с писмо изх. № 16-00-3/10.01.2023 г. на главния държавен здравен инспектор, относно оказване на организационно-методическа помощ на медицинските специалисти в детски и учебни заведения, в периода от 18.01 до 25.01.2023 г., са проведени едnodневни обучителни курсове на медицинските специалисти от здравните кабинети в детските заведения и училищата от десетте общини на територията на област Велико Търново, на които са обсъдени актуални въпроси от действащата нормативна уредба в областта на надзора и контрола на остриите заразни болести (обхванати са 101 медицински специалисти от здравните кабинети в детски и учебни заведения на територията на областта). Проведен е насочен контрол в здравните кабинети на 36 детски ясли и детски градини и в 14 училища в областта по отношение на стриктното спазване на нормативните документи цел ограничаване разпространението на остри заразни болести. Във връзка с покачване на заболяемостта от варицела и скарлатина в страната на директорите на детските ясли (11) на територията на областта са изпратени указания относно необходимостта от прилагане на противоепидемични мерки в организираните детски колективи (изх. №19-19/26.04.2023 г.);

- До ОПЛ и лечебни заведения на територията на областта са изпратени указания и материали от МЗ, относно: предприемане на действия от страна на ОПЛ за настъпилите промени в Наредба №8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, в т. ч. профилактичните изследвания за вирусни хепатити; съобщаване на случаи на скарлатина по реда на Наредба № 21/2005 г.; предприемане на мерки за обхващане на всички деца с пропуски в имунизационния статус по отношение на морбили; клинично протичане и лечение на дифтерия; надзора на маларията и внасяните паразитози; правила за въвеждане на извършени имунизации по национални програми в НЗИС; надзор и

диагностика на трихинелозата; осигуряване на лечение на лица със съмнение за дифтерия и малария; дейности по надзора на трихинелозата за 2023 г.; предприемане на действия от страна на ОПЛ във връзка със забавена доставка на ваксината Хексацима; действащи в страната национални програми в областта на ваксинапрофилактиката на деца; схемата на задължителните имунизации и реимунизации срещу пневмококи с ваксината Synflorix; инструкции за събиране на проби и техния транспорт при заболявания със съмнение за ентеровирусна етиология; стриктно изпълнение на „Указание за съхранение на ваксини“, предоставено на ОПЛ във връзка с установени пропуски в хладилното съхранение на ваксини в рамките на проведената планова тематична проверка от РЗИ – Велико Търново; спазване на определените правила при въвеждане в НЗИС на извършените от ОПЛ препоръчителни имунизации по установения ред за прилагане на ваксини по националните програми за ваксинапрофилактика; спазване от ЛЗБП и СМДЛ на изискванията, дадени от главния държавен здравен инспектор относно сероепидемиологично проучване за изясняване на разпространението на COVID-19, Лаймска борелиоза и предаваните с флеботоми инфекции в България; запознаване на ОПЛ с „Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаите на деца ,въвлечени в родителски конфликти“; становище на Експертния съвет по неонатология относно профилактика на хеморагичната болест на новороденото с витамин К; инструкции до лечебните заведения за болнична помощ за събиране на проби и техния транспорт при заболявания със съмнение за ентеровирусна етиология във връзка с нарастване на случаите на ентеровирусни инфекции през летния сезон; Препоръка на Съвета за засилване на действията на ЕС за борба с антимикробната резистентност (АМР), съгласно подхода „Едно здраве“ с цел ограничаване на вътреболничните инфекции/инфекциите, свързани с медицинското обслужване в ЛЗБП; указания във връзка със стартиране прилагането на нова вариантна ваксина срещу COVID-19 – Comirnaty Omicron ХВВ. 1.5; покана за участие на ОПЛ и лечебните заведения за болнична помощ в организирания от МЗ уебсеминар на тема „ХВВ – новата ваксина срещу COVID-19“ и други;

- В указаните срокове са изпратени в МЗ отчети, информации и справки, относно: Бюджетна програма „Профилактика и надзор на заразните болести“ за постигнатите резултати и предоставените услуги за първото шестмесечие на 2023 г., и информация за планираните дейности за периода 2024 – 2027 г.; извършените лабораторни изследвания за ХИВ в областта (ежемесечно); изпълнението на плановете по имунопрофилактиката и отчетността на изразходваните биопродукти в дози; необходимите количества ваксини за обхващане на подлежащите лица, по тримесечия за 2023 г.; план за профилактичните имунизации и реимунизации, и заявка за необходимите биопродукти, разпределени по тримесечия през 2024 г.; изразходените диагностикуми за ХИВ, хепатит В, хепатит С, сифилис и други сексуално предавани инфекции; проведените по националните програми дейности; необходимите количества ваксини за изпълнение на Имунизационния календар до края на 2023 г. и за профилактичните имунизации и реимунизации за

2023 г.; аналитичен доклад за разпространението на ХИВ/СПИН, туберкулоза и СПИ в област Велико Търново за първото шестмесечие на 2023 г.; попълнено Приложение №2 към чл. 62 от Наредба № 3/26.05.2016 г. за реда и условията за провеждане на диагностика, профилактика и контрол на сифилис, гонорея и урогенитална хламидийна инфекция по месеци; обобщени месечни информации за извършените лабораторни изследвания за ХИВ в област Велико Търново; справка за броя на биотопите на комари и площите в декари на територията на областта и осъществените/планираните дезинсекционни мерки за борба с комарите през 2023 г. (издадени предписания; брой проверки и др.); попълнено „Приложение №2: „Отделения за активен надзор на ОВП“ на територията на област Велико Търново, съгласно „Инструкция за надзор на остри вяли парализи и полиомиелит“; редът за извършване на контрол по съхранението на ваксините и техническата изправност на хладилните съоръжения в лечебните заведения, разписан в „Стандартна оперативна процедура за дейностите, свързани с противоепидемичния контрол“, утвърдена със заповед № РД-01-71/29.03.2022 г. на директора на РЗИ – Велико Търново; планираните от РЗИ – Велико Търново дейности и инициативи по повод втория етап (14 февруари 2023 г.) от Националната АНТИСПИН кампания и попълнена таблица, по образец, с резултатите от проведената АНТИСПИН кампания в КАБКИС към РЗИ – Велико Търново; разкритите със Заповед №РД-01-17/21.01.2016 г. на министъра на здравеопазването кабинети за предекспозиционна и постекспозиционна профилактика срещу бяс в лечебни заведения на територията на област Велико Търново (МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“ АД, гр. Велико Търново и МБАЛ „Св. Иван Рилски“ ЕООД, гр. Горна Оряховица) и други;

- Разработени и изпратени в МЗ са конкретни предложения за нормативни промени, касаещи дейността на РЗИ в областта на надзора на заразните болести (изх. №03-468-5/18.08.2023 г.). Изпратено е предложение за промени в сега действащите нормативни актове относно уеднаквяване на изискванията по отношение на медицинските лица, които следва да предоставят здравна документация при прием на дете в детската градина, връщане на дете след отсъствие за повече от 10 дни, връщане обратно в организираните колективи на деца/ученици след преболедуване и др. (изх. №03-262/04.04.2023 г.);

- В изпълнение на писмо на главния държавен здравен инспектор е създадена организация за набиране на проби от лечебните заведения във връзка с извършване на сероепидемиологично проучване за изясняване на разпространението на COVID-19, Лаймска борелиоза и предаваните с флеботоми инфекции в България – до НРЛ по векторно предавани инфекции в НЦЗПБ са изпратени 71 броя проби (изх. №748-2/13.12.2023 г.);

- На главния държавен здравен инспектор са предоставени 4 информации от проведени епидемиологични проучвания на територията на област Велико Търново относно: потвърден от НЦЗПБ случай на Хеморагична треска с бъбречен синдром на територията на област Велико Търново (изх. №03-404/15.06.2023 г.); потвърден случай на

Висцерална лайшманиоза (изх. №03-485/27.07.2023 г. и №03-485-1/08.08.2023 г.) и регистриран случай на листериоза (изх. №03-497/01.08.2023 г.);

- По повод на Световния ден за борба с хепатита – 28 юли и организираната съвместна скринингова кампания с МЗ, НЦЗПБ, РЗИ и лечебни заведения за изследване за вирусни хепатити, е изпратена в МЗ попълнена таблица, по образец, с резултатите от проведената от РЗИ – Велико Търново скринингова кампания за вирусни хепатити (изх. №03-469-1/14.08.2023 г.). РЗИ – Велико Търново се включи в две национални кампании за подобряване на контрола и профилактиката на туберкулозата чрез популяризиране на инициативата Седмица на отворените врати в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман“ ЕООД – Велико Търново, организирани в периодите 25 – 29 септември и 04 – 08 декември 2023 г., на официалната интернет страница на инспекцията и на сайта във фейсбук и други.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

През отчетната 2023 г. от дирекция „Обществено здраве” (ОЗ), в структурата на която са обособени два отдела – „Държавен здравен контрол“ (ДЗК) и „Профилактика на болестите и промоция на здравето“ (ПБПЗ), са осъществени дейности по следните мерки:

1. Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда.

2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.

3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.

4. Изпълнение на дейностите по национални и регионални програми, и политики за ограничаване на заболяемостта и смъртността от социално-значими заболявания, свързани с влиянието на поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите в околната среда върху здравето на населението в областта.

5. Анализирание на демографските показатели и оценка на здравното състояние на населението, на факторите на риска в жизнената среда и в начина на живот на регионално ниво, с оглед разработване и реализиране на регионални профилактични и промотивни дейности.

6. Разширяване на инициативите за промоция на здраве и повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот. Системно и целенасочено ангажиране на местните органи на изпълнителната власт, неправителствените организации и обществеността в реализирането на дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето.

7. Провеждане на системни дейности за подготовката и повишаването на квалификацията на служителите относно прилагане на нормативната уредба, свързана със здравния контрол, профилактиката на болестите и промоция на здравето.

8. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол и дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето.

9. Осъществяване на ефективна координация и взаимодействие с другите регионални структури на държавната власт, с националните центрове по проблемите на обществуеното здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, профилактика на болестите и промоция на здравето.

10. Подобряване на ефективността на действащите на регионално ниво съвети по определени здравни проблеми.

ДЕЙНОСТ НА ОТДЕЛ „ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ”

ДЕЙНОСТ ПО ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

Дейността по предварителния здравен контрол се осъществява от служителите в отдел ДЗК, които са членове на постоянния състав на Експертния съвет (ЕС) по здравно-техническа експертиза в РЗИ – Велико Търново. Във връзка с изискването на ЗУТ за участие на представители на РЗИ в Експертните съвети по устройство на територията (ЕСУТ) към общините, в същите участваха служители от отдел ДЗК, определяни за всеки конкретен случай, съобразно своята компетентност.

През 2023 г. са осъществени: **10 заседания** на **ЕСУТ** към общините и областта (15 през 2022 г.), на които са разгледани общо **63 проектни документи** (95 за 2022 г.). Осъществено е участие на служители в **8** заседания на Експертни съвети на други ведомства: в 1 заседание на експертния екологичен съвет към РИОСВ и в 7 заседания на Комисията за промяна предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди към Областна дирекция „Земеделие” (разгледани общо 35 проектни документи).

Проведени са **40 заседания** на **Експертния съвет по здравно-техническа експертиза** в инспекцията (41 заседания през 2022 г.), на които са разгледани **204 проектни документи, значително повече** спрямо 2022 г. (105

проектни документации). Изготвени са общо **88 становища**, свързани с процедурит по преценка на необходимостта от изготвяне на екологична оценка или оценка на въздействието върху околната среда (на 79 документации) и консултации по обхват, съдържание и качество на доклади по ОВОС (на 9 документации).

През 2023 г. няма издадени становища за въвеждане на обекти в експлоатация, както и през предходните три години, а служители от отдела са участваха в **40 държавни приемателни комисии** (30 участия в ДПК за 2022 г.).

Извършени са **256 проверки** (229 проверки за 2022 г.) във връзка с регистрацията на обекти по 33 и са издадени 6 предписания (6 за 2022 г.).

СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

През отчетния период **контролната дейност в обектите с обществено предназначение** беше съобразена с указанията на МЗ за провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда. В началото на отчетния период броят на контролираните обекти от отдел ДЗК е **2 858**. След осъщественото движение през годината (откриване на нови и закриване на съществуващи обекти), броят на контролираните от отдела обекти **в края на 2023 г. е 2 897**.

През 2023 г. от отдел ДЗК са извършени **3 367** проверки в обекти с обществено предназначение, при **план 2 858** и **446 проверки** във връзка с контрола върху продукти и стоки, и дейности със значение за здравето.

Средната кратност на проверките в един обект е 1,17 при план – 1.

Издадени са **210 предписания**, срещу 136 за 2022 година; съставени са **27** акта, спрямо 28 за 2022 г. Издадените **наказателни постановления** са съответно 16 срещу 17, като средната стойност на едно постановление е по-голяма – съответно 1 336 лв. срещу 1105 лв.

Броят на издадените по предложение на служители в отдела **заповеди за спиране експлоатацията на обекти или части от тях, на дейности и на реализацията на продукти и стоки е 23** (15 за временно спиране на обекти), както и през презходната 2022 г. (23).

През отчетния период са извършени 4 планови тематични проверки (отразени в съответните раздели на отчета) и 3 извънпланови, както следва:

1. Тематична проверка за готовността на учебните заведения в област Велико Търново за новата учебна 2023/2024 година (1 – 14 септември 2023 г.), с която са обхванати всички подлежащи на контрол училища на територията на

областта (84 училища), съвместно с представители на общинските администрации, по предварително съгласуван график. Подробна информация за извършените проверки е публикувана на интернет страницата на инспекцията.

2. Две тематични проверки (м. февруари и декември) по спазване на минималните изисквания към параметрите на микроклимата в училища, намиращи се на територията на област Велико Търново – извършени са 24 проверки и 91 лабораторни измервания от дирекция „Лабораторни изследвания“; издадени са 3 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мероприятия.

СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, СТОКИ, ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА И ФАКТОРИ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА

1. Контрол и мониторинг на води

1.1. Питейни води

Контролът върху обектите за питейно-битово водоснабдяване през 2023 г. е осъществен, съгласно дадените указания от МЗ за планиране на дейността и годишния план на инспекцията за 2023 г., като са взети предвид и някои специфични регионални проблеми.

Съвместно с „ВиК Йовковци“, община Стражица и ръководствата на 5 фирми, експлоатиращи ведомствени водоснабдителни системи, са актуализирани и съгласувани 7 мониторингови програми. Извършени са съвместни проверки с водоснабдителните организации на всички централни и ведомствени водоизточници, и водоснабдителни съоръжения относно качеството на обеззаразяване на водата, състоянието на санитарно-охранителните зони и поддържането на съоръженията.

В края на всяко тримесечие са извършени проверки за изпълнение на графици за собствен мониторинг на питейните води на „ВиК Йовковци“ ООД.

В област Велико Търново за централно питейно-битово водоснабдяване се използват **260 водоизточника**, от които най-важно значение има язовир „Йовковци“. Мониторингът на питейните води е осъществен, съгласно изискванията на Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели и съгласуваните мониторингови програми с водоснабдителните организации. Пробовземането е извършено от инспекторите в отдела и служител от дирекция „Лабораторни изследвания“, в съответствие с утвърдените от директора на РЗИ графици за пробонабиране по райони (по лъчове по населени места).

През 2023 г. е проведен мониторинг на **питейно-битови води от водопроводната мрежа на населените места от 379 пункта**. От тях са взети 207 проби за изследване на показателите от група А, от които 167 или 80,68% отговарят

на Наредба №9/2001 г. и 53 проби за изследване на показателите от група Б, от които 34 (64,15%) са без отклонения по изследваните показатели.

Извършени са 5 791 изследвания по химични и органолептични показатели, от които 5 715 или 98,68% отговарят на изискванията на Наредба №9/2001 г. Относителният дял на неотговарящите изследвания е 1,32%, по-нисък в сравнение с 2022 г. – 1,61%. Установените отклонения по показатели с безусловно здравно значение са предимно за съдържание на нитрати.

Отклонения по показатели с индикаторно значение са установени в **4 населени места**, както следва: желязо (с. Българско Сливово), калций (с. Асеново) и хром (с. Драгомирово и с. Совата).

Броят на изследванията на водата от водопроводната мрежа на населените места по **микробиологични показатели**, извършени по държавния здравен контрол през 2023 г. е **964**, от които **926** или **96,05%** отговарят на **Наредба №9/2001 г.** От това следва, че нестандартността на водата за питейно-битови нужди през отчетната година е 3,95% и е под границите на препоръчителната стойност на СЗО – до 5%. Отклонения по показател с индикаторно значение *коли форми* (КФ) и показател с безусловно здравно значение Ешерихия коли (ЕК) са установени в пробите от 9 населени места - Вонеща вода, Райковци, Войнежа, Балканци, Ново Градище, Усои, Долно Шивачево, Горски Сеновец, Върбовка и ведомствената водоснабдителна система на „Родопа – Г. Оряховица – 96“ ЕООД, град Елена. По показател с безусловно здравно значение Ентерококи отклонения са установени във водата от водопроводната мрежа на 10 населени места (Райковци, Войнежа, Балканци, Ново Градище, Усои, Долно Шивачево, Горски Сеновец, Средно село, Хаджидимитрово, Върбовка), а по показател коли форми в 3 населени места – Блъсковци, Николаево и Средно село. Взетите контролни водни проби са стандартни по микробиологични показатели.

През отчетната година е проведен учестен контрол върху населените места с режимно водоподаване, за което в РЗИ постъпва два пъти месечно информация от ВиК „Йовковци“ ООД – Велико Търново. Не е извършено пробонабиране от село Теменуга, поради трайно въвеждане на режимно водоподаване в населеното място и осигуряване на минерална вода за живущите от Община Стражица.

Осъществен е контрол и на водата от водопроводната мрежа на **5 от 9-те ведомствени водоснабдителни системи за питейно-битови цели** в областта, включващи **11 водоизточника**, с изключение на „Домат“ АД, община Лясковец поради нефункциониране на предприятието, на „Зорница Кесарево“ ООД, с. Кесарево, община Стражица, поради временно водоснабдяване на предприятието от зона Йовковци. Не е осъществено пробонабиране и от ПГСС „Боруш“, с. Крушето поради преустановяване на учебните занятия в учебната база в с. Крушето и от хотелски комплекс „Бряста“, гр. Дебелец, поради преустановена дейност. От извършените 151 изследвания по химични и органолептични

показатели 151 (99,34%) отговарят на изискванията на Наредба №9/2001 г., а от извършените 32 изследвания по микробиологични показатели – 29 (90,63%) съответстват на нормите.

През отчетния период са изследвани 15 броя проби води от **местни обществени водоизточници** по химични и органолептични показатели – общо 120 изследвания, от които 119 или 99,17% отговарят на изискванията на Санитарно-технически норми и правила за водоснабдяване на населените места и промишлеността с питейна вода (ДВ бр. 41/1970 г.). Изследванията по микробиологични показатели са 15, от които 4 или 26,67% отговарят на изискванията. Установените отклонения са съответно по показатели нитрати и коли титър.

Изследвани са **43 проби води** по микробиологични показатели от 5 минерални водоизточника (в с. Овча могила, с. Обединение, гр. Полски Тръмбеш, гр. Свищов и с. Вонеща вода). От извършените 301 изследвания по микробиологични показатели 260 или 86,38% отговарят на изискванията на Наредба №14 на МЗ за курортните ресурси, курортните местности и курортите. Отклонения са установени в пунктове от водопреносната мрежа и плувните басейни за балнеопрофилактика в летните къпални в гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение по показателите Колиформи, Псевдомонас аеругиноза, общ брой на мезофилните аеробни микроорганизми при 22°C, и общ брой на мезофилните аеробни микроорганизми при 37°C.

Във връзка с контрола на качеството на натуралните минерални води в област Велико Търново са издадени общо 3 предписания, от които: 1 предписание до директора на Басейнова дирекция „Дунавски район“ за провеждане на проучване за установяване на причините за влошените микробиологични показатели на минералната вода от КЕИ Вонеща вода; 2 – до кмета на Община Полски Тръмбеш за изясняване на причините за влошените микробиологични показатели на минералната вода и за провеждане на оздравителни мероприятия, с цел постигане качества на водата, съответстващи на Наредба №14 на МЗ за курортните ресурси, курортните местности и курортите. Издадени са 2 заповеди за временно спиране експлоатацията на Обществени бани – летни къпални в гр. Полски Тръмбеш и с. Обединение, до отстраняване на констатираните несъответствия, съответно последвани от две заповеди за възстановяване експлоатацията им след отстраняване на несъответствията.

Съдържанието на нитрати в питейните води е един от приоритетните регионални проблеми, към който е насочена дейността на инспекцията, тъй като над 1/3 от жителите на област Велико Търново консумират вода от подземни водоизточници.

В началото на 2023 г. чрез писма до кметовете и общопрактикуващите лекари в 23-те селища, получаващи питейна вода с наднормено съдържание на нитрати, населението беше информирано за здравния риск от консумацията на питейна вода с отклонения по показателя нитрати през 2022 г. На мониторинг подлежаха и 21 селища, получаващи питейна вода от водоизточници, застрашени от замърсяване – със съдържание на нитрати над 35 мг/л.

Обобщената информация за резултатите от проведения през 2022 г. мониторинг относно съдържанието на **нитрати в питейните води** – показател с безусловно здравно значение, по който са установени трайни отклонения в питейните води на населени места от Великотърновска област беше изпратена на водоснабдителната фирма за сведение и за предприемане на мерки за отстраняване на несъответствията с нормативните изисквания и решаване на проблемите, свързани с качеството на питейните води.

Анализът на данните от мониторинга на питейните води в края на 2023 г. показва следното:

- Системни и трайни отклонения по показател нитрати (над 50 мг/л) са установени в питейната вода на 19 селища от областта, водоснабдявани от 17 малки зони на водоснабдяване, преобладаващата част от които (14 броя) са категория 1 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 10 до 100 м³/24 часа (Никюп, Вързулица, Орловец, Иванча, Каранци, Ст. Стамболово, Страхилово, Алеково, Г. Студена, Деляновци, Червена, Камен, Лозен, Коевци), а 3 броя са категория 2 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 100 до 400 м³/24 часа (Овча могила, Козловец, Стамболийски-Сухиндол). Замърсена с нитрати вода пият 4,74% (9 670 души) от жителите на областта. Спрямо предходната годин относителният дял на населението от областта, консумиращо замърсена с нитрати вода намалява – от 5,7% за 2022 г. на 4,74% за 2023 г. Населението на едно селище от областта – село Каранци пие вода със средногодишно съдържание на нитрати над 100 мг/л.

- Застрашени от замърсяване с нитрати (между 35 и 50 мг/л) са питейните води в 26 селища, с население 11 634 души (5,7% от населението на областта – спрямо 4,62% за 2022 г.), които се снабдяват с питейна вода от 20 малки зони на водоснабдяване: 16 броя от зоните са категория 1 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 10 до 100 м³/24 часа за 18 населени места (Стрелец, Бутово, Д. Липница, Дъскот, Обединение, Николаево, Асеново, Нова Върбовка, Патреш, Горна Липница, Батак, Сломер, Недан, Полски Сеновец, Александрово, Совата, Хаджи Димитрово, Виноград), 3 броя са категория 2 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 100 до 400 м³/24 часа за 7 населени места (Димча, Върбовка, Г. Сеновец, Г. Г. Тръмбеш, Ц. Извор, Сушица и Ореш) и 1 брой – категория 4 с обем подавана вода под 10 м³/24 часа за 1 населено място (Д. Шивачево).

През 2023 г. във връзка с контрола на качеството на питейните води в областта са предприети следните административно-наказателни мерки:

- издадени са общо 19 предписания, от които: 17 предписания до управителя на „ВиК Йовковци“ ООД за провеждане на необходимите мероприятия за осигуряване качества на питейната вода в съответствие с Наредба №9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели за селата Вонеща вода, Върбовка, Хаджидимитрово, Бадевци, Блъсковци, Войнежа, Райковци, Балканци, Ново Градище, Усои, Николаево, Горски Сеновец, Средно село, Долно Шивачево и Виноград с установени несъответствия по микробиологични показатели, както и за селата Совата,

Драгомирово и Българско Сливово – с установени несъответствия по химични показатели; 1 предписание до управителя на „Родопа – Г. Оряховица – 96“ ЕООД за провеждане на необходимите мероприятия за осигуряване качества на питейната вода в съответствие с Наредба №9 във ведомствената водоснабдителна система, с установени несъответствия по микробиологични показатели и 1 предписание до кмета на село Димча, община Павликени за обозначаване с трайни надписи „ВОДАТА Е ЛОША ЗА ПИЕНЕ“ на местните водоизточници „Начовска чешма“ и „Джамийска чешма“ в село Димча, съгласно Санитарно-технически норми и правила за строителство и експлоатация на съоръженията при водоснабдяването на населените места и промишлеността с питейна вода.

По данни на ВиК дружествата в област Велико Търново и съгласно предоставените справки през отчетната година, графици за собствен мониторинг са изпълнени, в съответствие със съгласуваните от РЗИ – Велико Търново мониторингови програми.

През отчетния период са изготвени тримесечни доклади за изпълнение на мониторинга на питейните води в област Велико Търново, които са публикувани на интернет страницата на инспекцията.

1.2. Повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Мониторингът на повърхностните води от язовир „Йовковци“ се осъществява, съгласно Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване на Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР) за 2023 г. Програмата е изготвена и се реализира в изпълнение на задълженията на компетентните органи, определени в Наредба №12 на МОСВ, МЗ и МРРБ от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (обн., ДВ бр. 63/2002 г.).

През отчетния период от РЗИ – Велико Търново са взети 16 проби от утвърдените 4 пункта за пробовземане от язовирното езеро, които са изследвани в акредитираната лаборатория на инспекцията по микробиологични показатели, съгласно определения в Програмата на БДДР график. Всички извършени изследвания по микробиологични показатели **отговарят** на препоръчителните стойности на категория А2 на Наредба №12/2002 г.

2. Води за къпане

2.1. Открити водни площи

Във връзка с летния сезон на 2023 г. до всички общини е изпратено напомнително писмо за определяне на нови зони за къпане и своевременно информиране на РЗИ при наличието на такива, съгласно изискванията на Наредба №5 за управление качеството на водите за къпане от 2008 г. От получената обратна информация е установено, че в нито една от 10-те общини на областта няма утвърдени зони за къпане. За всички водни площи, за които не са изпълнени

изискванията на Наредбата за водно-спасителната дейност и обезопасяването на водните площи, са издадени заповеди от кметовете на съответните общини за изрична забрана на къпането в тях, копия от които са представени в РЗИ – Велико Търново.

По преценка на инспекцията бяха взети еднократно през сезона за къпане общо 7 проби от речните води на традиционно използвани от населението зони за къпане в община Велико Търново (6 места по поречието на реките Янтра, Росица и Веселина) и община Свищов (по поречието на р. Дунав). От анализиранияте проби, 3 отговарят по микробиологични показатели на изискванията към качеството на водите за къпане.

2.2. Плувни басейни

И през 2023 г. беше осъществен системен и взискателен контрол върху функциониращите **61** открити и **21** закрити плувни басейна на територията на областта.

Преди началото на сезона за къпане бяха проверени всички открити басейни и взети проби от водата за микробиологичен и химичен анализ. Контролът върху качествата на водите в закритите плувни басейни се осъществяваше целогодишно.

През отчетния период са извършени общо **520** изследвания по микробиологични показатели, от които **само 25** са с отклонения или **495 (95,19%)** отговарят на изискванията на Инструкцията №34. По химични показатели са извършени **939** изследвания, от които **915 (97,44%)** са стандартни.

През годината във връзка с контрола на качеството на водите от плувните басейни в областта са извършени общо **120 проверки**, издадени са **91 предписания** и **15 заповеди**, с които **временно е спряна експлоатацията** на обекти до отстраняване на пропуски, установени в хода на систематичния здравен контрол.

3. Контрол върху бутилирани води

На територията на област Велико Търново няма обекти за производство на бутилирана трапезна вода.

През отчетния период, съгласно годишния план, са взети за изпитване от търговската мрежа 26 проби от бутилирани води, от които 22 натурални минерални, 2 изворни и 2 трапезни води. От тях 16 проби са изследвани по 112 микробиологични показатели и 10 – по 235 физикохимични показатели. Резултатите от анализиранияте проби показват съответствие с изискванията на Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели (ДВ бр. 68/2004 г.).

В хода на систематичния здравен контрол са извършени общо 34 проверки в обекти с обществено предназначение, в търговската мрежа и заведения за хранене и развлечения, при които не са установени нарушения на европейското и национално законодателство в областта на храните.

В изпълнение на писмо на МЗ по повод на постъпил в МЗ сигнал от изп. директор на „Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България“ за установени практики на предлагане на продукт, представян като „бутилирана вода“ в противоречие с нормативните изисквания, на територията на областта са извършени проверки в заведения за хранене на територията на област Велико Търново, подробна информация за които е изпратена в указания срок (изх. №03-219-2/16.05.2023 г.) – извършени са общо 24 самостоятелни и съвместни проверки с представители на Комисията за защита на потребителите. За констатирано нарушение в един от проверените обекти (ресторант в гр. Велико Търново) – предлагане за продажба на разфасовки от бутилирана вода с надпис *Asqualy premium water* без етикет с необходимата информация, съгласно изискванията на Регламент (ЕО) №852/2004 г. на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 г. относно хигиената на храните, от директора на РЗИ – Велико Търново е издадена Заповед №РД-03-6/13.04.2023 г. за спиране на реализацията на бутилирана вода с надпис *Asqualy premium water* (при извършената проверка в обекта е установено, че заповедта се изпълнява).

При извършване на официален контрол на бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води на територията на област Велико Търново през 2023 г., прилаганите мерки за гарантиране съответствието с оперативните критерии от Регламент (ЕО) № 882/2004г. са следните: държавните здравни инспектори притежават необходимата квалификация, компетентност и опит да извършват официален контрол на бутилираните води; извършват контрола по безпристрастен и ефективен начин, прилагат правилно нормативните изисквания в областта на бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води; своевременно информират ръководството на РЗИ за резултатите от извършения официален контрол.

4. Контрол върху козметичните продукти

Дейността по контрола върху козметичните продукти е осъществена в хода на систематичния здравен контрол на обектите за съхраняване и търговия с козметични продукти и предприятията за производство на козметични продукти, включени в публичния регистър на обектите с обществено предназначение, контролирани от РЗИ – Велико Търново.

През 2023 г. са извършени **171 проверки** за спазване на изискванията към козметични продукти, посочени в действащите нормативните документи. В РЗИ – Велико Търново са включени в публичния регистър на обектите с обществено предназначение **шест** предприятия за производство на козметични продукти, като 2 от тях са проверени в хода на систематичния контрол и 4 – в хода на планова тематична проверка. Не са установени нарушения на БДС EN

ISO 22716:2007, коригирана версия от 2008-05-15 „Козметични продукти. Добра производствена практика (GMP). Указания относно добрата производствена практика“.

В указания срок е извършена **тематична проверка** за пуснати на пазара на територията на област Велико Търново козметични продукти с предявени неправомерни претенции (продукти за грижа за кожата; продукти за почистване на кожата; продукти за грижа и хигиена на зъбите и устната кухина), с която са обхванати **4 обекта** за производство и **56 обекта** за търговия с козметични продукти. От проверените **60 броя козметични продукта**, при 1 козметичен продукт (Соли за вана с Българско розово масло, производител „ЗАРИЯ АРОМА“ ЕООД, 6100 Казанлък, ул. „Петър Берон“ №22) на етикета е посочен изразът „с Българско розово масло“, който представлява защитено географско указание (ЗГУ). Предписани са доброволни мерки, които са изпълнени в срок (продуктите са върнати на производителя). При останалите проверени козметични продукти **не са установени** такива с предявени неправомерни претенции.

В хода на тематичната проверка при три вида козметични продукта е установено нарушение в нормативните изисквания за етикетирането, което не е свързано с предмета на същата – предписани са доброволни коригиращи мерки, които са изпълнени в определения срок.

През 2023 г. са проведени лабораторни изпитвания на **20 бр.** проби (кремове, емулсии, лосиони, гелове и масла за кожата, тоалетни сапуни, сапун-дезодоранти, продукти за външна интимна хигиена, продукти за хигиена на устната кухина, продукти за гримиране на деца в т.ч. и в комплекти за игра и др.), при които не са установени отклонения от нормативните изисквания по изследваните показатели (определени химични показатели, за които инспекцията има акредитирана методика и микробиологични).

В хода на проведения текущ здравен контрол, за установени нарушения в етикетирането на козметични продукти е издадено **1** предписание за спиране на реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека и **1** заповед за унищожаване на козметични продукти, направени са 9 нотификации в Системата за бързо известяване (ICSMS).

5. Контрол по писма от Министерството на здравеопазването относно получени нотификации по системата GRAS-RAPEX за опасни стоки, открити на територията на Европейския съюз

През 2023 г. е постъпило едно писмо от МЗ за получена нотификация за опасен детски адвент календар, от приложението на Европейската Комисия CLAREN Windshield washer concentrate -40°C, марка K2, баркод 5906534006349. При извършените 3 бр. проверки в търговски обекти на територията на областта (бензиностанции и автоцентър) не е установено наличие на опасната стока, посочена в писмото на МЗ.

6. Контрол на химични вещества и смеси

През отчетния период във връзка с контрола на химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди са извършени общо 1 415 проверки, като са обхванати 2 производители на детергенти, 1 вносител, 93 дистрибутори на химични смеси и 734 потребители надолу по веригата, от които 712 потребители на биоциди (училища, детски градини, ясли и други обекти с обществено предназначение). В хода на извършените проверки на пуснатите на пазара химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди са издадени 2 предписания, относно етикетирание и липса на информационни листове за безопасност.

По време на систематичния здравен контрол са установени 115 несъответствия, по отношение на: етикетирание, вкл. и специфичните изисквания в етикетирането на детергент, липса на информационен фиш за съставките на детергент, опаковане, липка на информационен лист за безопасност, липка на издадено разрешение за предоставяне на пазара като биоцид, неспазване на забрани и ограничения при търговия и употреба (Приложение XVII на Регламент REACH). Дадени са указания на икономическите оператори за привеждането на опасните стоки, в съответствие с изискванията на ЗЗВХВС, подзаконовите нормативни документи и приложимите Регламенти на ЕС. От страна на икономическите оператори са предприети коригиращи доброволни мерки по отстраняване на констатираните несъответствия, за които своевременно е уведомена РЗИ – Велико Търново.

През отчетния период са издадени 3 заповеди за спиране пускането на пазара и употребата на 3 химични вещества и смеси (Сода каустик люспи и сода каустик, ароматизатори за тоалетни чинии – La Magic, Lemon, La Magic, Pine Forest и La Magic, Lavander и Domestos) за нарушения на нормативните изисквания, съответно при класификация, опаковане и етикетирание; липса на разрешение за предоставяне на пазара, издадено по реда на ЗЗВХВС или в съответствие с Регламент (ЕС) №528/2012 относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди; без осигурен етикет на български език.

Издадени са 2 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мероприятия и е съставен 1 акт за установяване на административно нарушение на дистрибутор за пускане на пазара на химични смеси, класифицирани като опасни, без осигурен етикет на български език. В информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS) са създадени досиета с информация за общо 23 продукта, от които 4 химични вещества и 19 химични смеси, в т.ч. детергенти и биоциди.

Съгласно дадените от МЗ указания за планиране на дейността на РЗИ – Велико Търново за 2023 г. са проведени 3 тематични проверки, както следва:

1. Тематична проверка на пуснатите на пазара изделия, предназначени да влязат в директен и продължителен контакт с кожата за съответствие с т. 27 от Приложение XVII на Регламент (ЕО) №1907/2006 на Европейския парламент и Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали

(REACH), в хода на която са извършени 2 проверки по документи, предоставени от вносител на изделия с произход трети страни и са взети 2 проби от артикули, които се поставят в продупчени части на тялото за изследване съдържание на никел в ЛИК при РЗИ – Велико Търново. Резултатите от изследванията в двете проби не показват отклонения от нормативно установените;

2. Тематична проверка относно употребяваните биоциди за дезинфекция в училища, детски градини и ясли, с която са обхванати общо 33 обекта на територията на областта: 15 училища; 15 детски градини и 3 детски ясли. За констатирани несъответствия на 5 биоцида (2 биоцида, неотговарящи на условията на издадените разрешения, 2 биоцида без придружаваща ги брошура, която е неразделна част от опаковката и без информационен лист за безопасност, 1 биоцид без етикет на български език) са издадени 2 предписания;

3. Тематична проверка относно детергенти, използвани за професионална употреба от фирми, чиято дейност е свързана с професионално почистване, за съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 648/2004, Регламент CLP и Регламент REACH, с която са обхванати 8 обекта: 3 фирми за професионално почистване, 3 обществени перални и 2 автомивки.

Във връзка с писмо 26-00-1798/24.08.2023 г. на МЗ относно постъпило уведомление от „ЕЙЧ ЕНД ЕМ ХЕННЕС ЕНД МАУРИЦ“ ЕООД за стока, представляваща риск за здравето и безопасността на потребителите, предлагана за продажба във верига магазини Н&М е извършена проверка на място в магазин Н&М, находящ се в гр. Велико Търново, като в момента на проверката не е установено предлагане за продажба на опасната стока (гривна със закопчалка от мъниста).

В изпълнение на Заповед №РД-01-14/12.01.2021 г. на министъра на здравеопазването и писмо с изх. №13-106/23.03.2023 г. на РЗИ – Русе във връзка с Програмата за радиационен мониторинг на потребителските стоки на пазара през 2023 г. е извършено пробонабиране на 1 брой изкуствена тор-троен суперфосфат и 1 брой МРІ 25 фина варо-циментова мазилка за вътрешно приложение, с произход България. Пробите са доставени за изпитване в отдел „Радиационен контрол“ на дирекция „Обществено здраве“ при РЗИ – Русе.

7. Контрол на обекти с излъчващи съоръжения (източници на ЕМП)

В Регистъра на обекти с обществено предназначение, поддържан от РЗИ – Велико Търново са вписани общо **347** обекта – източници на нейонизирани лъчения. Всички вписани в Регистъра базови станции са преминали през етапите на съгласуване и контрол, което е удостоверено с приложените към уведомленията за откриване на обекти с обществено предназначение документи.

Съгласно плана за мониторинг на електро-магнитни полета (ЕМП) през 2023 г. са извършени:

- контролни измервания на обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени в близост до детски, учебни и лечебни заведения, които попадат или са разположени по границите на хигиенно-защитната зона;
- измервания в околната среда на 10% от всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) в големите градове на територията на областта;
- контролни измервания по повод постъпили жалби и сигнали на граждани.

Мониторингът, включващ измерване на контролирания параметър (плътност на енергийния поток) е извършен с цел установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания, съгласно Наредба №9 от 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти. Всички измервания на моментната и средната стойност на интензитета на електрическото поле, както и плътността на мощност на електромагнитното поле в 106 точки са извършени, съгласно „Методика за измерване и оценка на електромагнитното поле в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки” с преносим уред за измерване на ЕМП, модел SMP, притежаващ сертификат от калибриране №13/00806.

Във всички пунктове на измерване, осъществени в двете контролни групи са отчетени стойности, многократно **по-ниски** от пределно допустимото ниво на ЕМП. По тази причина не са организирани повторни измервания и не са предприемани принудителни административни мерки.

Във връзка с едновременното и свързано прилагане на разпоредбите на ЗЗ и общите разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ) при устройственото планиране, инвестиционното проектиране и въвеждането в експлоатация на строежите, в инспекцията е извършена оценка на съответствието на 20 инвестиционни проекта за нови и за преустройство на действащи БС, за които са издадени здравни заключения за оценка на съответствието със здравните норми и изисквания. Разпределението по възложители е, както следва: 2 инвестиционни проекта за БС на „Виваком България“ ЕАД, 12 – на „Цетин България“ ЕАД и 6 – на „А1 България“ ЕАД.

През 2023 г. са постъпили 2 сигнала в РЗИ – Велико Търново, относно наличие на източници на нейонизиращи лъчения в близост до жилища, находящи се съответно в град Велико Търново, и с. Арбанаси. Резултатите от извършените измервания от дирекция „Лабораторни изследвания“ показват многократно по-ниски стойности от пределно допустимото ниво на ЕМП.

За поредна година представители на РЗИ – Велико Търново не са включвани в състава на държавни приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на обектите с излъчващи съоръжения, които са част от електронната съобщителна мрежа (каквито са базовите и радиорелейните станции, радио и телевизионни предаватели и

ретланслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) и които като строежи трета категория подлежат на държавно приемане.

Доклад със съответните таблици за резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращите лъчения, като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизирани лъчения, извършен от РЗИ – Велико Търново през 2023 г. е представен в МЗ, в указания срок.

8. Дейност, свързана с анкетиране на жалби

През 2023 г. е извършена значителна по обем дейност във връзка с анкетирането на жалби. Постъпили са **101** жалби (1 е анкетирана в началото на 2024 г.) и **4** запитвания от граждани по различни проблеми, свързани с дейността на отдел ДЗК в ДОЗ, от които **41** са по проблеми извън компетентността на РЗИ и са пренасочени за решаване към други ведомства. От анкетираните **55** жалби – **14** са за нарушаване на забраната за тютюнопушене на закрити обществени места, а **41** – по други проблеми от компетентността на отдел ДЗК (лоша текуща хигиена в обекти с обществено предназначение, шум в населените места от различни източници, лоши органолептични показатели и примеси във водата от водопроводната мрежа в отделни населени места, ниски температури в учебни заведения и др.). По-голямата част от анкетираните жалби и сигнали (36) са неоснователни, а 19 от тях са основателни и решени в срок. При сигналите за нарушаване на забраната за тютюнопушене на закрити обществени места (14 броя) само **3** са основателни и **11** са неоснователни. Извършени са 13 съвместни проверки с измерване на шум от служители на дирекция „Лабораторни изследвания“, по постъпили сигнали за нарушаване на разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда и опазване на акустичния комфорт на населението.

По всички постъпили жалби и сигнали от компетентността на отдела са извършени проверки, много често с други институции (общински администрации, ОД на МВР – Велико Търново, ОДБХ – Велико Търново и др.) и изготвени съответни отговори.

9. Контрол във връзка с чл. 56 от Закона за здравето (ЗЗ)

През 2023 г. от отдел ДЗК беше осъществен контрол по спазване на разпоредбите на ЗЗ за забрана на тютюнопушенето в закритите обществени места, в това число и обекти за хранене и развлечение и транспортни средства за обществен превоз. Извършени са общо 1 652 проверки (вкл. и с органите на ОД на МВР – Велико Търново) в обекти с обществено предназначение и обекти за хранене и развлечение за спазване на чл. 56 от ЗЗ и са съставени 25 акта за административни нарушения.

При осъществяването на контрола върху забраната на тютюнопушенето и анкетирането на жалбите се срещат редица трудности, но повечето от тях се дължат на високата обществена търпимост към тютюнопушенето.

10. Контрол на службите по трудова медицина регистрирани на територията на област Велико Търново

През отчетната година е извършена актуализация на списъка на службите по трудова медицина (СТМ), регистрирани на територията на област Велико Търново и офисите на такива, регистрирани на територията на други области, с помощта на електронния регистър на СТМ в страната, публикуван в раздел „Регистри” на интернет страницата на МЗ. На територията на областта са регистрирани 15 СТМ и 4 офиса на СТМ, регистрирани на територията на други области.

Извършени са общо **19 проверки** на дейността на СТМ, при които не са констатирани нарушения по спазване на изискванията на Наредба №3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина.

11. Дейност по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023 - 2027 г.

В изпълнение на дейностите по Националния план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2023 - 2027 г. в област Велико Търново през 2023 г. са организирани и осъществени следните дейности:

Със Заповед №РД-01-15/07.02.2023 г. на директора на РЗИ – Велико Търново е определен състава на Областния координационен съвет (ОКС) за управление и координиране на дейностите по намаляване на облъчването от радон на регионално ниво.

Във връзка с планирано по Националния план извършване на измервания в детски градини и ясли на територията на област Велико Търново, с цел оценка на обемна активност на радон в обществени сгради, в РЗИ – Велико Търново е организиран семинар с 62 представители на ръководствата на детските заведения в областта (07.11 - 08.11.2023 г.), на който бяха представени: Националната стратегия за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 - 2027 г., вредното въздействие на високите нива на обемната активност на радон и начините за измерване и редуциране на високата обемна активност в сградите. На всички присъстващи бяха раздадени информационни брошури, осигурени от НЦРРЗ.

През отчетния период на територията на областта не са провеждани проучвания на обемната активност на радон в жилищни сгради или сгради с обществен достъп.

Осигурено беше участието на областния координатор на Областния координационен съвет (главен инспектор от отдел ДЗК) в работна среща за отчитане на дейността по Национален план за действие за намаляване риска от облъчване от радон 2023 - 2027 г. и заседание на Националния координационен съвет (НКС) за управление на плана (17.05 - 19.05.2023 г., гр. Поморие).

По случай обявения от Световната здравна организация (СЗО) месец януари за месец на радона и Европейския ден на радона – 07.11.2023 г. на официалния сайт на РЗИ – Велико Търново са публикувани информационен бюлетин, изготвен от инспекцията и брошура за радона, предоставена от НЦРРЗ.

През отчетния период своевременно е обработено едно постъпило запитване от гражданин, относно процедура за установяване на наличието и измерване на количеството на радон в сгради във връзка с изискванията на Наредба № РД-02-20-1 от 2019 г. за техническите изисквания към сградите за защита от радон (обн., ДВ, бр. 33 от 2019 г.).

През м. декември 2023 г. е проведено заседание на Областния координационен съвет (ОКС) за отчитане на извършените дейности по Националния план.

През отчетния период от отдел ДЗК бяха изпълнени и други допълнителни задачи, разпоредени от МЗ, по-важните от които са:

- В МЗ са представени справки и информации относно: проведения текущ контрол (ежеседмични справки) по спазване на въведените забрани за продажбата и недопускане на употребата на диазотен оксид (райски газ), съгласно изм. и доп. на Закона за здравето (обн., ДВ, бр. 62/05.08.2022 г.) през първото тримесечие на годината – извършени са 134 проверки по спазване на забраната за продажба на „райски газ“ на територията на област Велико Търново, при които е установено 1 нарушение; степента на изпълнение на утвърдените политики и бюджетни програми за 2022 г. и информация за планираните дейности за периода 2023 – 2026 г. (Приложение 1) по бюджетна програма №1 „Държавен здравен контрол“ годишен доклад за изпълнението на мониторинга и качеството на питейните води в област Велико Търново за 2022 г.; качествата на питейната вода и информация за въведеното режимно водоснабдяване в населените места на област Велико Търново (ежемесечни справки); конкретни мотивирани предложения за нормативни промени, свързани с работата на регионалните здравни инспекции (контролната дейност в областта на държавния здравен контрол); извършени проверки в търговската мрежа на областта на козметични продукти по отношение на употребата на наименованието „Българско розово масло“ (ЗГУ), съгласно чл. 17, ал. 1, т. 6 от Закона за маслодайната роза) за периода 2021 – 2022 г.; извършени проверки за установяване на химични смеси, пуснати на пазара в нарушение на

действащото законодателство, в гр. Свищов; предприетите от РЗИ – Велико Търново действия по повод на постъпил в МЗ сигнал за високи нива на шум и други физични фактори в жилищна сграда в гр. Велико Търново; осъществените от РЗИ – Велико Търново дейности по отношение на разпоредбите на чл. 73 от Закона за здравето, на чл. 21, ал. 8 от Наредба №10 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на канцерогени и мутагени при работа и на чл. 15 от Наредба №4 за защита на работещите от рискове, свързани с експозиция на биологични агенти при работа; извършени проверки по териториална компетентност по спазване на законодателството в областта на козметичните продукти, химичните вещества и смеси, и др.;

- В спешен порядък са изготвени и изпратени в МЗ: експертно становище на РЗИ – Велико Търново по предоставената от МЗ документация за оценка качеството на Доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за инвестиционно предложение (ИП) „Подобряване на условията за корабоплаване в румънско-българския общ сектор на р. Дунав“, с възложител Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“ за българския участък на реката (изх. №03-547-1/01.09.2023 г.); експертно становище на РЗИ – Велико Търново по предоставената от МЗ документация за оценка качеството на Доклад за екологична оценка на План за управление на риска от наводнения в Дунавски район 2022 - 2027 г., с възложител Министерство на околната среда и водите (изх. №03-620-1/13.10.2023 г.);

- На главния главния държавен здравен инспектор са изпратени информации относно: предприетите действия във връзка с установено несъответствие с нормите по един от химичните показатели в питейната вода на две населени места в община Свищов; извършени проверки (11 в ООП) и лабораторен контрол на питейните води в няколко села на територията на община Свищов, поради проблеми с водоснабдяването им и обявеното бедственото положение от кмета на общината; проверки по повод на постъпили жалби за въведено режимно водоснабдяване и качеството на водата от местните водоизточници в едно от населените места на община Павликени и др.

ДЕЙНОСТ НА ОТДЕЛ „ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО”

НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ФАКТОРИТЕ НА РИСКА В ЖИЗНЕНАТА СРЕДА И НАЧИНА НА ЖИВОТ

ЗДРАВΟΣЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

За поредна година здравословното състояние на децата и учениците беше анализирано на базата на подадените от медицинските специалисти от здравните кабинети обобщени данни за резултатите от профилактичните прегледи

(извършени от ОПЛ) на обслужваните от тях деца и ученици за 2022 г. Анализите с оценка на здравословното състояние на децата и учениците от област Велико Търново за 2022 г. са изпратени в срок в МЗ и НЦОЗА.

Анализите са предоставени и на Областна администрация и Регионално управление на образованието – Велико Търново за информация и предприемане на съответни мерки.

Анализите за здравословното състояние на децата и учениците от област Велико Търново за 2022 г. са публикувани на официалната страница на РЗИ – Велико Търново, в съответната рубрика.

„Анализ и оценка на здравословното състояние на децата от област Велико Търново за 2022 г.“ и „Анализ и

На основание чл. 6 на Наредба №3/27.04.2000 г. за здравните кабинети в детските заведения и училищата през отчетния период в РЗИ – Велико Търново са организирани и проведени 5 обучения (по график) на медицинските специалисти от здравните кабинети в детските и учебни заведения на територията на областта по следните актуални здравни теми: „Действаща нормативна уредба в областта на надзора и контрола на заразните заболявания в детските колективи“ и „Актуални аспекти, свързани с новите тютютневи изделия“. В обученията взеха участие общо 101 медицински специалисти, обслужващи 65 детски заведения и 58 училища в област Велико Търново.

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

На базата на предоставените от РИОСВ – Велико Търново данни е изготвен обобщен годишен доклад с анализ и оценка на качеството на атмосферния въздух за 2022 г. в трите наблюдавани населени места на територията на областта – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов. Докладът за качеството на атмосферния въздух е изпратен в указания срок в МЗ и е публикуван на официалната интернет страницата на РЗИ – Велико Търново.

На кметовете на мониторираните общини – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов са предоставени информации за атмосферното замърсяване в съответните градове, за обсъждане, приемане и включване в различни общински програми за подобряване качеството на атмосферния въздух.

МОНИТОРИНГ НА ТРАНСПОРТНИЯ ШУМ

През 2023 г. РЗИ – Велико Търново извърши мониторинг, анализ и оценка на шумовото натоварване, причинено от основния източник на шум в урбанизираната среда – автомобилният транспорт, в три населени места в областта – градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов.

В указания срок е изпратен в МЗ и НЦОЗА годишен доклад за шумовото натоварване в наблюдаваните населени места на област Велико Търново, на базата на проведения през 2023 г. мониторинг, със съответните приложения и протоколи за контрол на шум (изх. №03-782/07.12.2022 г.), който е публикуван на интернет страницата на инспекцията.

До общинските администрации на трите наблюдавани градове в областта са изпратени съответни годишни доклади за шумовото натоварване, въз основа на които да планират и реализират дейности за снижаване на шума в районите с най-неблагоприятни характеристики и оптимизиране на акустичната обстановка.

ХРАНЕНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

През 2023 г. е извършен мониторинг на организираното хранене на децата в детските ясли и детските градини в областта и контрол по спазване на нормативните изисквания.

Храненето на децата от 0- до 7-годишна възраст е анализирано на базата на предоставените ежемесечни продуктови набори за консумираните от децата храни от 6 детски ясли и 10 детски градини на територията на областта (по една детска ясла и детска градина от община).

През 2023 г. са извършени: 14 проверки (при план 11) на детски ясли и 9 проверки на детски кухни (при план 8 проверки) по спазване на изискванията на Наредба №2/2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и детските кухни; 110 проверки (при план 100) на детски градини за спазване на изискванията на Наредба №6/2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения. Издадени са: едно предписание за отстраняване на допуснати несъответствия с Наредба №2/2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и детските кухни и 9 предписания – за неспазване на изискванията на Наредба №6/2011 г., които са изпълнени.

В рамките на здравния контрол в детските заведения са извършени проверки за спазването на чл. 7, ал. 3 на Наредба №2/2013 и чл. 6, ал. 3 на Наредба № 6/2011 г. относно осигуряване на диетично хранене на децата със здравословни проблеми. Установено е, че в детските заведения на областта се отглеждат 19 деца, на възраст от 3 до 7 години със заболявания, изискващи диетично хранене (13 деца са с хранителни алергии, 3 - с диабет, и по едно дете с алиментарен колит, аутизъм, непоносимост към глютен). Храната на всяко дете се осигурява или приготвя строго индивидуално чрез: внасяне на приготвена от родителите храна (с разрешение на ОДБХ – Велико Търново), приготвяне на храната в детската градина след елиминация на продукти или елиминация на ястия, съдържащи съответните алергени.

През 2023 г. е осъществен възпитателен контрол по спазване на изискванията на Наредба №37/2009 г. за здравословно хранене на учениците – извършени са общо 94 проверки (при план 57 проверки) в: ученически столове (32 проверки, издадени са 2 предписания); ученически бюфети и автомати за закуски и напитки (51 проверки, издадено е 1 предписание и е съставен 1 АУАН) на територията на училищата в областта; „зелени” училища (11 проверки на менюта за хранене).

С цел подобряване на храненето на организирани детски и ученически колективи на територията на област Велико Търново ще бъдат изготвени: годишна оценка на храненето на децата и учениците общо за областта и анализи на храненето за всяка от десетте общини, които ще бъдат предоставени на кметовете за запознаване и предприемане на съответни мерки.

СЕДМИЧНИ УЧЕБНИ РАЗПИСАНИЯ

През 2023 г. с оценки на седмичните учебни разписания на задължителните и избираеми часове на учениците са обхванати всички подлежащи в областта училища, 83 училища за втория срок на учебната 2022/2023 година и 84 училища за първия срок на учебната 2023/2024 г. Общо за отчетния период са извършени 188 оценки на седмични учебни разписания.

През календарната 2023 г. са извършени **две тематични проверки** (по една в рамките на всеки учебен срок) за спазване на съгласуваните от РЗИ седмични разписания в общо 21 училища на територията на областта, при които не са констатирани нарушения.

НАЦИОНАЛНО ПРОУЧВАНЕ ЗА ОЦЕНКА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА СВРЪХТЕГЛО И ЗАТЛЪСТЯВАНЕ ПРИ ДЕЦА В ПЪРВИ КЛАС

През 2023 г. отдел ПБПЗ участва в Пето национално проучване за оценка на разпространението на свръхтеглото и затлъстяването при деца в първи клас и факторите на семейна и училищна среда в рамките на „Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при децата”, организирано от МЗ и НЦОЗА.

С проучването бяха обхванати 99 ученици и техните родители от 6 училища на територията на област Велико Търново. Всички материали (анкетни карти, списъци, декларации) от проучването са предадени в срок в НЦОЗА (изх. №15-42/12.05.2023 г.).

МОНИТОРИНГ НА НИВАТА НА РАДИОАКТИВНОСТ В ОКОЛНАТА СРЕДА

Във връзка с изпълнението Заповед №РД-01-14/12.01.2021 г. на министъра на здравеопазването относно мониторинга на нивата на радиоактивност в околната среда за целите на оценка на облъчване на населението и в изпълнение на чл. 36 от Договора на Евратом относно мониторинга на нивата на радиоактивност в околната среда (2000/437/Евратом), през отчетния период беше създадена необходимата организация за пробовземане на определените проби храни от местни производители и търговци, и изпратени в РЗИ – Русе, съгласно предварително изготвения график.

ДЕЙНОСТ ПО ПРОФИЛАКТИЧНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

През 2023 г. отдел ПБПЗ осъществи дейности, в различен обем, по 6 регионални и национални профилактични програми и планове за действие към национални стратегии.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА „ЗДРАВИ ДЕЦА В ЗДРАВИ СЕМЕЙСТВА” – ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

През 2023 г. в рамките на общинската програма „Здрави деца в здрави семейства“ бяха планирани дейности по промоция на здраве и профилактика на болестите, насочени към ограничаване на основните фактори на риска за здравето на децата и учениците (тютюнопушене, ниска физическа активност, нездравословни хранителни навици, консумация на алкохол, наднормено тегло и затлъстяване, повишено кръвно налягане) с цел намаляване на риска от преждевременно развитие на хронични неинфекциозни заболявания сред тях.

Със съдействието и активната подкрепа на Община Велико Търново и Общинския съвет, партньорите от държавния и обществен сектор успешно са реализирани всички планирани програмни инициативи. Община Велико Търново оказва финансова подкрепа на дейностите по програмата, като осигури средства в размер на 12 000 лв.

Осъществени са дейности и инициативи за превенция на тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотични вещества; популяризирането на ползата от движението и здравословното хранене; профилактиката на заболяванията, свързани с наднорменото тегло и затлъстяването; профилактиката на пътно-транспортния травматизъм и други (общо 34 кампании с 2 834 участника), по-важните от които са следните: кампании за повишаване на физическата активност на населението „Движи се и победи 2023” (пролет и есен) и спортно-туристически празници (2); кампании (2) за превенция на тютюнопушенето сред младите хора по повод на Световния ден без тютюнопушене – 31 май и Международния ден без тютюнопушене – 21 ноември; кампании (3) за превенция на хроничните незаразни болести (сърдечно-съдови, белодробни, онкологични, диабет, затлъстяване) и рисковите за здравето фактори, вкл. и „Клиника на открито”; кампании за превенция на затлъстяването, посветени на Европейския ден за борба със затлъстяването (19 май) и Седмицата за борба със затлъстяването (ноември); кампания за подкрепа и популяризиране на кърменето, посветена на Световната седмица на кърменето (1 – 7 август); кампания за превенция на употребата на алкохол (общински конкурс за приказка с илюстрация на тема „Бистра водица – мирна главица“); кулинарен конкурс „Здравословно хранене“ в едно училище на Велико Търново; образователна кампания, посветена на превенцията на пътно-транспортния травматизъм и други.

На интернет страницата на инспекцията, сайта на РЗИ във фейсбук и електронни сайтове на медии са публикувани общо 93 материали за дейността по програмата (информации и съобщения за предстоящи програмни събития, информации за световни здравни дни, снимков материал от проведени инициативи и други). Разпространени са 15 заглавия на печатни здравно-образователни и информационни материали (в общ тираж тираж 2 646 броя) в рамките на програмните инициативи, свързани с профилактиката на най-честите неинфекциозни болести и превенцията на рисковите за здравето фактори – тютюнопушене, нездравословно хранене, обездвижване, употреба на алкохол и наркотични вещества, повишено кръвно налягане, диабет тип 2 и други. Чрез средствата за масова информация са осъществени 35 ТВ и радиопредавания и публикувани 12 материала в областните всекидневници.

През 2023 г. са осъществени 51 обучителни дейности (беседи, тренинги, презентации, семинари и обучения) за превенция на поведенческите фактори на риска, профилактика на хроничните незаразни болести и промоция на здравето с общ обхват 1 438 деца, ученици и родители, педагози, медицински специалисти).

Оказана е организационно-методична помощ на медицински специалисти от детски и учебни заведения и консултативна помощ на директори на училища, педагози, психолози и други професионалисти в община Велико Търново във връзка с реализиране на интервенционни дейности с деца и ученици в рамките на програмата, и прилагане на изискванията на нормативните документи за здравословно хранене на децата и учениците (общо 47 консултации на 197 лица). В детските и учебни заведения (по данни на медицинските специалисти от здравните кабинети) са проведени много и разнообразни здравно-образователни дейности с децата и учениците: общо 669 обучения, празници на здравето, състезания, изложби и други форми на здравно образование с общ обхват 24 804 деца и ученици.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХРОНИЧНИТЕ НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ 2021 г. – 2025 г.

През отчетната година в рамките на Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести (НППХНБ) бяха реализирани дейности, насочени към ограничаване на поведенческите фактори на риска за хроничните незаразни болести (ХНБ), в съответствие с нейните цели и стратегии.

Със съдействието и подкрепата на традиционните партньори на РЗИ – Велико Търново (сектори образование и здравеопазване към общините, детски и учебни заведения, неправителствени сдружения и организации, Младежки домове, БМЧК, Регионално управление на образованието, средства за масова информация и други) успешно са реализирани планираните дейности за превенция на тютюнопушенето и употребата на алкохол, популяризирането на ползата от движението и здравословното хранене сред целеви групи от населението.

Осъществени са следните по-важни програмни дейности: информационно-образователни кампании по повод на Световния ден без тютюнопушене – 31 май в градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Дебелеци и Международния ден без тютюнопушене – 21 ноември в градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, Златарица, Елена, Павликени и Дебелец (информационна акция под мотото „Не пуши, подари си здраве и спечели награда!“ в гр. Велико Търново и изследване на количеството въглероден оксид в издишания въздух и количеството на карбоксиемоглобин в кръвта с апарат SMOKER LYZER рiCO, спирометрии; ателие за занимателна трудотерапия сред потребители на общинска социална услуга; интерактивни обучения с ученици по темата „Тютюнопушене и алтернативи“; „Клиника на открито“ и др.); „Празник на знанието“ (образователни игри със състезателен характер под надслов „Ние знаем как да бъдем здрави“), с участието на 9 отбора ученици от 6-те класове на 2 средни и 7 основни училища в община Горна Оряховица и др. През отчетния период по националната програма са проведени общо 14 кампании.

За повишаване на здравните знания на децата и учениците по поведенческите фактори на риска са организирани и проведени общо 49 обучителни дейности в детските градини и училища в област Велико Търново с общ обхват 2 345 деца и ученици по темите тютюнопушене, употреба на алкохол, здравословно хранене и движение.

Организирани и проведени са 5 семинара за медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини и училищата в област Велико Търново със 101 участника и двудневен семинар за директорите на всички детски ясли и детски градини (158 участника) по актуални проблеми на законодателството.

В рамките на националната програма, във Велико Търново се проведе Национална информационна среща за повишаване на капацитета на РЗИ в областта на здравословното хранене и физическата активност (09.10 – 11.10.2023 г.), организирана от МЗ и НЦОЗА, в партньорство с РЗИ – Велико Търново. На срещата бяха представени: успешни практики, политики и стратегии за здравословно хранене и повишаване на физическата активност в ЕС и в България и научна информация, добри практики при реализирането на дейности по Програмата на регионално ниво в практическите подходи за анализ и оценка на храненето в организирани детски колективи и др.

През 2023 г. са оказани общо 176 индивидуални консултации на пушачи (103 жени – 58,52% и 73 мъже – 41,47%) на възраст от 13 до 82 години, по време на различни инициативи (173 изнесени консултации) и на място в ККОТ в инспекцията (3 консултации). Извършено е функционално изследване на дишането на общо 130 лица.

Утвърдените със заповеди на министъра на здравеопазването (Заповед №РД-01-447/11.08.2023 г. и Заповед № РД-01-459/11.08.2023 г.) средства по НППХНБ (в общ размер на 12 800 лв.) са изразходвани, съответно за: логистика на проведените програмни инициативи и осигуряване на предметни награди (слушалки, тонколони, спортни сакове, фрисби, кечбол), закупуване на мундшцуци за спирометър, кантар за телесна маса, ролетка със скала за определяне на

индекс на обиколки, тест ленти за глюкомер и изработване на ролбанер на РЗИ – Велико Търново; провеждане на Национална информационна среща за повишаване нивото на информираност, обучение и включване на населението в дейности по Програмата по проблемите на рисковите за здравето фактори: нездравословен модел на хранене и ниска физическа активност.

Материалите от всички дейности по програмата са публикувани на официалната страница на РЗИ – Велико Търново и на сайта във фейсбук.

Годишните отчетите по Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021 - 2025 г. (текстови, таблични форми и финансови) са изпратени в МЗ и НЦОЗА, съгласно поставените срокове.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ХИВ и СПИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2021 – 2025 г.

В партньорство с БМЧК, Градски ученически парламент – Велико Търново, общински администрации, в т.ч. здравни медиатори, Младежки домове, Филиал на МУ – Варна във Велико Търново и други са осъществени следните инициативи по програмата: *информационни кампании за безрисково сексуално поведение по повод Деня на влюбените – 14 февруари в градовете Велико Търново и Горна Оряховица* под мотото „Бъди информиран!“ (информационни акции прожекция на филм, дискусия, интерактивни игри и демонстрации сред ученици в гр. Горна Оряховица и др.); *кампания в гр. Велико Търново по повод Международния ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН – м. май; лятна АНТИСПИН кампания* в градовете Полски Тръмбеш, Златарица, Павликени и Стражица (безплатно и анонимно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН и др.); *Регионална АНТИСПИН кампания по повод Световния ден за борба със СПИН – 1 декември* в училищата и на централните площади в градовете Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец и Златарица (пресконференция, „Здравен калейдоскоп“ под наслов „Разумни сме дори, когато се забавляваме“ с участието на ученици и студенти, отпечатване и разпространение на 9 заглавия здравно-образователни материала по теми, свързани със СПИН, наркотици и вирусен хепатит сред населението в областта, на презервативи и др.); „*Клиники на открито*“, в рамките на които е извършено безплатно и анонимно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН, хепатити В и С и сифилис; *конкурс за плакат* сред студенти от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ на тема „Живот без СПИН“; *обучение на медицинските специалисти* от здравните кабинети в училищата на територията на община Велико Търново, здравните медиатори към общините в областта и студенти от Филиала на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна в гр. Велико Търново по теми, свързани с превенция и контрол на ХИВ, СПИ и туберкулоза; *семинар за повишаване на капацитета на медицински специалисти* (лекари и

професионалисти по здравни грижи в област Велико Търново) по национални програми на МЗ, вкл. и по националната програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ в Р България, и др.

През отчетния период от експерти на отдела са проведени 8 обучения, с които са обхванати общо 378 ученици от училищата в областта.

Информация и снимков материал за всички проведени инициативи по програмата са публикувани на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново и на сайта във фейсбук.

В рамките на останалите програми и проекти (Програма за превенция на наркоманиите в община Велико Търново, Национален план за действие за периода 2022 г. - 2023 г. по Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030 г.; Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2021 – 2030 г.; Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в Р България 2021 – 2030 г.) са осъществени: цикъл от състезателно-образователни игри под мотото „Да на здравето и спорта, не на вредните навици” в една професионална гимназия във Велико Търново и публикуване на сайта и фейсбук страницата на РЗИ – на информационен материал по повод 26 юни – Международен ден за борба със злоупотребата и нелегалния трафик на наркотични вещества; едnodневен семинар с участието на общинските медиатори по проблемите на профилактика на болестите и промоция на здраве сред ромски общности, 8 кампании за превенция на хроничните незаразни заболявания и 17 здравно-образователни инициативи (презентации, интерактивни игри, беседи и обучения на деца, ученици и възрастни от етническите малцинства); кампании (8) за насърчаване на кърменето, здравословното хранене и здравословния начина на живот в детски градини, училища и малцинствени общности и обучителни курсове за бременни, обучителен семинар за спазване на нормативните изисквания за хранене на деца в организирани колективи и др.; инициативи за превенция на пътнотранспортния травматизъм и повишаване на информираността по безопасност на движението (образователна кампания на тема „Рисково поведение, свързано с употребата на алкохол“ в ПГ по транспорт „Васил Друмев“ гр. Стражица - дискусия, демонстрации и симулационни игри; изнесени демонстрации на алкоочила с участието на деца и ученици; отбелязване на 29 юни – Ден за безопасност на движение на пътя и Европейската седмица на мобилността и пътната безопасност под мотото „Остани жив! Пази живота“); участие в заседания на Областна комисия по БД и др.) и други.

ДЕЙНОСТ ПО ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ПАСИВНОТО ТЮТЮНОПУШЕНЕ, ЗЛОУПОТРЕБАТА С АЛКОХОЛ, ПРОДАЖБАТА И УПОТРЕБАТА НА ДИАЗОТЕН ОКСИД

През отчетния период отдел ПБПЗ осъществи взискателен контрол на територията на областта по спазване на забраните за тютюнопушене в закритите обществени места и в сградите с обособени работни помещения, и на някои открити обществени места, злоупотребата с алкохол, продажбата и употребата на diazotен оксид, както следва:

- **Контрол по спазване на чл. 56, ал. 1 и ал. 2, и чл. 56а, ал. 1, т. 2 от 33** в подлежащите на контрол от отдела обекти (закрити обществени места, помещения с обособени работни места и някои открити обществени места) – извършени са **474 проверки** (при годишен план 400 проверки), като за установени нарушения на забраната са съставени 5 акта.

- **Контрол по спазване на изискванията на чл. 55, ал. 2, т. 1 от 33** – осъществен е **ежедневен преглед на местния печат** за наличие на пряка и непряка реклама на спиртни напитки – нарушения не са установени.

- **Контрол по спазване на чл. 54 от 33** – извършени са 9 проверки (при годишен план 6) по спазване на забраната за продажба на алкохолни напитки на спортни прояви и обществени мероприятия, организирани за деца и ученици (чл. 54, т. 4 и т. 5 от 33), при които не са установени нарушения. По спазване на забраната за продажба на алкохолни напитки на лица под 18 г. са извършени общо 114 проверки в обекти за обществено хранене, питейни заведения и търговски обекти на територията на област Велико Търново (чл. 54, т. 1 от 33).

- **Контрол по спазване на забраната на чл. 54а и чл. 56а, ал. 2 и ал. 3 от 33 за продажба и употреба на diazotен оксид (райски газ) и пълнители с него** – извършени са 207 проверки и е издадено едно предписание.

В периода 16.03 – 31.03.2023 г. беше организирана извънпланова тематична проверка по спазване на разпоредбите на Закона за здравето по отношение на продажбата на райски газ, тютюневи изделия (в т.ч. никотинови пакетчета) и алкохолни напитки на лица под 18 години в търговски обекти на територията на област Велико Търново. Извършени са 45 проверки, при които е установено, че се спазват разпоредбите на чл. 54а, т.т. 1 и 5; чл. 54, т. 1 и чл. 56 ал. 1 и ал. 2 от 33.

ДЕЙНОСТ, СВЪРЗАНА С АНКЕТИРАНЕ НА ЖАЛБИ

През 2023 г. са постъпили общо 4 сигнала, от които:

- 1 – за нарушаване на забраната за тютюнопушене на закрити обществени места (заведение за хранене и развлечения) – за установени нарушения е издадено 1 предписание и са съставени 3 акта за установяване на административни нарушения (1 АУАН – на ю. л. и 2 – на ф. л.);
- 1 – за нерегламентирана продажба на малолетни или непълнолетни лица на алкохолни или спиртни напитки, чрез автоматизирани вендинг машини – сигналът е препратен до ОДБХ – Велико Търново за разглеждане по компетентност. Организирана е тематична проверка на автомати за напитки в учебни заведения на територията на област Велико Търново – извършени са 17 проверки, при които не са установени нарушения;
- 2 – други: анонимен сигнал (по телефон) относно продажба на снусове на лица под 18 години в денонощен магазин в гр. Велико Търново – при извършената проверка не са установени нарушения; сигнал за предлагане на пепелници, кафета и енергийни напитки на ученици в заведение за закуски в гр. Горна Оряховица – при извършената проверка не са установени нарушения от компетентността на РЗИ, сигналът е изпратен до ОДБХ – Велико Търново за разглеждане по компетентност.

През 2023 г. са изпълнени и следните допълнително възложени задачи:

- По искане на МЗ са изготвени и изпратени в срок: отчет за степента на изпълнение на бюджетна програма №2 „Промоция и превенция на незаразните болести“ за 2022 г. и информация за планираните дейности за периода 2023 – 2026 г. (Приложение 1) – изх. №03-53-1/03.02.2023 г.); попълнени таблици (Приложение 6) по бюджетна програма „Промоция и превенция на незаразните болести“, съдържащи информация за постигнатите резултати и предоставените услуги за първото шестмесечие на 2023 г. на РЗИ – Велико Търново, информация за планираните дейности за периода 2024 – 2027 г. и допълнителна текстуална информация по показателя „Проведени здравно-информационни и образователни кампании сред населението“ (изх. 03-499-1/09.08.2023 г.); информация за планираните от РЗИ – Велико Търново дейности и инициативи по повод на втория етап (14 февруари 2023 г.) от Националната АНТИСПИН кампания – изх. №03-99-1/06.02.2023 г.;

- Във връзка с указание на МЗ, относно възникнали проблеми с приема в детски ясли, детски градини и училища на деца с диагноза „Инсулинозависим захарен диабет“, както и осигуряване на съдействие и подкрепа от страна на медицинския персонал от здравните кабинети в детските градини и училищата, до кметовете на общините в областта е

изпратена информация за нормативните изисквания, разписани в действащото законодателство (Наредба №8 от 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, Наредба №1/2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти, зъботехниците и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно) – изх. №03-571-1/13.09.2023 г.;

- По повод на постъпило писмо от Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси при МС, е изпратен текстови доклад и попълнена таблица (шаблон) за проведените от РЗИ – Велико Търново дейности в рамките на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 - 2030 през 2022 г. (изх. №03-114-1/24.02.2023 г.);

- На Областния управител на област Велико Търново са предоставени: становище по проекта на Областен план за превенция на престъпността за 2023 г. с предложение за включване на инициативи за превенция на употребата на тютюневи изделия и алкохол сред различни целеви групи от населението (изх. №06-38-1/22.05.2023 г.); становище по разработения проект за Областна стратегия за личностно развитие на децата и учениците в област Велико Търново (изх. №06-82-3/27.10.2023 г.); предложение за включване на експерт от отдел ПБПЗ в състава на Областната комисия по безопасност на движението по пътищата. Във връзка с писмо на Областен управител Велико Търново, до директора на ОД МВР – Велико Търново е изпратен Доклад на РЗИ – Велико Търново относно изпълнението на дейностите, посочени в Областния план за превенция на престъпността за 2023 г. (изх. №06-110-1/20.12.2023 г.);

- До кметовете на общинските администрации в областта са изпратени оценки на храненето на децата в детските заведения на територията на съответните общини, изготвени на базата на проведения през 2022 г. мониторинг на храненето и осъществения здравен контрол по спазване на нормативната уредба в областта на здравословното хранене, за запознаване и предприемане на съответни мерки;

- По искане на Община Велико Търново е предоставен отчет на изпълнението на Плана за действие за 2023 г. за осигуряване на равни възможности за хората с увреждания в община Велико Търново за първото шестмесечие на 2023 г. (изх. №07-179-1/07.08.2023 г.) и др.

През 2023 г. началникът на отдел ПБПЗ (лекар) продължи да извършва имунизации срещу COVID-19 във временния имунизационен кабинет в РЗИ – Велико Търново, по предварително изготвен график в определени дни от седмицата, а главен експерт от отдела участва в организацията на имунизациите в кабинета.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”

Дирекция „Лабораторни изследвания” (ЛИ) провежда лабораторни изпитвания на продукти и стоки със значение за здравето на хората и контролни измервания на факторите на жизнената среда.

През 2023 г. дирекция ЛИ осъществи дейности по следните основни мерки:

1. Извършване на лабораторни изпитвания и контролни измервания за обективизиране на държавния здравен контрол;
2. Мониторинг и контрол на факторите на жизнената среда – шум, електромагнитни полета, води;
3. Мониторинг и контрол на продукти и стоки със значение за здравето на човека – бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, козметични продукти;
4. Извършване на лабораторен контрол и изпитване по искане на физически и юридически лица;
5. Поддържане на акредитация на Лабораторен изпитвателен комплекс (ЛИК) по БДС EN ISO/IEC17025 и на Орган за контрол от вид А по БДС EN ISO/IEC17020;
6. Дейности по разработване и въвеждане на инструментални методи на CG/MS, HPLC, AAC, ICP, LC/MS/MS и класически методи за изпитване на проби в различни матрици;
7. Разширяване на обема и вида на лабораторните изследвания във връзка с изисквания на нормативните документи и необходимостта от оценка на факторите на риска;
8. Повишаване на квалификацията на служителите.

I. Структура, персонал и организация на работа

1. Структура и персонал

Съгласно Устройствения правилник на РЗИ – Велико Търново дирекция ЛИ е част от специализираната администрация. Структурата и персоналот на дирекцията като Орган за контрол от вид А (ОК А) и Лабораторен изпитвателен комплекс (ЛИК) са утвърдени със заповеди на Директора на РЗИ – Велико Търново.

Към 31.12.2023 г. длъжностите по шат в дирекцията са 16, от които 15 са заети. С висше образование са: директорът на дирекцията, 6 главни експерти, от които 4 – със специалност химия, 1 – със специалност физика и 1 – с висше медицинско образование – лекар; 1 младши експерт и 1 старши експерт в санитарна микробиология също с висше образование. Със средно образование са 6 специалисти, от които 1 – с медицинско образование.

2. Организация на работата в дирекцията

Дейността на дирекция ЛИ се осъществява, съгласно разработен годишен план за работа по държавния здравен контрол (ДЗК), който е част от общия годишен план на РЗИ – Велико Търново. Същият е изготвен по тримесечия, с цел осигуряване на по-голяма ефективност в работата на дирекцията.

Показателите по ДЗК са планирани, съвместно с дирекция „Обществено здраве”, по видове лабораторни изпитвания, съобразени с дадените от МЗ указания за планиране на дейността на регионалните здравни инспекции през 2023 г. Планът на дирекция ЛИ за отчетния период е разработен, съобразно наличните технически средства, утвърдените и нови методи за изпитване, изискванията на съответните нормативни документи – закони, регламенти, наредби, правилници и др.

II. Квалификация на служителите

За повишаване и поддържане на квалификацията на служителите в дирекцията в началото на 2023 г. е разработен и утвърден план за обучение на персонала. Всички служители преминаха обучения (по график, утвърден от директора на инспекцията) по теми, залегнали в индивидуалните им планове за обучение, относно методи за контрол и изпитване, и нормативни документи.

Система за вътрешна квалификация:

Съгласно утвърдената програма за обучение и квалификация на персонала успешно са проведени 7 колегиума по теми, свързани с дейността на ЛИК и ОК А, както следва: „Изменение на ИЛАС-G24:2022 Насоки за определяне на интервалите за повторно калибриране на измервателното оборудване”; „Подготовка на служителите от ЛИК за първи планов надзор с разширяване на обхвата”; „Измерване и оценка на шум в околната среда. Нормативни документи“; „Подобряване на качеството на резултатите“; „Аналитични предизвикателства при изследване на съвременни замърсители във води“ и „Физически фактори на околната и работната среда. Измервания, оценка на съответствието и актуални нормативни документи”.

Системата за външна квалификация включваше провеждане на обучения с откъсване от работното място – курсове, семинари и други форми, организирани от НЦОЗА и други институции. През отчетната година 9 специалисти от дирекция ЛИ (директор на дирекция и главни експерти) участваха в 3 планирани обучения по следните теми: „Решения на МЕРСК за подобряване на качеството на вашите резултати” – „Мерк България" ЕАД; „Аналитични предизвикателства при изследване на съвременни замърсители във води” – НЦОЗА София и „УМ-11- Управление на задачи. Добри практики и процеси”, организирано от ИПА.

Участие в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност:

През 2023 г. ЛИК в РЗИ – Велико Търново успешно участва в 3 междулабораторни сравнителни изпитвания, както следва:

- междулабораторно сравнително изпитване (23 октомври – 27 ноември 2023 г.) на проба подземна вода (Water Chemistry Aquacheck) AQ656, Round 656 6A - Haloforms and Chlorinated Solvents, организирано от „LGC Standards” по следните показатели: Chloroform, Bromodichloromethane, Dibromochloromethane, Bromoform, Trichloroethene, Tetrachloroethene, 1,2-Dichloroethane. Пробата вода е разработена и отчетена, съгласно ВЛМ 04:2012. Полученият доклад от провайдъра показва, че 5 резултата са успешни, а 1 резултат /за Tetrachloroethene/ – неприемлив. Проведено е съответното коригиращо действие;
- междулабораторно сравнително изпитване на проба подземна вода (Water Chemistry Aquacheck) AQ656, Round 656 7C- Polycyclic Aromatic Hydrocarbons in, организирано от „LGC Standards” по следните показатели: Fluoranthene, Benzo(b)fluoranthene, Benzo(k)fluoranthene, Benz(a)pyrene, Benzo(ghi)perylene, Indeno(1,2,3-cd) pyrene. От докладваните 6 резултата всичките са успешни (z-score < 3). Пробата е разработена и отчетена, съгласно БДС EN ISO 17993:2004;
- междулабораторно сравнително изпитване (06 ноември – 11 декември 2023 г.) на питейни води (Water Chemistry Aquacheck) AQ657, Round 657 2S - Nutrients and Others in soft, surface water, организирано от „LGC Standards”. Пробата е разработена и отчетена за Nitrite, Ammonia, pH at 20-25°C, Conductivity (20°C), Total Cyanide, Nitrate, съгласно БДС EN 26777, БДС 3587 т.2, БДС EN ISO 10523, БДС EN 27888, БДС 7214, БДС 3758 т.1. Лабораторията се представи успешно, от докладваните 6 резултата всичките са с Z-score < 3, което доказва точността на отчетаните резултати от извършваните изпитвания, в съответствие с изискванията на СУ и БДС EN ISO/IEC 17025. Междулабораторните сравнителни изпитвания са част от четиригодишната програма (2022 г. – 2026 г.) на Лабораторен изпитвателен комплекс за участие в национални и международни изпитвания за пригодност.

III. Дейности на дирекцията, относно поддържане на акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025 и БДС EN ISO/IEC 17020. Проведени вътрешни и външни одити.

В периода 11.04 – 13.04.2023 г. е направена оценка на място от екип оценители на ИА БСА за планов надзор с разширяване на обхвата на ЛИК с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018 и Процедурата за акредитация BAS QR 2. Разширението на обхвата на акредитация е с методи на течно-хроматографска система с тройноквадруполен маспектрометър LC/MS/MS и маспектрометър с индуктивно свързана плазма ICP/MS, доставени по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020” за изпълнение на дейностите по проект „Подобряване мониторинга на качеството

на питейните води”. По време на оценката е констатирано едно незначително несъответствие (S). В едномесечен срок в ИА БСА са представени коригиращите действия и несъответствията са закрити.

През м. ноември 2023 г. (07.11 – 08.11.2023 г.) е проведен втори планов надзор чрез оценка на място за съответствие с изискванията за акредитация на ОК А при РЗИ – Велико Търново, притежаващ Сертификат за акредитация БСА рег. № 165ОКА/ 30.06.2021 г., валиден до 30.06.2025 г. По време на оценката на място е установено, че ОК А е документирал и внедрил изискванията на БДС EN ISO/IEC 17020:2012 и ILAC-P15:05/2020 в системата си за управление, като не са констатирани несъответствия с тях и с изискванията за акредитация. Въз основа на констатациите е продължено действието на сертификата за акредитация на ОК А до периода на неговата валидност.

В съответствие с утвърдените план-програми на ОК А и ЛИК през месеците юни и юли 2023 г. са проведени 2 планови вътрешни одита, докладите от които определят въведените системи за управление на качеството като ефективно действащи. Не са установени значителни несъответствия.

IV. Анализ и оценка на извършената дейност от дирекцията по лабораторното обективизиране на държавния здравен контрол

Съгласно годишния план за 2023 г., РЗИ – Велико Търново извърши лабораторни изпитвания по ДЗК и на други инспекции, както следва:

- питейни води по показателите от група Б – за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води по показателите от група Б и микробиологични изследвания – за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- козметични продукти – по показатели олово и кадмий за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- ЕМП – за РЗИ, обслужващи територията на областите Габрово и Ловеч.

Води

В съответствие с програмата за мониторинг върху качеството на питейните води са извършени 18 102 броя изследвания по химични и микробиологични показатели на: 274 бр. проби води (при план 236 проби) по химични показатели с 2 653 изследвания, 287 бр. проби води по микробиологични показатели с 1 011 изследвания, 247 бр. проби за тежки метали с 2 064 изследвания (Pb, Cd, Cu, Zn, As, Se, Ni, Na, Cr, Mn, Fe, Sb и U) на ААС и ICP, 202 бр. проби за трихалометани с 1 604 изследвания, за пестициди с 4 646 изследвания на GS/MS и 5 074 на LC/MS/MS и за полициклични ароматни въглеводороди с 1 050 изследвания на HPLC.

През отчетния период по ДЗК на РЗИ – Велико Търново са извършени химични и микробиологични изследвания на: води от плувни басейни – 107 проби (1 459 изследвания); минерални води от водоизточника – 43 проби (301 изследвания) и води за къпане – 7 проби (14 изследвания). Изследвани са 16 бр. проби от необработена сурова вода на язовир „Йовковци” и притоците му (32 изследвания).

По заявка на клиенти са извършени 3 042 изследвания на питейни води (212 бр. проби) и 1 873 изследвания на води от плувни басейни (353 проби). Анализирани са 11 бр. проби минерални води от водоизточника с 77 бр. изследвания.

Козметични продукти

Планът за химично изпитване на козметични продукти на РЗИ – Велико Търново е изпълнен – анализирани са планираните 20 бр. проби козметични продукти по химичните показатели – водороден пероксид, метанол, олово и кадмий, които са изследвани едновременно и по микробиологични показатели. Анализирани са и постъпилите от РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище) общо 37 бр. проби за тежки метали – олово и кадмий.

Храни

В рамките на държавния здравен контрол (включващ предоставяне на проби води и от други РЗИ) са анализирани 41 бр. проби бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води по химични показатели (1 880 изследвания) и 66 бр. проби по микробиологични показатели (462 изследвания).

По заявки на клиенти са извършени 36 бр. изследвания на 9 бр. проби бутилирана трапезна вода, 111 бр. изследвания на 65 бр. проби храни и 347 бр. изследвания на 225 бр. отривки.

Физични фактори на работна и битова среда

През 2023 г. е осъществен мониторинг и контрол на шумовото натоварване, причинено от основния източник на шум в урбанизираната среда – автомобилният транспорт, в три населени места на областта – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов, съгласно действащата нормативна уредба. Съвместно с дирекция ОЗ е утвърден броят, разположението и разпределението на пунктовете за измерване нивото на транспортния шум, съобразно Методика за определяне броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива, утвърдена от МЗ, 2007 г.

Измерено е нивото на транспортния шум в общо 48 пункта (гр. Велико Търново – 18 пункта, гр. Горна Оряховица – 15 пункта и гр. Свищов – 15 пункта), по предварително утвърден план-график в периода май – октомври

2023 г. Направени са 252 бр. измервания за шум, от които 172 бр. (68,25%) не отговарят на СХН (за сравнение през 2022 г. делът на измерванията, неотговарящи на СХН е 65,47% – 165 изследвания).

По държавния здравен контрол са направени 14 измервания на осветеност и 31 – на шум.

По повод на сигнали за ниски температури, съвместно с дирекция „Обществено здраве“ са извършени проверки в 25 училища, 1 кино, 2 ученически общежития и 1 детски център във Велико Търново и областта. Направени са 229 измервания на микроклимат, от които 15 не отговарят на нормите, съгласно Наредба № РД-02-20-3 за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата.

През отчетния период във връзка с постъпили сигнали, специалистите от ОК А в дирекция ЛИ участваха в 13 съвместни проверки с дирекция „Обществено здраве“, относно спазване на разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда и опазване на акустичния комфорт на населението, причинен от локални източници на шум. От извършените 31 бр. измервания, 4 бр. не отговаряха на нормите на Наредба № 6 от 2006 г. за показателите за шум в околната среда.

По заявки на клиенти като услуги по отношение на физичните фактори на средата са извършени: 13 измервания на шум в работна и битова среда, 277 – на осветеност и 11 – на микроклимат.

Електромагнитни полета

През 2023 г. (април – август) е извършен мониторинг на електромагнитни полета, включващ: измервания на всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, в близост до детски, учебни и лечебни заведения, попадащи или разположени по границите на хигиенно-защитната зона; измервания в околната среда на 10% от всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) на територията на три области: Велико Търново, Габрово и Ловеч.

Целта на мониторинга беше установяване на съответствието на нивата на електромагнитните полета в двете групи обекти с действащите норми и изисквания на Наредба №9 от 1991 г. за пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн. ДВ, бр. 35/1991 г.). Измерванията са извършени, съгласно „Методика за измерване и оценка на електромагнитното поле в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки”, публикувана в „Сборник методи за хигиенни изследвания”, том IV на НЦХМЕХ (сега НЦОЗА), с преносим уред за измерване на електромагнитни полета, модел SMP.

С мониторинга бяха обхванати общо 84 обекта на територията на горесцитираните три области, като при извършените 298 измервания не са установени наднормени нива на ЕМП.

През отчетната 2023 г. са осъществени и други дейности:

- Във връзка с писмо на МЗ относно кампанията за наблюдение на пазара и лаборатория за контрол на козметичните продукти в нашата страна е изпратено мотивирано становище на РЗИ – Велико Търново (изх. №03-707-18/10.11.2023 г.);

- Предоставена е изисканата информация във връзка с ангажиментите на МЗ и неговите структури по отношение изпълнение на мерките по Актуализирания Национален план за действие за устойчива употреба на пестициди в Република България (изх. №03-723-3/17.11.2023 г.) и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2023 г., въпреки съпътстващите трудности, от РЗИ – Велико Търново бяха реализирани всички планирани задачи и дейности, както и допълнително възложените от Министерството на здравеопазването и други институции.

- Актуализирани и разработени са вътрешни правила, процедури, стратегии и политики и други документи в областта на мрежовата и информационна сигурност, административното обслужване, финансовото управление и контрол, защитата на личните данни, административнонаказателното производство и др.

- РЗИ – Велико Търново изготви 3 мотивирани предложения за нормативни промени, свързани с: работата на регионалните здравни инспекции (контролната дейност в областта на държавния здравен контрол и надзора на заразните болести; медицинските дейности, Устройствения правилник на РЗИ и др.), изискването за предоставяне на удостоверения от гражданите и юридически лица, които могат да се получат и по служебен път и необходимостта от промени в законодателството с оглед разграничаване на административната и наказателната отговорност, на базата на съдебната практика в област Велико Търново.

Във връзка с актуализацията, както и с издаването на нови нормативни актове е изготвен и представен в МЗ проект на нормативен акт за здравните изисквания към местата за настаняване, вкл. бази за детски и ученически туризъм (изх. №03-561-11/30.10.2023 г.) и са изпратени мотивирани предложения до директорите на РЗИ – Плевен и СРИ (координатори на работни групи), съответно за изготвяне на нов нормативен акт за здравните изисквания към училища, висши училища, школи, учебни центрове, занимални и други обучителни институции (изх. №03-561-8/16.10.2023 г.) и актуализиране на здравните изисквания към салони и центрове за красота, включително бръснарски,

фризьорски и козметични салони, ателиета за поставяне на обици, ателиета за татуировки (изх. №03-561-7/06.10.2023 г. и изх. №03-561-8/16.10.2023 г.);

- Повишен беше кадровият капацитет на инспекцията – от проведените 12 конкурсни процедури за заемане на свободните в инспекцията длъжности по ЗДСл, осем (8) са приключили с назначения; по трудово правоотношение са назначени 3 служители в дирекция АПФСО. Осъществени са повече обучения на служителите в различни форми за повишаване на квалификацията им, в сравнение с предходната 2022 г. – 57 обучения (36 планирани и 21 извънпланови) спрямо 36 обучения (23 планирани и 13 извънпланови).

- За поредна година беше постигнат сравнително висок обхват с имунизации на подлежащите лица от ваксинопредотвратими заболявания (97,75%), като в сравнение с 2022 г. (96,00%) делът им леко се увеличава, докато делът на реимунизациите остава един и същ – съответно 85,02% за 2023 г. и 85,22% за 2022 г. За повишаване на обхвата с имунизации/ре стриктно са изпълнени всички дадени от МЗ указания и препоръки; организирани бяха срещи и пресконференции с общопрактикуващите лекари, здравните медиатори към общините, здравни журналисти от регионалните медии. Не бяха допуснати взривове от вътреболнични инфекции. Всички произтичащи от нормативните документи, заповедите на министъра на здравеопазването и разпоредителни писма на МЗ задължения и отговорности за ограничаване разпространението на коронавирусната инфекция на територията на областта и повишаване на имунизационния обхват на населението с ваксини срещу COVID-19 бяха своевременно изпълнени.

- Изпълнен беше планът за здравен контрол (проверки) в обектите с обществено предназначение, за контрол и мониторинг на води, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека, в лечебни и здравни заведения. Повишена е високостта на здравния контрол (в т.ч. и противоепидемичния) в сравнение с предходните две години – съставени са 39 акта за административни нарушения (35 акта за 2022 г. и 9 акта за 2021 г.), издадени са 26 наказателни постановления (20 – за 2022 г. и 9 – за 2021 г.). Наложени са 10 имуществени санкции и 25 глоби. Извършени са 8 планови тематични проверки, съгласно дадените от МЗ указания и 5 извънпланови, по инициатива на РЗИ – Велико Търново във връзка с идентифицирани проблеми.

- Реализирани са многобройни и разнообразни дейности и инициативи по профилактика на болестите и промоция на здравето, и по изпълнение на националните програми на МЗ, в които бяха ангажирани деца, ученици и възрастни хора, медицински специалисти и други професионалисти, партньори от общинските администрации, НПО и др. Във връзка с утвърдените със заповеди на министъра на здравеопазването средства по национални програми (в общ размер на 88 228 лв.), за сравнително кратък период от време бяха организирани и проведени множество програмни дейности, което доведе до значително натоварване в работата на инспекцията, в края на отчетния период.

- Извършени са голям брой изследвания за обективизиране на държавния здравен контрол, вкл. и на други 4 РЗИ (на РЗИ – Русе, Разград, Габрово и Търговище – на питейни води, бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води и на козметични продукти; на РЗИ – Габрово и Ловеч – измервания на ЕМП). ЛИК в РЗИ – Велико Търново успешно участва в 3 международни сравнителни изпитвания. Разширен беше обхватът на ЛИК и продължено действието на сертификата за акредитация на ОК А до периода на неговата валидност.

- Във връзка с дейността на лечебните заведения и промяна на нормативни документи са изпълнени многобройни допълнителни задачи, по писма на МЗ, НЕЛК, НЦОЗА и др. институции. Осъществена беше значителна по обем дейност относно експертизата на временната и трайна неработоспособност, в т. ч. и анкетиране на голям брой сигнали и жалби. Предприети бяха всички необходими действия за изготвяне на Областна здравна карта на област Велико Търново, съгласно утвърдената със заповед на министъра на здравеопазването Методика за изработване на Областна здравна карта. Своевременно беше събирана, обработвана и предоставяна медико-статистическа и финансово-икономическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните заведения.

- Създадена беше организация за изпълнение на всички възложени от МЗ дейности и указания, относно изпълнението на проекти, финансирани по ОП „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г. – проект BG16RFOP001-4.001-0001 „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ и проект „Изграждане на инфраструктура за предоставяне на специализирана здравно-социална грижа за деца с увреждания“.

- Във връзка с предложението на РЗИ – Велико Търново за финансиране с целеви средства за капиталови разходи и благодарение на утвърдените средства в общ размер на 5 196 лв., са закупени 4 броя 12 ВТУ климатични системи за работни помещения в РЗИ – Велико Търново. Предоставения допълнителен лимит в размер на 50 484 лв., в края на 2023 г., беше използван за издръжка и текущи разходи на инспекцията.

С уважение,

28.2.2024 г.

Х д-р Евгения Недева

Д-Р ЕВГЕНИЯ НЕДЕВА

Директор на РЗИ - Велико Търново

Подписано от: Evgeniya Naydenova Nedeva-Gechevska